

Ehmedê Xanî

Mem û Zîn

Papatya Kütüphanesi Yayını

Ehmedê Xanî sala 1651'ê h hêla Hekkarî'yê li gundê Xan'ê hatiye dinê. Di demekî kurtta bi zanîn û zanîyarîya xwe nav û deng daye, di vê rastêda gelek pêda çye. Di 14 salîya xweda ketîye jîna mvîsarîyê.

Xanî ji bêjeyê Kurdî'ra xizmetekî pir hêja kirîye û defmku-m. Lê mixabin ku tarîxa wefata wî ne kifşe. Meqbera wî h Bayezîda Rohelat zîyaretgaha xelkêye.

Xanî ji bêjeyê Kurdîra xizmetekî pir hêja kirîye û gelek b'r û eserên qedirbilmd dîyarî kirîye. Şaheserê eserêd wî MEM Û ZÎN'e. Hozan vê pirtûkê sala 1695'an temam kirîye. Der heqê destpêkirma wêda tu wesîqe tunm. Tê gotm ku sala 1690'î dest bi mvîsîna wê kirîye.

NÛBARA BIÇKAN jî pirtûkekî wîyê hêjaye. Ev pirtûk Ferhenga Erebi-Kurdîye, ew jî wek MEM Û ZÎN'ê tev menzûme. Di serê her pişkekî wêda jî pretekî der heqê mefa xwendmê, xebatê, rastîyê û karên weha yên komeîda mvîsiye. Tarîxa nivîsîna NÛBARA BIÇKAN 1684'e.

Ji bil vana EQÎDA ÎMANÊ jî bi nezim nivîsiye. Ev û NÛBARA BIÇKAN bi hevdu ra çend caran h Stenbol'ê hatine çapkirin.

Ehmedê Xanî ne tenê filozof, hozanvan û şareza bû. Wisa jî sehsîwarê n îştîmanê gelê Kurd û Kurdistana dagirkîrî bû. Bi hemû hizr û bîrên xwe, azadîxwaz û nistîmanperwerekî dilsoz bû, vê kesbûna xwe askere di Mem û Zînê de tîne ziman.

Mem û Zîn neynika bîr û ramanên Xanî ye. Em di Mem û Zînê de Ehmedê Xanî bixwe dibînin, em welatparêzî û dozparêzîya wî dibînin.

Di her malokeke Mem û Zîn yê de, yan şox û şengîya Kurdistanê, yan jî lehengî û agîdîya mirovê Kurd heye. Eger dojeh be jî; ciya, newal, zozan û destên Kurdistanê bi Xanî buhuşt û fîrdews in.

Ne tenê ev. Mem û Zîn li kêleka bedewiya Kurdistanê û lehengîya Kurdan xurtiy û dewlemendiya ziman, cand û hunera Kurdî nîşan daye.

Ev malikên jêrîn rastiya ku em li jorê aniye ziman diyar dike.

Ehmedê Xanî mêranîya mîre Botanê wiha bi me dide nasandin:

Rom û Erep û Ecem di ferman

Meşhûr e bi navê Mîrê Botan.

Belê, Gotina Orbîlî rojhilatnasê Gurcî li ser Ehmedê Xanî di cîhê xwe de ye, dema dibêje; "Xanî beranberî fîrdewsîyê Farîsî û Rostavîlîyê Gurcî ye."

Seyda Hemze Beg jî li ser vê pirsê disekine û dibêje. "We ke Fîrdewsî, Xanî jî heya dawîye girêdayî gele xwe bû ye. Ji bo gelê xwe xebitiye, geriyaye, cefa kişandîye. Ji ber vê yekê hemû gelê Kurd bi serbilindi li Ehmedê Xanî dinêre."

Belkî hinek kes bipirsin; Gelo Xanî di nistimanperweriyê de digehêje paya Fîrdewsî? Rastîyek li hole heye, Fîrdewsî bi qelesa xwe îran vejand û nû kir, Xanî jî ji bo gelê Kurd û Kurdistanê Mem û Zîn pêskêş kir û afirand, ma hindê e Xanî rewsa gelê Kurd ya siyasi tev di Men û Zînê de anî ziman, em dikarin bibejin hema-hema Mem û Zîn dîrokê, dîroka gelê kurd e. Dîroka bindestî, berxwedan, perîsanî, lehengî.. û mêrxweziya Kurdan e. Dîroka tunebuna serokane, Dîroka percebunê ye, dîroka ronahî û tariyê ye. Derd û kulên milletê Kurd tev di Mem û Zîne de têne dîtin.

Lê bê bîsa jî, tevî ku tu pîştgirên Xanî tunebûn, tu keskî qîmet û qedra qelesa wî nizanibu, ne weke Fîrdewsî, wî pirşgirt û hevalbend hebûn, yen ku paya wî bilind dikirin hebûn. Lê Xanî nî van tevan bê par bu, mehrûm bû. Dîsa jî em dikarin bibêjin Xanî beranberî Fîrdewsî ye.

Di sed sala ku êx Ehmedê Xanî têda jîyan bûye, kesekî qîmet nedaye zinîn û hunera hozanvanan, ew bi xwe bi Mem û Zînê de li ser vê rastîyê Eradiweste.

Bextê me ji bo me ra bibit yar
Carek bibitin ji xab hosiya

Rabit ji me ji cihan penahêk
peyda bibitin me padîşahek

Ûrê hunera me bête danin
Qedre qelema me bête zanin

Derdê me bibinîtin elacê
îlmê me bibinitin rewacê.

Di van malikan de gilî û gazinên Xanî dîyar in. Dî nava rewşeke wiha de ku payabilindî jî huner û hunermandan re tunebûye, nivîsandin û hûnandina Mem û Zînê Kurdperwerî û welatparêzîya herî mezin e.

cendî bibêjî dem û caxa Ehmedê Xanî aloz û tengêv bû,
demeke dijwar û berbat bû. Di wê demê de dewleta Osmanî ji bo vergirtina Kurdistanê li hember Sefewîyan di cengeke giranda bû, ew ser li ser axa Kurdistanê bû. Ehmedê Xanî yê bêkes piştgiriya gelê û welatê xwe kir. Kurd gelekî qehreman bû, tu caran ji bindestîyê re serî xwe xwar nekir, li ber xwe da, xwîn rijand, lê gelo ji bo ci her tist ji dest hate girtin û bêpar, mehkûm û bêkes ma? Ji şewata dil dibêje:

Ez mame di kitmeta xwedê da
Kurmanc di dewleta dinê da

Aya bi ci wechî mane mehrûm
Bîlcumle ji bo ci bûne mehkûm.

Ehmedê Xanî bi gernasîya gelê xwe gelekî serbilind bû. Bi taybetî jî di wê prosesê (heyama) teng û dijwar de, ku her

kesek hewl dide Kurdan jî bo xwe bikar bîne û Kurdistanê perçe perçe bike. Li ser wê gernasîya gelê Kurd Xanî wiha dibêje.

Her mîrekî wan bi bezlê Hatem
Her mîrekî wan bi rezmê Rustem

Yanî her mîrekî Kurd bi gernasî, cîwanî û merdiya xwe weke Hatem e. Hatem jî mirovekî Erep bûye. Gelekî jîr û jêhatî bûye. A lîkariya belengazan kiriye û pir dest vekirî bûye.

Her mîrxwazekî Kurdan jî di ser û cengan de, bi pehlewanî û qehremaniya xwe weke Rustemê Zal bûye. Weke tê zanîn jî Rustemê Zal pehlewanekî dîrokî ye îranê ye.

Di wê heyamê de Ehmedê Xanî digote kurdan... "Der jî Kurdîtîya xwe bernedin, di xewê de nêminin, arbin xwediyê adorîyekî xwurt in, zorê bi destê xwe ve bibi, kesê ku zor û şûr di destê wî de be, ew xwedî dewlete e.."

Le gelekî mixabin! Di dema ku Xanî êşa bindestîya gelê dikêşand de, gel guh nedida axaftin û gotinê wî. Tenê weke hozanwanekî, yan jî dengbejekî lê dinêrîn û ew dinirxandi. Nedizanin ku Xanî ji azadiyê re, ji rojê serfiraz û geşre dibêje. Rizgarkirina Kurdistanê ji Xanî re derd û kuleke giran bûye. Di dilê wî de Kurdistan weke guleke geş bûye, her demê li ser dinalî û keserên kûr dikêşandin.

Di demeke wisa de ku bi hemû rengî niştiman dihate dagîrkin, bilindkirina navê Kurd û Kurdistanê ji aliye Xanî ve, karakî gelekî mezin bu. Gava ku em qala Kurdperwerîye Xanî dikin, bi taybetî em wê niştimanperwerîyê bi wê bemê ve girêdidin û dinirxînin.

Ehmedê Xanî di Mem û Zîne de dîlî û bindestîya gelê Kurd weke wêneyekê rinî kiriye. Ji nava ceng û hinava xwe dike hawar û dibêjî.

Ev Rom û Ecem bi wan hisan in
Kurmanç hemî li car kinar in

Her du terfan qebîlêd Kurmanç
Bo tîrî qeza kirine armanc

Ev Qolzimî Roma û behrî Tacîk
Hîndî ku dikin xiruc û tehrîk

Û dibêje:

Kurmanç dibin bi xûn muletex
Wan ji êk ve dikin mislalê berzex

Camêrî û himet û şexawet
Mêrînî û xiret î celadet

Ew xetme ji bo qebîlê Ekrep
Wan dane bi şûr û himmetê dad

Hîndî ji seca etê xeyûn in
Ew cend ji minetê nefûr in.

Mem

û

Zîn

1.Sernameyêname,namêEllah

Sernameyê name, namê Ellah
Bê namê wî natemam e wellah

Ey metle ê husnê i\$qibazî
Mehbûbê heqîqî û mecazî

Namê te ye lewhê nameya i\$q
Ismê te ye neq\$ê xameya i\$q

Bê neq\$ê te, neq\$ê xame xam e
Bê namê te, name natemam e

Namê te ye \$ahibeytê meq\$ûd
Fihristê mukatebatê mehmûd

Medmûnê muraselatê la-reyb
Me\$hûdê muka\$efatê bi-l-xeyb

Mehbûbê qulûbê men lehu l-qelb
Qelban tu dikî bi ba xwe ve celb

Me \$ûq tu yî, bi fexr û naz î
A\$iq tu yî, lêk bêniyaz î

Mutleq tu mufîd û mustefad î
Bê\$ubhe murîd û hem murad î

Nûr î tu di husn-i rûyê dildar
Nar î tu di qelbê aşiqê zar

Şem î, ne ji qismê nûr û nar î
Şems î, ji eyan tu perdedar î

Genc î tu di nêv tilismê alem
Kenz î tu eyan ji ismê adem

Ev alem û ademî û meşhûd
Ev mumkin û masiwayê mewcûd

Hemîyan bi te ye mudare û debr
Feyyadê riyadê xelq û we-l-emr

Emrê te bi lefzê »kun« du alem
Mewcûd kirin, xered çî adem

Adem bi xwe yek ji herdiwan e
Yek herf e ji emrê »kun« fe-kane

Ew herf, heqîqeta muheqqeq
Hem emr e bi qudreta te hem xelq

Eşbah muressem in ji nasût
Erwah muwessem in ji lahût

Ev rûh û cesed bi cebr û ikrah
Tezwîc bûyîn bi emrê Ellah

Nasûtî egerçî rengsefal e
Lahûtî ji pertewa cemal e

Herfa ko me gotî, neq\$-i hûr e
Lê meq\$ed û me neya wê kûr e

Zahir te eger numaye \$uxra
Batin ew e neq\$ê xame kubra

Mewcûd e di wî \$ehadet û keyb
Me\$hûd e di wî siyadet û eyb

Insan bi xwe hem zelam e hem nûr
Adem ji te hem qerîb e hem dûr

Hindî weh ko cinsê alemî ne
Ew tabîê newê ademî ne

Evrenge felek hemî mu ezzem
Evçende melek hemî mukerrem

Ev karegeha ezîm û dewwar
Ev baregeha bedî û seywar

Evçende zemîn digel enasir
Evrenge ered digel cewahir

Evçendehe nimet û nefa is
Evrengehe mekel û melabis

Evçendehe muddea û metlûb
Evrengehe mu\$teha û mehbûb

Heywan û meadin û nebatat
Metlûb û meqa\$îd û muradat

Bi l-cumle ji bo me ra li kar in
Fi l-cumle ji bo me ber di bar in

Heqqa ko te xwe\$ nizam û rewneq
Tertîb kirin ji bo me el-heq

Em xafil û atil û gunehkar
Mayîne di qeydê nefsi emmar

Nînin me di qelbê fikr û ikrek
Nakin bi zebanê hemd û \$ikrek

Xanî ko nehin bi qelbê zakir
Barî bide wê zebanê \$akir

2.Ey \$ukrê te cewhera zebanî

Ey \$ukrê te cewhera zebanî
Wey zikrê te \$eyqela cenanî

Ey wahidê bê\$erîkê yekta
Wey wacidê bênezîr û hemta

Ey baqiyê bêzewalê da im
Wey hadiyê bêfenayê qa im

Ey xaliqê erd û asimanan
Wey xaliqê cumle ins û canan

Mulk û melek û felek bi carek
Bi l-cumle te çêkirin tebarek

Subhaneke kulle ma xeleqte
Ehsente fe-keyfe ma feleqte

Herçî ko te çêkir ey nikûkar
Heryek di hedê xwe da sezawar

Ev neh \$edefê di pîrmîrarî
Dirrê di sefîd, \$efaf û tarî

Heft di misalê durrê xeltan
Her\$\$ cihet û çihar erkan

Hersê weledê di pirmewalîd
Xebra û sema digel meqalîd

Lewh û qelem û sewabit û er\$
Heywan û nebat û meden û fer\$

Zahir kirin ev qeder \$ena i
Peyda kirin ev qeder beda i

Heryek ji edem kirin te peyda
Ibda kirin te bê heyûla

Fi l-cumle çi ewwel û çi axir
El-qi\$e çi mumin û çi kafir

Her yek ji te ra we bûne mezher
Ewreng di wan tu bûyî mudmer

Bê husn-i te nîne wan wucûdek
Bê nûr-i te nîne wan numûdek

Hikmet ew e batînî û zahir
Qudret ew e xaibî û hadir

Nînin te tecezzu û temekkun
Emma we di wan dikî tewettun

Goya hemî cismek in tu can î
Goya hemî \$ehrek in tu xan î

Husna te ye zîneta hebîban
Re\$ka te ye xîreta reqîban

Meyla te ye aŞiqan dikêŞit
Derdê te ye dil ji ber diêŞit

Şîrîn te kire Şekir li Perwîz
Ferhad ji rengê eŞkê xwînîz

Leyla te kire bela li Qeysî
Ramîn bi te ram bû li Weysî

Yûsif te çira numa Zuleyxa
Wamiq te kusa gihande Ezra

Şêxê weko pênce hec bijarî
Dîn kir te ji bo keça kufarî

Nîlûfer nazperwerî kir
Ew jî te li mihrê muŞterî kir

Balayê bilind te daye ser wan
Pabendê bela te da tezer wan

Şorgul te kirin ji xar peyda
Bilbil te kirin hezar Şeyda

XweŞrengî te da giyayê Şorgul
XweŞdengî te da newayê bulbul

Ronahî te da serê Şemalan
Perwane kirin bi Şewqê talan

Mehbûb te çêkirin di dilkeŞ
Meczûb te pê kirin muŞewweŞ

Ev i\$q û mehebbeta di dil da
Ev zulf-i selasilê di mil da

Aya ne te çêkirin muqabil
Heryek te bi hev kirin mu adil

Ayîne te çêkirin mukerrer
Husna xwe di wan te kir mu\$ewwer

Ayîne li pê\$-i tûtiyan girt
Davik te li pê\$-i kûviyan girt

Ayîne ji wan we ye ko av e
Ew ekis ji wan we ye ko tav e

Neq\$ê te dibînin ew di avê
Nakin hezerê ji av û davê

Lebte\$ne teleb dikin zelalî
Wî dane û dam û zulf û xalî

Meq\$ûd ko bû ji pê\$ ve hadir
Dê qe\$d bikin cemî ê nazir

Tûtî bi xwe ma \$ekir dirêjin
Herçî dibihên ewî dibêjin

Wê meq\$edê muxte\$er dibînin
Pabend dibin gelek dimînin

Meq\$ûd û muradê dil tu \$a yî
Emma tu tudillu men te\$a î

Herçî te divê bibî delalê
Pabend dikî bi zulf û xalê

Herçî ko tu bînî ser hîdayet
Vê ra Bekirî bikî îneyet

Hadir wî dibî meqamê me lûm
Ger xadim e wî digêrî mexdûm

Bê secde te ey cenabê me bûd
Adem kire qiblegah û mescûd

Îsa kusa gihande ewcan
Aya bi çî te hebande ew can

Dersa ko bi xef te gote Idrîs
Elbet diçû meqamê teqdîs

Iblîsê, feqîrê bêcinayet
Hindî te hebû digel inayet

Her roj-i dikir hezar ta et
Lewra ko te da wî istita et

Wî secde nekir li xeyrê me bûd
Gêra te ji ber derê xwe merdûd

Yek secde nebir li pêşê exyar
Qehra te kire muxellide n-nar

Elqîşê ji hikmeta te agah
Ferdek me nedî tebareke l-lah

Irfan-i teleb di Şahibê idrak
Derheqqê te gote »ma erefnak«

Xanî bi nezaniya xwe derheq
Gumrah bibit ne dûr e el-heq

Illa ko meger muîn Xwida bit
Ya rahiberê wî MuŞtefa bit

Ya reb bi heqqê MuŞtefa kî
Xanî bi xwe ra tu aŞina kî

3.PEŞNÊ PÊXEMBER

EŞya bi heseb delîl û burhan
Nabin çu meger wucûb û imkan

Wacib yek e zatê kibriya ye
Mumkin pir e cemê ma-siwa ye

Wî wacibê mumkinat-i berqe
Mumkin wî ji bo xwe kirine metle

Yenî ewî vê bibit muberhen
Husna wî bi derkevit ji mekmen

Gencîneyê cewherî bibit fa\$
Sabit bibitin ji neq\$ê neqqa\$

Lê \$enetê wî hekîmê dana
Neq\$ê ewî qadirê tiwana

Nedibû ko nebit ewî rusûmek
Laiq ewî dê hebit ruqûmek

Herçî we ko bûne bêreqem bû
Lew ewwelê ma-xeleq qelem bû

Ev ewwel û rûh û eqlê ewwel
Her sîne bi ewwel-i mu ewwel

Emma meke wan ji hev tu tefrîq
Evrenge ewan bigêre tewfîq

Bê Şeyek-i wahid in bi carek
Tedad û teeddud itibarek

Ewwel biriqî ji husnê sermed
Nûrek bûye me neya Muhemed

Ew nûr bi emrê alimi l-xeyb
Bû menşe ê feydê alema xeyb

Erwah ji meneya peyember
Çêbûn mesela nebat û Şekker

Bû e\$îlê e\$îlê cumle nefsan
Nefsa sueda û nefsê nehsan

Hemiyani ji wî dîtine teferru
Hemiyani bi wî girtine temettu

Hêja ne zemîn ne ev sema bû
Ew serwerê cumle enbiya bû

Xelqa felekan ji bo wî ra bû
Secda melekani ji bo wî ra bû

Ew rehmet-i cumle alemîn bû
Adem di meyan-i ma û tîn bû

Pêxemberê cemê ciz û kul bû
Adem bi xwe hêj av û gil bû

Ew pencereya cemalê barî
Şemsa feleka dilê di tarî

Gava kete Şûretê cihanî
Pêxemberê axiri z-zemanî

Wî berzexê mumkinat û wacib
Wî padişehê li Şiklê hacib

Mensûx kirin wî dîn û millet
Melûl kirin elîl û illet

Fek'rî ko cihan cemîi kifr e
Kêşa ji nubuwweta xwe sifre

Xelq-i ko hebûn li rûyê erdan
Teklîf kirin hemî bi merdan

Xaqan bi xwe hind wê kemîn bû
Fexfûr ji xwanê kaseçîn bû

Qeyşer bi quşûriya xwe qaşir
Hadir geriya bi eynê başir

Şahê erebî elem ko rakir
Kesrayê ecem ucub duta kir

Rûm û hebeş û fireng û tatar
Herçî ko nekir bi dînî iqrar

Naçar gelek bi Şîr fena bûn
Hetta ko hinek bi dîn teba bûn

Butxane bi agirî diŞû\$tin
Ate\$gede cumlekî veku\$tin

Gava ewî dîn kir a\$ikara
Dawûdî û sibtî û ne\$ara

Tewrat ewan ji bîr kir ekser
Incîl û Zebûr çûn ji ezber

Îsayî dema dixwend-i Incîl
Behsa wî dikir bi wehy û tenzîl

Go »mijde didim resûlê emced
Dê pa\$ê mi bê bi navê Ehmed«

Dewa xwe dikir bi dest û ezman
Destê wî bi seyf û dev bi Quran

Xwe\$xilqet e hem resûl e hem mîr
Pirhikmet e hem kitab e hem \$îr

Naxwande sebeq muderrisê am
Bê mal û menal \$ahibê en am

Bê xeyl û he\$em bi xwe cihan gîr
Bê tebl û elem cihan \$eda gîr

Herçî te didî meger her ew bû
Le\$ker ji cunûdê »lem terew« bû

Bê xeyme û baregah û eywan
Ewran vedida li ser wî seywan

Hindî ko ji pê\$ ve baxeber bû
Ewçend-i ji pi\$t ve babe\$er bû

Sihdan nediket ji wî li erdan
Vêk ra dibihîst \$ed xeberdan

Goyende dibûn digel cemadat
Pûyende dibûn digel nebatat

Yek newi nema ji cinsê heywan
Nîna bi nubuwweta wî îman

Illa ko hinek ji ibnê adem
Bûn derxwirê ate\$ê cehennem

El-qi\$\$e di erd û asimanan
Ha\$il di cemîê ins û canan

Nînin bê \$erafeta wî ti\$tek
Nabit ji wî zêdetir me pi\$tek

Ev bîmededê di ummeta xwe
Mumtaz kirîn bi himmeta xwe

Wera wî we reng dîn qewî kir
\$era wî \$irat mustewî kir

Alim hemî \$ubhê enbiya ne
Abid hemî pêk ve ewliya ne

Ferdek ji \$ehabeyê di kubbar
Pan\$ed ji dilawerê di kuffar

Ew cumle digel yekê seraser
Nedibûn bi mehabetê beraber

Xelqê heye Şubheyek di dînê
Behsê bi cedel bikit ji dînê

Quran û xeber çî mucizat in
Ayat û suwer çî beyyinat in

Bû Bekr û Umer çî xweş qerîn in
Usman û Elî eceb guzîn in

Ey padişehê bilindpaye
Xwirîdê feleknişîn û saye

Netê te bi ilmê min mehal e
Meddah-i ji bo te zu l-celal e

Ez dê çî bibêjim ey Şehinşah
Weşşafê te ye kelamê Ellah

Şaha ji te ra xweş ism e »yasîn«
Taha ti te ra tilism e »tasîn«

Her ev bes e ey hebîbê muxtar
Barî ji te ra bijîte sondxwar

Şed car bijîte ey keremkar
Ger dê me hebin guneh duşed bar

Şed meretebe gerçi em xirab în
Emma ji te naumîd nabîn

Hetta bigihite Xaniyê jar
Napak û pelîd û wacibu n-nar

Ew jî bi xirabî û Şeyînî
Dewa dikitin bi ummetînî

Wî bedemelî wekî kilaban
Barî bike peyrewê Şehaban

4.Ey wasiteyê wucûdê kewneyn

Ey wasiteyê wucûdê kewneyn
\$ayesteyê qurbê »qabi qewseyn«

\$ahin\$ehê textigehê Medîne
Muciz ji te ew qeder me dîne

Seyra felekan li nik te gavek
Fexra melekan ji te silavek

\$eqqe l-qemera te yek i\$aret
Zaxe l-be\$era te yek ibaret

Ey padi\$ehê serîrê »lewlak«
Rabe here asimanê çalak

Hadir ji te ra Buraq û refref
\$atir bi te ra firî\$te ref ref

Da refi bibin ji ber te perde
Bê perde digel Xwidê xeber de

Bêjê tu qedîr û zu l-celal î
Bêjê tu qedîm û la-yezal î

Em fanî û jar û mi\$ti xak î
Hadî ne tu bî xwe em helak î

Ewwel te ji bo çi da me tezîm
Danî li serê me tac-i tekrîm

Teşrîf-i xilafetê te da me
Gava te emanetê xwe da me

Melûmê te bû ko em nezan în
Qedrê wê emanetê nizanîn

Herçî te ji bo me kir irade
Yek zerre me lê nekir ziyade

Haşa ji kemalê refeta te
Dûr e ji celal û rehmeta te

Kufr û gunehan bikî behane
Laiq te bitin ev e Şehane

Yekrû ne li nik te kufr û îman
Yeksû ne li nik te xuld û nîran

Qehra xwe bikî eger tu zahir
Cennet li me dê bibîte agir

Wer feyd bikî sehabê rehmet
Dozex li me dê bibîte cennet

Ger kafir û ger gunahekar în
Bi l-cumle ji te umîdiwar în

Kes nîne ji kafir û uŞatan
Mezher nebitin ji bo Şifatan

Kafir bûyîn em bi ismê qehhar
Xeffar e ko em kirîn gunehkar

Kufrê tu meger ne\$î bibex\$î
Ger dê gunehan bi me nebex\$î

Dê \$ad-i bibin li me \$eyatîn
Mesrûr bibin gelek melaîn

Qet xîret e ey penahê alem
Qet laiq e ey \$ebanê adem

Ev gurgê leînê bedserencam
Jêk ra bikitin me \$ubhê exnam

El-qi\$\$e bikî ko dêwê serke\$
Tenha û tenê biçîte ate\$

Fi l-cumle me cumle xa\$ û aman
A\$î û \$eqî û natemaman

Têk ra bi \$efaeta xwe xa\$ ke
Vêk ra me ji agirî xila\$ ke

5.Saqî tu ji bo Xwidê kerem ke

Saqî tu ji bo Xwidê kerem ke
Yek cureê mey di cam-i Cem ke

Da cam bi mey cihannuma bit
Herçî me irade ye xuya bit

Da ke\$î bibit li ber me ehwal
Kanî dibitin muyesser iqbal

Idbara me wê giha kemalê
Aya bûye qabilê zewalê

Ya her wehe dê li 'stiwa bit
Hetta weko dewr munteha bit

Qet mumkin e ev ji çerxê lewleb
Tali bibitin ji bo me kewkeb

Bextê me ji bo me ra bibit yar
Carek bibitin ji xwabê hi\$yar

Rabit ji me jî cihanpenahek
Peyda bibitin me padi\$ahek

\$îrê hinera me bête danîn
Qedrê qelema me bête zanîn

Derdê me bibînitin ilacê
Ilmê me bibînitin rewacê

Ger dê hebûya me serfirazek
Şahibkeremek suxennewazek

Neqdê me dibû bi sikke meskûk
Ned'ma wehe bêrewac û meşkûk

Herçend ko xalis û temîz in
Neqdên bi sikkeyê ezîz in

Ger dê hebûya me padişahêk
Laiq bidiya Xwidê kulahek

Teyîn bibûya ji bo wî textek
Zahir vedibû ji bo me bextek

Haşil bibûya ji bo wî tacek
Elbette dibû me jî rewacek

Xemxwarî dikir li me yetîman
Tînane der ji destê leîman

Xalib nedibû li ser me ev rûm
Nedibûne xirabeyê di dest bûm

Mehkûmi eleyhî û Şealîk
Mexlûb û mutîê tirk û tacîk

Emma ji ezel Xwidê wisa kir
Ev rûm û ecem li ser me rakir

Tebe iyyet wan egerçi ar e
Ew ar li xelqê namidar e

Namûs e li hakim û emîran
Tawan çi ye Şair û feqîran

Herçî bire Şîrî destê himmet
Debt kir ji bo xwe bi mîrî dewlet

Lewra ko cihan wekî erûs e
Wê hukim di destê Şîrê rûs e

Lê iqd û Şedaq û mehr û kabîn
Lutf û kerem û eta û bexşîn

Pirsî ji dinê min ev bi hikmet
Mehra te çi gote min ko himmet

Haşil ko dinê bi Şîr û ihsan
Tesxîr dibit ji bo wî insan

Ez mame di hikmeta Xwidê da
Kirmanc di dewleta dinê da

Aya bi çi wechî mane mehrûm
Bi l-cumle ji bo çi bûne mehkûm

Wan girt bi Şîrî Şehrê Şuhret
Tesxîr kirin biladê himmet

Her mîrekê wan bi bezlê Hatem
Her mêrekê wan bi rezmê Ristem

Bif'kir ji ereb heta ve gurcan
Kirmancî ye bûye Şubhê bircan

Ev rûm û ecem bi wan hişar in
Kirmanc hemî li çar kenar in

Herdu terefan qebîlê kirmanc
Bo tîrê qeda kirîne amanc

Goya ko li serhedan kilîd in
Her taife seddek in sedfîd in

Ev qulzimê rûm û behrê tacîk
Hindî ko bikin xurûc û tehrîk

Kirmanc dibin bi xwîn mulettex
Wan jêk ve dikin misalê berzex

Ciwamêrî û himmet û sexawet
Mêrînî û xîret û celadet

Ew xetm e ji bo qebîlê ekrad
Wan dane bi Şîrê himmetê dad

Hindî ji Şecaetê xeyûr in
Ewçend ji minnetê nefûr in

Ev xîret û ev uluwwê himmet
Bû maniê hemlê barê minnet

Lew pêk ve hemîşe bêtifaq in
Daim bi temerrud û Şiqaq in

Ger dê hebûya me ittifaqek
Vêk ra bikira me inqiyadek

Rûm û ereb û ecem tamamî
Hemiyar ji me ra fikir xulamî

Tekmîl fikir me dîn û dewlet
Tehşîl fikir me ilm û hikmet

Temyîz dibûn ji hev meqalat
Mumtaz dibûn xwidankemalat

6.Xanî ji kemal-i bêkemaî

Xanî ji kemal-i bêkemaî
Meydana kemalê dîte xalî

Yenî ne ji qabil û xebîrî
Belkî bi teşşub û eşîrî

Haşil ji inad eger ji bêdad
Ev bidete kir xilafê mutad

Şafî Şemirand vexwar-i durdî
Manendê derê lisanê kurdî

Înaye nizam û intizamê
Kêşaye cefa ji boyî amê

Da xelq nebêjtin ko ekrad
Bêmerifet in, bêşl û bunyad

Enwaê milel xwidankitêb in
Kirmanc-i tenê di bêhesêb in

Hem ehlê nezer nebên ko kirmanc
Işqê nekirin ji bo xwe amanc

Têk da ne di talib in, ne metlûb
Vêk ra ne muhibb in ew, ne mehbûb

Bêbehre ne ew ji iŞqibazî
Farix ji heqîqî û mecazî

Kirmanc ne pir di bêkemal in
Emma di yetîm û bêmecal in

Fi l-cumle ne cahil û nezan in
Belkî di sefîl û bêxwidan in

Ger dê hebûya me jî xwidanek
Alîkeremek, letîfedanek

Ilm û hiner û kemal û izan
Şiir û xezel û kitab û dîwan

Ev cins biba li ba wî memûl
Ev neqd biba li nik wî meqbûl

Min dê elema kelimê mewzûn
Alî bikira li banê gerdûn

Bîna ve rûha Melê Cizîrî
Pê hey bikira Elî Herîrî

Keyfek we bida Feqiyê Teyran
Hetta bi ebed bimayî heyran

Çi b'kim ko qewî kesad e bazar
Nînin ji qumaŞî ra xerîdar

Xasma di vê eŞrê da ko himyan
MeŞûq û hebîb e bo me hemiyan

Yenî ji teme dirav û dînar
Heryek ji me ra we bûne dildar

Ger ilm tamam bidî bi polek
Bifroşî tu hikmetê bi \$olek

Kes nakite meyrerê xwe Camî
Ranagiritin kesek Nizamî

Weqtê ko me dî zeman e evreng
Fi l-cumle li ser diravî bû ceng

Hez kir me bibîne kîmiyager
Gava ko me dî nebû muyesser

Ni\$fiyye me pêlekê emel kir
Te\$fiyyeê cewher dexel kir

Qelbê me nekir qebûl-i hîle
Qet bo xeredê nebû wesîle

Dîn çû û neket bi dest me dînar
Pa\$ê ji neçarî bûyîne \$effar

\$ifrê xwe yê xef me e\$kerê kir
Qirtasiye bû me lê dua kir

Dewet geriya bi \$idq icabet
Bû wa\$iteê qedayê hacet

Ev pol egerçi bêbeha ne
Yekrû ne û \$af û bêbeha ne

Bêhîle û xurde û tamam in
Meqbûlê muamela ewam in

Kirmancî ye Şîrf e, bêguman e
Zêr nîne bibîn sipîdeman e

Şîfrê me yê \$or e, a\$îkar e
Zîv nîne bibîn ko kemeyar e

Neqdê me mebêje kembeha ye
Bê sikkeyê \$ahê \$ehrewa ye

Ger dê bibûya bi derb-i menqû\$
Nedima wehe bêrewac û mex\$û\$

Mehbûb e, bi kes ne namizad e
Lew bextê siyah û namurad e

Qirtasiyeya me bêpenahan
Bê derb-i qebûl-i padi\$ahan

Melûl e li ba gelek elîman
Meqbûl e li ba gelek hekîman

Lê hakimê weqt-i merifetnak
Mesmû nekir bi semi idrak

Mîrê ko bi navê Mîrza ye
Mehda nezera wî kîmya ye

Qelbê di zexel dikit bilorî
Polê di dexel dikit filorî

Şed bar hebin filûsê ehmer
Derhal-i dikit bi yek nezer zer

Elayî dikit bi qehrê edna
Ednayî dikit bi lutfê ela

Paşan digirit wekî esîran
Aza dikitin wekî feqîran

Herroj hezar bênewayan
Herlehze bi lutfê Şed gedayan

Zengîn dikitin bi destê himmet
Hikmet ew e nakitin çu minnet

Ger dê wî nezer bida me carek
Iksîrê teweccuha mubarek

Ev qewl hemî dikirne e\$ ar
Ev pol hemî dibûne dînar

Emma nezera wî zêde am e
Lew xas-i nezer ji dil neda me

Ew rehmet xa\$ e bo ewamî
Ya Reb, tu bidî wî her dewamî

7.Saqî bike cam-i asimanî

Saqî bike cam-i asimanî
Raha weko rûhê cawîdanî

Da em bikirîn dimaxê can ter
Yek lehze bi rahê rûhperwer

Saqî tu birêje camê mîna
Ava ko dikit demîrî bîna

\$adab bigêre qelbê mehzûn
Medhû\$ bigêre eqlê mecnûn

Saqî bike kaseya mucewher
Wê \$îreyê mesera mutehher

Yaqûtê muzab û lelê seyyal
Wê durr-i xwe\$ab û xemra tellal

Durdaneyê xwe birêje navê
Yenî ereqa wekî gulavê

Dem dem bide destê meyperestan
Xelqê ko hinik ji dil di destan

Da camê dilan bibit mure\$\$e
Bezma terebê bibit mu\$enne

Vê meclisê meyxuran mudamê
Mestane bike ji nû mudamê

Mumkin ko ji feydê bênihayet
Yek qetre bibit li min inayet

Ne\$a qedeha meya murewweq
Keyfa ineba rezê bi rewneq

Ewreng-i bikit di nefsê tesîr
Ha\$il bibitin di qelbê te\$wîr

Yenî bikevîte canî \$ewqek
Hetta bigihîte qelbê zewqek

Tesîrê nefes bibit ji bo min
Te\$rihê qefes bibit ji bo min

Te\$fiyyeyê dil bibit me hasil
Hevdeng bibim digel enadil

Murxê dilê murde bête perwaz
Bê perde bibit terane perdaz

Dem \$ubhetê bilbilan binalit
Geh \$ubhê enadilan bikalit

Ahan ko verê bikit sehergah
Hemware digel nesîmê hemrah

\$ed xunçeyê dil ji ber bi ker bin
Sosin bi zeban û baxeber bin

Bi\$koj bibi\$skivin ji xaran
Xwînrîz bibin dim hezaran

\$orgul bigirîn bi e\$ke \$ebnem
Bilbil bikenin li rexmê hemdem

Saqî bide min \$erabê gulgûn
Bê dengê defê û \$edayê qanûn

Da \$ehne û muhtesib nebînin
\$ahî bicivin çu xem nemînin

Te\$wî\$ biçin ji qelbê mehzûn
Dîsan bibim ez ji nû digergûn

Mexmûr bibim bikirme lafan
Serxwe\$ bibim bikim guzafan

Bê keyf ne\$em çu ez bibêjim
Dîwane bibim duran birêjim

Bedhal bibim suran bi der dim
Bêqal ji batinê xeber dim

Te\$bîhê neyê bikim terennum
Tûtî\$ifet ez bikim tekellum

Da ke\$f bibin ji min keramat
Me\$hûd bibin li min meqamat

\$ube ji meqamê dil bi awaz
Gulge\$t bikin gewe\$t û \$ehnaz

Bêdeng ji xewrê dil bi aheng
\$ed reng \$eda bidim wekî çeng

Manendê rubabê bê kemaçe
Deng bê ji defa me bê tebaçe

Zuhre bibihêt newayê u\$saq
Reqqas bibit li ewcê neh taq

Saza dilê kul bi zîr û bem bit
Sazendeyê i\$qê Zîn û Mem bit

\$erha xema dil bikim fesane
Zînê û Memê bikim behane

Nexmê we ji perdeyê derînim
Zînê û Memê ji nû vejînim

Melûl bûyîn hebîb û a\$iq
Îrohe wekî tebîbê haziq

Derman bikim ez ewan dewa kim
Wan bêmededan ji nû ve rakim

Derdê di dilê Memê cegerrî\$
Zîna ji derûnê dil cefakî\$

Wê perdegiya efîfe mestûr
Wî bêgunehê ji tuhmetê dûr

Me\$hûr bikim bi terz û uslûb
Mumtaz bibin muhibb û mehbûb

Ewreng-i bikim ji nû serefraz
Da bêne temaşeyê nezerbaz

Dilber li Memê bikin girînê
Aşiq bikenin bi derdê Zînê

Hemderd bikin bi wan şefayê
Bêderd bikevne hilûlayê

Xelqê ko sîne û ji dil şaf
Pakîzesirişt û ehlê inşaf

Bi-l-cumle bikin ji bo me tehsîn
Bêjin ko »bi qencî hate tedwîn«

Xelqê ji »yuhubbuhum« digergûn
Herçî ji ezel bûyî »yuhubbûn«

Da bên û bikin hikayetê gûş
Hindek bikin xwe pê feramûş

Hindek bikin bi can semaê
Hin pê bikin ji dil wedaê

Lê hevî dikim ji musteîdan
Herfan negirin li mustefîdan

Ev name eger xirab e ger qenc
Kêşaye digel wê me duşed renc

Nûbawe ye, tîfl e, nûresîd e
Herçend nehin qewî guzîde

Lê min ji rezan nekir temettu
Manend-i dizan bi kes tettebbu

Nûrestê hedîqeyê fuad e
Me\$ûm e efiif e xanezad e

Nûbar e eger \$irîn eger tal
Metbûe ji rengê newê etfal

Min hêvî heye ji ehlê halan
Teqbîh nekin evan tifalan

Ev meywe eger ne abdar e
Kirmancî ye, ew qeder li kar e

Ev tiftl e eger ne nazenîn e
Nûbar e bi min qewî \$irîn e

Ev meywe eger ne pir lezîz e
Ev tiftl e bi min qewî ezîz e

Mehbûb û libasê gû\$îwar e
Mulkê di min in ne mustear e

Elfaz û meanî û ibarat
In\$a û mebanî û i\$arat

Mewdû û meqasid û hikayet
Mermûz û menaqîb û dirayet

Uslûb û \$ifat û mena û lefz
E\$la nekirin me yek ji wan qerz

Bi-l-cumle netayicê di fikr in
Dû\$îze û nûerûs û bikr in

Ya Reb mede destê xelqê nasaz
Vê \$ahidê dilrubayê tennaz

Umîd ew e ji ehlê urfan
Ew dê negirin li min çu herfan

Te\$nî nekin wekî xeyûran
I\$lah bikin li min qu\$ûran

E\$habê kemalê perdepû\$ in
Erbabê xered di pirxirû\$ in

Memûl ew e ji ehlê razan
Ew dê nekirin bi min tinazan

Ez pîlewer im ne gewherî me
Xudreste me ez ne perwerî me

Kirmanc im û kûhî û kenarî
Van çend xeberê di kurdewarî

Imda bikin bi husin eltaf
I\$xa bikin ew bi semi in\$af

E\$habê xered ko guh bidêrin
Eyban bi kerem li min ve\$êrin

Ava rûyê \$airî nerêjin
Ger mumkin e êke qenc bibêjin

Sehw û xeletan nekin teecub
Tewîl bikin ji bo tee\$\$ub

8. Neqqa\$ê \$ehîfeyê hikayet

Neqqa\$ê \$ehîfeyê hikayet
Neqqadê sebîkeyê riwayet

Kê\$a bi vî terhî resm û ayîn
Lê da bi vî terzî derb û tezyîn

Go, padi\$ehêk zemanê sabîq
Rabû di hukûmeta xwe faîq

Ecnasê milel muti û munqad
Nesla wî ereb emîrê ekrad

Textê wî Cizîr û bextê mesûd
Tali qewî û meqamê mehmûd

Rûm û ereb û ecem di ferman
Me\$hûr-i bi navê »Mîrê Buhtan«

Abaê izam û cedd û walid
Mensûbê muselselê di Xalid

Cebbarê felek ji wî hezerkar
Meslûl-i ji sellê seyfê cebbar

Zînet de mulk û zeynê dîn bû
Navê wî emîrî Zeynidîn bû

Mîrî ji wî ra bi zîn muweşşef
Zînet ji wî ra bi dîn muerref

Asarê Şecaeta wî Şahî
Dagirtî ji mah ta bi mahî

Mahiyyetê wî medarê dunya
Şahiyyetê wî Şiarê uqba

Muhtacê sexaweta wî Hatem
Mexlûbê Şecaeta wî Ristem

Hatem ji kemalê himmeta wey
Tomarê sexaweta xwe kir Tey

Eql û huner û sexa û meydan
Debt û neseq û nizam û deywan

Dîndarî û dewlet û diyanet
Serdarî û Şewlet û Şiyanet

Meşhûn ji her yekê xezînek
Meknûn ji her yekê defînek

Bê usir ji bo wî ra muyesser
Bê xusir ji bo wî ra muqedder

Enwaê newadir û cewahir
Elwanê nefais û zewahir

Mecmûeê mumkinatê meqşûd
Wacib kiribûn li nik wî mewcûd

Ha\$il bi wî muddea û metlûb
Wa\$il bi wî mu\$teha û mehbûb

\$ehna heremê ji nazenînan
Cennet tejî bû ji horiînan

Horî wî di cennetê gelek bûn
Xulman wî di hedretê melek bûn

Lê zadeyê dûdemanê dewlet
Nûbadeyê bositanê iffet

\$ehzade du bûn li nik wî \$ahî
Xur\$îde du bûn li nik wî mahî

Yenî ko ji wî nejadê alî
Hem\$îre du bûn di laubalî

Yek serwî riyadê rasiî bû
Wê nav bi rasiî Sitî bû

Ya dî ji dil û hinavê mîr bû
Wê nav ji ni\$fe navê mîr bû

Rawî wehe gote min muemma
Ew hor-i bi navê Zîn musemma

Yek zêde \$irîn ziyade mehbûb
Yek rûhê qulûb û hor-i meqlûb

Yek esmer û ya duwê zerî bû
Yek horî û ya duwê perî bû

Ew hor û perî di bêbedel bûn
Lewra ko ji nûrê lem yezel bûn

Husna rûxê wan çu kes ne dî bû
Zîra ji cemalê sermedî bû

Leblel û semenuzar û gulrux
Rewneq\$iken-i butanê xullux

Zulfên misalê tayê sunbul
Xeddên ji rengê rûyê \$orgul

Ew \$orgul û sinbilê di azad
Bi\$kiftî li qeddê serwî\$im\$ad

\$orgul ji xwe da li ser rehistî
Sinbil bi xwe pêk ve daheristî

Husna xetê rux ji xetê yaqût
Çaha zeqenê ji sihrê Harût

Goya kiribû ji mi\$k bêzî
Remmalê felek nuqatê rêzî

Xal û nuqet û beyad û humre
Beyt û hecer û tewaf û umre

Ebrû ji kemanê qewsê eflak
Mijgan bi guman ji sehmê semmak

Sermayeyê weh\$eta cunûnan
Mermûzê di deh\$eta uyûnan

Mebhûtê dibûn di terfeti l-eyn
Ke\$Safê rumûzê hikmeti l-eyn

Cebhet dinuma ji terfê iklîl
Goya li ufqê cenahê Cibrîl

Westayî l' istawayê daim
Xur\$îd di xidmeta wî qaim

Herçî bidiya rux û binagû\$
Fi-l-hal bi der dida ji bo hû\$

Gerden te digo di destê saqî
Qarûre ye pir \$erabê baqî

Yan \$ubhetê \$î\$eya nebatê
Yan menbeê kahniya heyatê

Serpenceê naxunê muhenna
Rencîdeyê xatirê muhenna

Xelqê ko didîtin ew kemergah
Hadir dikirin ji xewrê dil ah

Zahir dikirin ko zend û bazin
Êdî nediman gilî û gazin

Herçend ko herdu \$ubhê can bûn
Ew herdu bi husin teweman bûn

Herçend Sitî we nazenîn bû
Lê Zîn ji misalê horîn bû

Herçend Sitî starewe\$ bû
Lê Zîn bi ruxan heyîvege\$ bû

Herçend Sitî wekî qemer bû
Zîn mihrîfifet ziyadetir bû

Ev herdu wekî du \$ebçiraxan
Gava dime\$îne bax û raxan

Nalan dikirin cemad û heywan
Talan dikirin nebat û insan

Kofî ji cewahiran mukellel
Koter ji netrikan muselsel

Serbendê qe\$eb didan cebînê
A\$iq dimirin ji dest evînê

Ev zînet û xeml û qi\$t û henbel
Ez pî\$ û pes û yemîn û qenbel

Gava dime\$în perî digel wan
Wale dikirin welî di xelwan

Ger \$êx in û ger mela û mîr in
Derwê\$ û xenî û ger feqîr in

Kes nîne ne talibê cemalê
Kes nîne ne raxibê wi\$alê

Hin raxibê husnê la-yezal in
Hin talibê qalibê betal in

Lêkin hemîyan yek e yeqîn dost
Ferqa ko heye ji mexz ta post

9.Hindî ko di qey\$erê di dinya

Hindî ko di qey\$erê di dinya
Vêk dane xwedîmeta û kala

Mecmûê xezainê di Qey\$er
Hetta veke di xîmeya Sikender

Durrê di defainê di xaqan
Lela ko di xatema Silêman

Herçend ziyadetir biha bin
Bi-l-cumle bi cuzê husnê nabin

Husna li ruxê Sitî û Zînê
Bû behrekê ate\$ê evînê

Pêla ko digirte pêl û mewcan
Roja dikete hedîd û ewcan

\$ed can û dil û ceger di\$otin
Xelqê bi mesel ji wan digotin

\$ems û qemeran qiran e pêk ve
Lew mu\$terî ev cihan e pêk ve

\$eyyadê cemalê wan xezalan
\$eyyatê \$edayê wan delalan

Delal-Şifet gelek Şifet Şêr
Jefxan û ji naliyan nebûn têr

Rojan û Şevan gelek dinalîn
Hetta ko digel melek dikalîn

Husna nebitin çu hedd û xayet
Nabit ji xwe aŞiqan nihayet

Lê aŞiq û bu-l-hewes cida ne
Hin faidexwaz û hin fida ne

Cananteleb in hinek ji bo can
Hin canteleb in ji boyê canan

Hin weŞilhebîn ji rengê Tacdîn
Hin derdiguzîn wekî Mem û Zîn

10. Da bêne bi ser hikayeta pi\$

Da bêne bi ser hikayeta pi\$
Xelqê ko ji derdê i\$qê dilrî\$

Herçend ko bêhed û qiyas bûn
Amî û xewadim û xewa\$ bûn

Lêkin ji xewadimê di mumtaz
\$ed law sihîqed û serefraz

Heryek di meqam husnirojek
Heryek bi kelam sîne\$ojek

Heryek bi kemal bedrê mahek
Heryek bi cemal \$edrê \$ahek

Ew jî hemî a\$iq in di talib
Ew jî hemî talib in di raxib

Lêkin ne bi dîtin û \$ehadet
Belkî bi bihîstin û riwayet

Bi-l-cumle di xidmeta emîr bûn
Fi l-cumle ji sirrê hev xebîr bûn

Serhelqeyê wan perîmîsalan
Sertacê ewan melekxi\$alan

Tacdîn digotin-ê ciwanek
Guhderzê zemanê pehlewanek

Nesl û neseb û heseb eyan bû
Serdefter û serwerê kuran bû

Babê wî digotin-ê Sikender
Lêkin ereban digo xedenfer

Lewra ko bi Şîrî Şubhê Şêr bû
Roja Şerî ew hezare mêr bû

Tacdîn du bira hebûn di qella\$
Manendê du Şahbazê cemma\$

Daim dilê dijminan di\$otin
Yek Arif û yek Çeko digotin

Emma wî ji cumle xa\$ û aman
Ji ewçend bira û bab û maman

Lawek kiribû bira ji bo xwe
Ne, ez xelet im, çira ji bo xwe

Roja ko ewî bira nedîta
Te\$bîhê \$eva çira nedîta

Dinya li wî têk dibûye tarî
Roj bû ko li wî fikir tewarî

Enbazê fereh Şerîkê xem bû
Serge\$teyê xem bi navê Mem bû

Mem jî li wî a\$îqek tamam bû
Ne \$ubhê bira û bab û mam bû

Herçend birayê axiret bû
Te digo ko dinê û axiret bû

Tacdîn weledê wezîrê dîwan
Mem jî xelefê debîrê dîwan

Ew herdu ciwan we lêk a\$îq
Ew herdu bira we pêk ve \$adiq

Yek Qeysê zemanê yêkê Leyla
Yek Wamiqê e\$îr û yêkê Ezra

Ew yarî ji dil ne serserî bûn
Reh\$ubhetê Mihr û Mu\$terî bûn

Yarî û birayî û muwaxat
Nabit bi riyâ û muqalat

Yarî ne hêsanî ye cefa ye
Meq\$ûd ji yariyê wefa ye

Axir tu eger nekî wefayê
Ewwel mede ber xwe wê cefayê

11.Xellaqê cihan ji feydê fitret

Xellaqê cihan ji feydê fitret
Heyatê felek bi wechê qudret

Bê qalib û bê muhît û miqyas
Bê alet û bê mu\$îr û miqra\$

Evçende muezzem û mudewwer
Evrenge musenne û mukerrer

Înane bi mereda wucûdê
Kê\$ane bi menzera \$uhûdê

Hikmet ew e ev hemî li kar in
Hindek di peya û hin siwar in

Hindek di betî û hin serî in
Hindek di muîn û hin menî in

Hin mudbir in ew hinek mudebbir
Hin muqbil in ew hinek muqeddir

Hin katib in ew hinek di ustad
Hin mutrib in ew hinek di cellad

Hin rojperest û hin \$ebefrûz
Hin xu\$\$erevîn û hin xemendûz

Hindek di misalê Zîn zerî ne
Hin Şubhê Memê di muŞterî ne

Bi-l-cumle muŞeyqel û munîr in
Hin padiŞeh in hinek wezîr in

Hindek ji teherruka tebîî
Ew têne bi nuqtêya rebîî

Tecdîd dîkin ji bo me salê
Gava weko têne itidalê

Danayê muemmerê kuhensal
Evrengehe go ji bo me ehwal

Go adetê pêŞîzemanan
Ev bû li hemî cih û meknan

Weqtê weko Şehsiwarê xawer
Tehwîl dîkir di mahê azer

Yenî ko dihate bircê sersal
Qet kes nedîma di mesken û mal

Bi-l-cumle diçûne der ji malan
Hetta digihiŞte pîr û kalan

Roja ko dibûye îdînewroz
Tezîm ji bo dema dilefroz

Şehra û çîmen dîkirne mesken
Beyda û demîn dîkirne gulŞen

Xa\$ma ezeb û keçê di bakir
Elqi\$\$e cewahirê di nadir

Têk da di muzeyyen û mulebbes
Vêk ra li teferrucê murexxes

Lêkin ne bi tuhmet û bi minnet
Belkî bi terîqê \$erê sunnet

Lewra ko ewan xered ji ge\$tê
Meq\$ûd ji çûyîna bi de\$tê

Ew bû ko çî talib û çî metlûb
Yenî du teref muhibb û mehbûb

Ev herdu celeb ko hev bibînin
Kufwê di xwe ew ji bo xwe bînin

12. Dewra felekê ji bextê feyrûz

Dewra felekê ji bextê feyrûz
Dîsan ko numa ji nû ve newrûz

Mebnî li wê adetê mubarek
Şehrî û sipahiyan bi carek

Bajar û kelat û xanî berdan
Teşbihê bi nijdeyan û cerdan

Şef Şef dimeşîne kûh û deŞtan
Ref ref dixwişîne seyr û geŞtan

EŞnafê umem Şixar û kubbar
Qeta venema di Şehrî deyyar

Hindek bi peyayî çûne baxan
Hindek bi siwarî çûne raxan

Hindek bi tebayî û bi kesret
Hindek bi hevalî û bi wehdet

Rabûne ve xanim û xewatîn
Wan jî tejî gul kirin besatîn

Horan kire meskenê xwe cennet
Bê perde û bê melal û minnet

Dû\$îze û duxter û rewalan
Pakîze izar û zulf û xalan

Etrab û kewaibê di ezra
Merdan û murahiqê di zîba

E\$habê quma\$ê lutfê ruxsar
Erbabê metaê husnê dîdar

Wan lêk dikirin metaê yek erd
Texmîn dikirin bi-t-tûli we-l-erd

Sewdagirê i\$qê bûn di bazar
Hem baiê husn û hem xerîdar

Sersalî û bakir û rewalan
\$edsalî û ciwan û pîr û kalan

Sersal li resm û rahê mehûd
Gêran diçû meqamê mehmûd

13.Qendîlê munîrê dêrê ezreq

Qendîlê munîrê dêrê ezreq
Mu\$katê hemel ko kir murewweq

Sersal ko bû ji nû ve memûr
Mîr daye gerê di taze destûr

Destûr ko bû ji bo wi\$aqan
Rabûn hemî \$ubhetê u\$aqan

Têk çûne bi mereda mezadê
Dildadeyê meq\$ed û muradê

Illa ko tenê Memo û Tacdîn
Wan dane xwe duxterane tezyîn

Yenî di dema ko bûye tehwîl
Ew herdu bira di came tebdîl

Istebreq û sundusin di ber da
Çend mecer û muqrime bi ser da

Kagul kiribûne turreê her sû
Perçem kiribûne zulf û gîsû

Wan lew kiribû libasê te\$rîf
Da qet nebitin li wan çu teklîf

Pû\$îde libasê dilberanî
Seyran dikirin bi sergiranî

14.Wan herdu kurê di came tebdîl

Wan herdu kurê di came tebdîl
Weqtê dikirin di Şehrî tehwîl

Nagah ecayibek nima wan
Yek cuz ji eqil qet nema wan

Dîtin di mehelle û zikakan
Her kuçe û xurfe û Şibakan

Şed taze ciwan ji rengê serwan
Dîba û herîr û xez di ber wan

PanŞed ji keç û kur û rewalan
Ewçend ji qismê pîr û kalan

Enwaê muzekker û muennes
Hindek di brehne hin mulebbes

Hindek di ealî û ekabir
Hindek di edanî û eŞaxir

Pêxwas hinek hinek di serkol
KaŞo ji piyan we ser wekî hol

Sermest hinek hinek di serxweŞ
Dembeste hinek hinek di demkeŞ

Goyende hinek hinek di xamû\$
Pûyende hinek, hinek di medhû\$

Hin camederîde hin di serxwe\$
Hin eqilremîde hin mu\$ewwe\$

Hindan dikirin fixan û feryad
Hin bûyî ji qeydê eqil azad

Heryek di meqamekê dîgergûn
Heryek bi cefayekê cegerxûn

Ew herdu, demek veman teheyyur
Bûn xerqeyê licceyê tefekkur

Tacdîn sekinî û pirsiyar kir
Pirsa xwe bi yêkê ixtiyar kir

Go »ey Xudirê, rehê hidayet
Bêj ev çi bela ye bênihayet«

Wî got »du \$hlewendê \$eddad
Îro li vî xelqî bûne cellad

Herçî ko dibînin ew du serxwe\$
Fi l-hali dikin weha mu\$ewwe\$«

Wan go »te nedî ko ew çi reng in«
Wî go »du kur in, ziyade \$eng in«

Wan go ko »bi \$îrê \$e\$per in ew
Ya ne bi xedeng û xencer in ew«

Wî go ko »bi xemze û bi awir
Xelqê dikujin, wekî bi keybir«

Wan pirs fikir ko ger bibînin
Da bo xwe bi merdî dest hilînin

Herdu di wî karî bûn ko nagah
Dîtin ko ji mehdê qudreti l-lah

Ew herdu puser wekî du peyker
Tabende bi Şeklê Şahê exter

Yekheyet û Şekl û yeklibas in
Emma di wî Şehrî rengnenas in

Sîretmelek in Şorperî ne
Ne bai in ew ne muŞterî ne

Van herdu biran ko ew du ewbaŞ
Dîtin dil û can we dan bi ŞabaŞ

Ewreng geriyan cunûn û waleh
Êdî qe nebûn ji eqlî ageh

Ne fehm û xired ne eql û ne hûŞ
Gêr bûn li ser zemînê medhûŞ

Fi l-cumle ji eql û canî têr bûn
Fi l-hali ji dûr ve herdu gêr bûn

Wan herdu firîŞteê di kubbar
Dîtin du melek ziyade dildar

Mehpare ne lêkin afitab in
Dildare ne lê ceger kebab in

Te\$bîhê bi \$eydê nîmbismil
Bê \$ubhe gihane halê mu\$kil

Naçar bezîne ser \$ukaran
Fekrîne ruxê di wan nigaran

Zanîn ko ne \$eydê serserî ne
Serxeylê sipahê dilberî ne

Westan û nezer kirin bi diqqet
Wan hate bi qelbî rehm û riqqet

Elqi\$\$e ji husnê van xezalan
Rehmek kete qelbê wan rewalan

Sirra dilî kir bi hev teelluq
Nûra ruxê wan bi hev tee\$\$uq

Mek\$ûfê terîqê a\$inayî
Rûhan qe nekir ji hev cidayî

Yekrengî sirfê alemê xeyb
Zahir dikir ittihadê lareyb

Hubbê we kirin bi hev giriftar
Husnê we kirin bi hev telebkar

Te digo ko çi qalib û çi meqlûb
Herçar çi talib û çi metlûb

Bêşubhe yek in çi ten çi erwah
Ew muttehid in çi can çi e\$bah

Hubba di dilan we kir helawet
Buxda di dilan we kir edawet

Nisbet bi me hadis in edîm in
Lêkin ji heqîqeta qedîm in

Lewra ko cunûdê can mucenned
Çêbûne di ilmê heq muxelled

Hin mutelif in hinek muxalif
Hin muxtelif in hinek mualif

Wan mutelifan bi yek ve ulfet
Axir we kirin nema çu kulfet

Yenî ko ewan kurê di xwînxwar
Gava wehe dîtin ew birîndar

Ew herdu bi \$ed dilan hebandin
Rûniştin û herdu wergerandin

Gavek seyirîn li bejn û balan
Pêlek heyirîn li zulf û xalan

Gotin »eceb ev keçê di kê ne
Yan herdu melaikê d' Xudê ne

Ev mêwe li kê cihê giha ne
Ev gul di çi gul\$enê nima ne

Serwê di çi cûybarekê ne
Teyrê di çi murxezarekê ne«

Mawerd ji hêstirê di gulgûn
Rihtin li ruxê di wan di pîrxûn

Işqê kiribûn wisa nehişyar
Qeta nedibûn ji xwe xeberdar

Axir ko kirin bi xameya eşq
Husna xetê wan li lewhê dil meşq

Wan vî ko bizanin ew çi eşl in
Lewra ko nizanin ew çi nesl in

Enguşteriyê di wan ciwanan
Kêşan ji eşabiê d' xwidanan

Xatem ji enamilê d' xwe kêşan
Danîne cihan ji boyî nîşan

Yaqût bi muhriyan guhorîn
Elmas bi şûşeyê d' belorîn

Sersal û xweşî ji dest bi der dan
Eyşê xwe bedel kirin bi derdan

Nagah ecanibin xuya bûn
Nagam kirin weda û rabûn

Man herdu bira wekî du şeydan
Pabestê selasilan û qeydan

Rabûn ko \$evê siyah û tarî
\$ems û qemeran kirî tewarî

Reh \$ubhetê murxê nîmbismil
Bê quwwet û bê tuwan û bê dil

Sersam û dewwar û \$er û mehrûr
Sewdafuad û xebl û mexmûr

\$ed car diketine asitanan
Hetta ko gihane a\$iyanan
Herçend gihi\$tine meqaman
Emma ko li wan du telxikaman

Roj û \$ev û weqt û \$ubh û êvar
Yeksan dinima li wan bi yek car

15.Ew dûxteçe\$m herdu \$ahîn

Ew dûxteçe\$m herdu \$ahîn
Ew sûxteper Memo û Tacdîn

Xwe\$ çûne \$ikarê kebk û qazan
Nagah bi ser ve \$ubhê bazan

Nûrek fitilî li wan ji nageh
Êdî qe nema ewan çu ageh

Hindî ko di heftiya hemel bûn
Ew zêde di weh\$î û xebel bûn

Ew hefte li wan ko bûye salif
Xwekirdeyê i\$q bûn mualif

Rabûne ve rojekê bi êk ve
Fekirîne bi reng û rûyê êk ve

I\$qê kiribûn wisa mubeddel
Wan êkdû nas nekir ji ewwel

Ewwel dikirin ji hev texerrub
Pa\$ê ko kirin bi hev teqerrub

Dîtin xwe bi paçebend û zingil
Perwaz û firîn muhal û mu\$kil

Eskûfeke zulmetê bi ser da
Celfûyeke ulfetê bi ber da

Bêteme û bêşerab û bêçav
Bêmeqşed û bêmurad û bêgav

Mestane ji rengê çemê dildar
Mexmûr û siyah û mest û bîmar

Manend-i dihan yarê dilteng
Nalîn ji reha dilî wekî çeng

Gotin »eceb em ko bûne bîmar
Ya bûne di kî şerî birîndar

Ya ne wehe em çira nikarîn
Mecrûh û deîf û dilfekar î»

Evrengehe wan fikir tefehhuş
Mahiyyet-i halê xwe tecessus

Tacdîn fikirî di dest birayî
Tîsit guherek wekî çirayî

Yaqûteke mislê daneyê nar
Mişelşifet e ji bo şeva tar

Manend-i şemalê ew tiîsî
Hekkakî bi navê »Zîn« nivîsî

Destê xwe dirêj kirî ko bînit
Da qenc nezer bikit bibînit

Mem jî fekirî di destê Tacdîn
Elmaseke bêbiha û texmîn

Lê ismê »Sitî« kirî kitabet
Ustadekê Şahibê meharet

Şerraf eger bibîte Buqrat
Texmîn bikitin bi wezn û qîrat

Bazar bikit ji bo Filatûn
Mecmûê xezainê di Qarûn

Semna semenê di wan nigînan
Nabit bi wuqûfê dûribînan

Mayin di teeccub û teheyyur
Daman û gelek kirin tefekkur

Zanîn ko Şewahibê nigînan
Herçî kirî kir Sitî û Zînan

Roja weko bûye îdi tehwl
Ew jî geriyane cametebdîl

Çawa xemilîne ev keçanî
Ew jî geriyane cil kuranî

Ew bûn ko me go di roz-i newrûz
Mislê Meh û Mihrê alem-efrûz

Ew herdu ne ê di dest vemiştin
Ew herdu ne ê di xel dikuştin

Ew bûne di Şehrî bûyî cellad
Ew bûne ko xel ji dest bi feryad

Ew bûne ko van bi dil hebandin
Ew bûne li van ceger kewandin

Wan herdu biran bi eql û texmîn
Bê Şaibe qatilê xwe zanîn

Tacdîn li nik hebû Şuûrek
IŞqê di wî hiştibû quŞûrek

Go »rabe bira ji nav nivînan
Bes ah-i bike ji ber birînan

Em Şêr in û ew di xwe xezal in
Pir eyb e ko em ji dest binalin«

Mem puxteyê iŞqê bû tamamî
Got-ê ko »bira meger tu xam î

Da zen nebirî mucussem im ez
Ser ta bi piyan muqessem im ez

Ev cisim li min bûye muxettet
Ew xet hemî bûyîne muneqqet

Tesîr û rengê iŞq û wemqan
Bi-t-tûl di tûl û erd û umqan

Yek nuqte nehin ji derd-i xalî
Hêja tu dibê çira dinalî

Dil bûye mehellê i\$qê hala
Vî halî divê mehellê vala

Nîne eceb er bibêm hulûla
Min maye ji \$ûretê heyûla

\$ahin\$ehê i\$qê bê xered hat
Cewher ve\$irî dema ered hat

Ev hal û mehell û cism û cewher
I\$qê ji xwe ra kirin musexxer

Can û ceger û dil û hinavan
Dest û ser û pê û pi\$ û çavan

Wellahî yekê nemaye rahet
Billahî yekê nemaye taqet

Bizdandine wan ji min elaiq
Bi-l-cumle dibên ko nehnu a\$iq

Napirsî li halê min tu zalim
Hêja tu dibêjî ez nenalim«

Evrengehe wî ko kir tezellum
Tacdîn qe nema ji bo tekellum

Ew mane digel evan birînan
Behsa me li ser Sîfî û Zînan

16.Ew jî vegerîn bi wî libasî

Ew jî vegerîn bi wî libasî
Hadir \$eliyan ko kes nenasî

Herçend-i kirin libas-i tebdîl
Emma nedibûn ji halî tehwîl

IŞqê kiribûn wisan mubeddel
Êdî nediçûne halê ewwel

Qet kes nedigo Sitî û Zîn e
Xelqê we dizanî ecnebî ne

Dayîneke wan hebû zemanî
Te\$bîhê belayê asimanî

Zala felekê li ber zebûn bû
Wê nav ji pîrê, Heyzebûn bû

Ew hat-i ji xefletê bi ser da
Fekrî ko cilê di wan di ber da

Rûniştine bêmezaq û me\$reb
Winda kirine zeqen di xebxeb

Yenî di teheyur û melal in
Mehpare di haletê webal in

Cilwa bûyî cewcemê di taze
Rengê semenê bi cayê xaz e

Kafûr misil izarê qanî
Şorgul geriyane zeferanî

Zanî ko perî di bêlibas in
Mehbûbê mehebbetê unas in

Go »ey hewesa dil û hinavan
Heryek ji we rohniya du çavan

Hafiz ji we ra meger Xwidê bit
Canê me ji bo we ra fidê bit

Hon hinde muqeyyed in di qeydê
Îro bi tenê ko çûne Şeydê

We zû Şemirand ji bo çi sersal
Hon rast bibên ku bûye ehwal?

Bêjin ko muqeddime çi reng e
Ev hîret e ya xiyal e beng e

Hon bo çi hezîn in ey metaya
Nînin çu netîce bê qedaya

Hon bêjine min ku bû qediyye?
Kengê li me xef dibit xebiyye

Ez dê nihe remlekê birêjim
Ismî û demîrî ez bibêjim

Yan şûşe û mendela xwe danim
Mahiyyetê halî dê bizanim«

Wan gotine dayeê nihanî
Em şubhe ko çûne der ji xanî

Herçî li me bû duçar û peyda
Hadir geriya cunûn û şeyda

Axir ko ji heddî çûye der cor
Cewrê li me aqibet nima dor

Em jî geriyan melûl û mexbûn
Hatîne ve em xeffî û mecnûn

Dayîn bi teennî û tewella
Çû bal ve, daye wan tesella

Go »hon bi cemalê şehriyar in
Heryek ji we şah û xundikar in

Kî bit ko nebit mutî û muhtac
Kî bit ko nedit we bêteleb bac

Herçî we hebandî ey perîzad
Husna we dikit ji bo we munqad

Xasma di vî şehîrî bit we dildar
Ez dê wî bikim niha xerîdar

Bêjin kî ye da biçim bibînim
Hadir bikirim ji bo we bînim«

Wan gotine Heyzebûnê sahir
»Derdê li me ey tebîbê mahir

Bêşubhe dewa ji dest te têtin
Teqrîr eger ji dest me bêtin

Teqrîr û edakirin mehal e
Tedbîr û dewakirin betal e

Hindî hene kîj û kur di Buhtan
Belkî di cemî ê bejn û buhtan

Kes nîne bi lutf û husnê meşhûr
Illa ko di deftera me mestûr

Yenî hemî rû bi rû me dîne
Hindî di vî şehîrî ademî ne

Îrohe du keç xerîqê şîba
Ser ta bi qedem debîq û dîba

Zîbende ji şiklê şahê xawer
Tabende ji rengê mahê enwer

Nageh li me bûn duçar û zahir
Gêr bûn ji dûr ve herdu nadir

Em çûne bi ser binên ko kî ne
Fekrîn ne wek me ademî ne

Tehqîq melek we ya perî bûn
Lewra ko li av û gil berî bûn

Gava ko me dîtin ew perîzad
Em jî geriyan ji eqil azad

Ew herdu wekî du camê Cemşîd
Em herdu misalê Mah û Xurşîd

Gava weko pêk ve bûn muqabil
Mişbah û zucac bûn muadil

Qarûre ji necmê munekis bû
Nûrek me bi qelbî muqtebis bû

Qendîl û fitîle ger ji wan bû
Agir ji ruxê me herdiwan bû

Zeytê me û agirê me dîsa
Ber bû me we dil me pê eyîsa

şohtîn xwe bi xwe nizan çi hal e
Hişyarî ye, xewn e, ya xeyal e«

17.Dayîn heyirî ji macerayê

Dayîn heyirî ji macerayê
Go »ey rûh û qalibê di dayê

Hon çûne teferruca rewalan
Farix ji teeşşuqa xezalan

şiklê ko we dîtî bêmeal e
Meyla we bi qismê jin mehal e

Meyla beşerî beşer divêtin
Emma we keçan puser divêtin

Keç qet li keçan dibin xerîdar
Bê neqdê kuran mehal e bazar

Kur ayîneyê cemalê zat in
Keç mezherê pertewa şîfat in

Bê zat û şîfet ered misal e
Cewher nebitin ered betal e

Qaim dibitin ered bi cewher
Bê şemis qemer dibit munewwer?

Meyla ji ruxê kuran berî bit
şed car-i ko horî û perî bit

Ew meyl ko dê bikit we meftûn
Ew Leyl ko dê bikit we Mecnûn

Mecnûn ko nebit edîlê Leylê
Leylê ku dikit bi Leyl meylê?

Gul qet li gulan dibîte aşiq?
Ezra xwe bi xwe dibîte Wamiq?

Xwisrew nebûya siwarê şebdîz
şîrîn li şekir dibûye Perwîz?

Ferhad cûwa sirişkê pirxûn
Neyna nedidî siwarê gulgûn

Jewçendehe alema ricalan
Begzade û sade û rewalan

Dil qet we nebit bi kes ve mail
Kîjin di edanî û erazil

Bê nam û nişan û xeyri merûf
Qelbê we bi wan ko bûye meşxûf

Ev emre bi min qewî mehal e
Ev xewn e we dîtî ya xeyal e«

Zînê ko bihîstin ew meanî
Ev nexme ji perdeyê deranî

Evrenge gote dayeya pîr
»Xalib te nemaye eql û tedbîr

Te d'go ko bi dewet û ezaim
Halê ko xefî bitin dizanim

şiklê ko me dî ne bêmeal e
Tehqîq e ne xewn e ne xeyal e

Wan ger melek û eger beşer bûn
Ger qismê nisa û ger puser bûn

Enguşteriyê di wan evan e
Înane me wê ji bo nişan e

Remlê tu bi rast eger dizanî
Xatem ev e dê bizan xwedanî«

Wê şehleya hîlekar û cazû
Go »bîne ji bo me xateman zû

Da îşeve remlekê birêjim
Hetta şibe şahiban bibêjim«

Hadir Sityê nigîn deranî
Da destê ecûzeyaya zemanî

Zînê wehe gote Heyzebûnê
»Min dil bûye werteyek ji xûnê

Gava weko werte tete coşê
Weqtê ko dikit bikit xuroşê

Teskîn dikit ev nigîn dilê jar
Dem dem ko didim di çeşmê xwînbar

Zinhar eger dibî nigînê
Zû bîne ve bo me dilhezînê

Lewra bi wê ye me şebr û saman
Ew bo min e xatema Silêman«

18.Wê delleyê bêfeşal û muhtal

Wê delleyê bêfeşal û muhtal
şubhî xwe gihande pêşê remmal

Zêrek du birin di dest xwe bo pîr
Evrengehe kir demîr-i teqrîr

Go »min du kurik heyin di meşûm
Bêbab û yetîm û jar û mehrûm

Roja weko bûye îd û sersal
Ew jî bi terîqê tebê etfal

Rabûne ve herdu çûne geştê
Xûlan xelitandibûn li deştê

Îrohe dema ko bûne peyda
Dîn in teles in cunûn û şeyda

Hatîne ve bêlibas û tazî
Geh geh dikirin fixan û gazî

Bêhiş dikevin gelek dimînin
Gava weko radibin di dîn in

Ev xateme ne ewan di dest in
Goya tu dibê bi van di mest in

Ey waqifê remz û kaşifê raz
Bêçare me ez tu çareperdaz

Ihsan bike qenc jê xeber de
Kanî şebiyê di min çî derd e

Mecnûnî ye şer e ya hewa ye
Çawa mered e çî bo dewa ye

Ey murşid û pêşewayê muqbil
Hellalê uqûd û hellê muşkil

Sirrek heye wê di van nigînan
Peyda ye li nik we dûribînan

Eşhabê nigîn bibêje kî ne
Cinnî ne, perî ne, ademî ne«

19.Ew warisê ilmê daniyalî

Ew warisê ilmê daniyalî
Gava fekirî di şeklê falî

Fi l-hali di rehmê ummehatan
Bê wedê tewelluda nebatan

Lehyan û neqî bi yek ve dîtin
Tacdîn û Sitî bi yek ve dîtin

şiklê ferehê digel xemê dî
Bêperde wî Zîn digel Memê dî

Evrengehe gote qaşida pîr
»Meqşûd bi mekr û kizb û tezwîr

Ma qet dibitin ji bo te hasil
Bê rastirûwî mehal e menzil

Te digo ko kurê di min di dîn in
Nabêjiye min Sitî û Zîn in

Roja weko çûne geşt û seyran
Wan dîne li rê du dîdeheyran

Yenî du kurê di serwiqamet
Rabûye li wan kuran qiyamet

Fi l-hali evan du afitaban
Dil çûye ve bal du mahitaban

Ew bûne ji işqê van di bêhûş
Ev bûne ji husnê wan di medhûş

Ev şifteyê belayê işq in
Ew teşneyê Kerbelayê işq in

Ev xatem yê di wan kuran in
Van jî du nigîn di destê wan in

Çawan xemilîne ev kuranî
Ew jî geriyane cil keçanî«

Pîrê wehe gote şêxê remmal
»Min şubhe nema di keşfê ehwal

Lêkin tu bibêje ew çi eşl in
Qenc keşif bike ko ew çi nesl in

Begzade ne ew alîmeqam in
Cundîneseb in weya ewam in«

şêx go ko »di dînê işqibazî
Beyek heye ew dibên terazî

Bê şertê kefaetê rewa ye
şertê muteaqidan rida ye

Xasma ko kurê di van bijarî
Durdane ye êk û êk mirarî

Begzade ye yek ji neslê mîran
Yek jî bi neseb kurê debîran«

Wê sahireyê ji bo nişane
Dîsan xeberek kire behane

Go »aşiq û mubtela û dînan
Meftûn ji bo Sitû û Zînan

Ew nabine qabilê hisaban
Naguncine defter û kitabân

şêxim, tu dizanî ev Cizîr e
Têk da kubera û kurd e mîr e

Ihsan bike perdeyê hilîne
Ew herdu melek bibêje kî ne

Ehda me webit tenê bibînim
Çil zêrî biçim ji bo we bînim«

şêx go »tu here bibîn wişaqan
Teftîş bike cih û wisaqan

Herçî ko dibêjin ew elîl e
Ew ille ji bo te ra delîl e

Binimê xwe bi şûretê tebîban
Bêperde dibînî wan hebîban

Gava ko te dîtî ew melekwar
Keşf e ji qumaşî ra xerîdar

Xaşma ko di destê wan nigîn in
Menqûş li wan Sitî û Zîn in«

Rabû ve ecûze şubhê Luqman
Ser ta bi qedem dewa û derman

Qarûre û huqqe neşter û kîs
Hilgirtin ewa xebîse telbîs

Danî paxila xwe çend kitêbek
Din'ma bi hekîmekê ecêbek

Hadir xwe gihande pêşekaran
Fi l-hali bûye nedîmê yaran

Wan go »tu ji kû ve tê, çi pîr î
Xalib tu ji ilmekê xebîr î«

Go »gerçi ko zahirî hekîm im
Zêde bi du illetan elîm im

Zail dikim ez qewî du janan
Derdê bedenên û derdê canan«

Wan go »tu ji bo me ra xeber de
Derdê ko li can-i bit çi derd e«

Wê got-i ko »hon meger nebînin
Wî derdî elametî nehîn in

Ew derdekê zêde bêmecal e
Şihhet ji wî derdî ra mehal e

Dûr bit ji we ew gelî rewalan
Ew berq e di şûretê şepalan

Gava vedidit wekî birûsk e
Bêşule û pêt û bêçirûsk e

Bêcurhe û qerhe û birîn e
Navê li wî derdî her evîn e

Emma we dişojitin hinavan
Xwîna dilî tê ji herdu çavan«

Wan gotine wê ko »xeyri meqdem
Hala nexweş in ji me du hemdem

Ihsan bike herdiwan dewa ke
Derman ke bi newekê tu rake

Herçî tu dibêjê em wisa kîn
Herçî tu dixwazî em eda kîn«

Pîrê xwe gihande nik merîzan
Weqtê fekirî di wan ezîzan

Wê gote bi hemdem û delîlan
»Tenha me bihêlin û elîlan

Da ez bikirim vî derdî teşxîş
Paşê bikim ez dewayê telxîş«

Hevrê hemî çûne der ji ba wan
Pîr ma û tenê digel du lawan

20.Bîmarê bi derdê işqê bedhal

Bîmarê bi derdê işqê bedhal
Nageh fikirîn ko çûne haval

Rûniştî ji pêş-i wan ve zalek
Qametçiviyayî renghilalek

Aheste kelamekê dibêjit
Digirîtin û hêstiran dirêjit

Gotin »çi kes î tu ey dilaram
Bo çi digirî weha bi nagam«

Wê go bi serê Sitî û Zînê
Mehda ji we ra dikim girînê

Mexşûş ji nik Sitî û Zînan
Hatim li we xweş bikim birînan

Enguşteriyê di we evan e
Înane me wê ji bo nîşan e

Hon hilgirin û bidin nigînan
Bednam mekin Sitî û Zînan

Ez qaşid û hon ji bo me meqşûd
Hon min mekin ê murad-i merdûd«

Ev mijde ewan dema kirin gûş
Yekcar-i ji şahiyân nema hûş

Hişyar-i ko bûn demek newestan
Fi l-hali bezîne pê û destan

Tekrar li dest û pê û dawan
şed bûse didan ewan du lawan

Dayîn heyirî ji iştîyaqê
Berda giriyê ji iftiraqê

Go »xem mexwin ey murad û meqşûd
Mizgîn ji we ra bi heqqê mebûd

Tewfîq refîq bit ji barî
Ez dê we bikim bi sihirkarî

Hon cumle li erdekê cema bin
Herçar-i bi meqşeda xwe şa bin

Nam û neseba xwe hon eyan kin
Sirra dilî bo me ra beyan kin

Da ez vegerim bi van nigînan
Tesxîr bikim Sitî û Zînan

Tecîlê bikim ji bo sewabê
Zû bême ve ez digel cewabê«

Tacdîn nigîn ji dest deranî
Da destê ecûzeyâ zemanî

Mem t  fikir  ko b  nig n 
Keng  dicitin medar   j n 

Go »daye, tu min bid re mez r
K  can  didit ji dest xwe dest r

Ev xateme ism e, ger tilism e
Min can ew e, qalib  me cism e

Ey daye, tu qa id  heb b  
B  ubhe li derd  min teb b  

 edqe  ser zi-l-cemali Z n 
Mest ne ji dest  min nig n 

Gava tu di i ve ey wefadar
Evrenge ji min bib je dildar

Ew  ah e eger i ez geda me
Eltaf   ehin eha ne, am e

Ez bende ne laiq  wi al im
Xursend-i bi   ret  xiyal im

Rad  me ji ewqeder cemal 
Min b nite xelweta xeyal 

Her gah ji ah  dil bitirsit
Geh gah li hal  min bipirsit«

21.Ew herdu nihalê er era şeng

Ew herdu nihalê erera şeng
Rûniştî misalê xunçe dilteng

Çeviyayî, bi fikr û sernişîvî
Herlehze ji dayeyê bi hîvî

Mexmûrê xebûqê bênihayet
Muştqaqê şebûhê bûn bi xayet

Dîtin ko ji nagehî tebîbe
Wê hat-i bi şûretek ecîbe

Zîn û Sitiya ji işqê medhûş
Wan daye kirin rewan der axûş

Gotin »bi Xwidê kî ey dilaram
Aya te kirîne ew melek ram

Remla te çi go, perî te zanîn
Yan herdu di şûşeyê te anîn

Tîra li me kun kirî siwêda
Aya te beyan nekir ko kê da«

Wê go »bi serê we yê mubarek
şed car-i qesem dikim, ne carek

Ez hatime vê demê ji ba wan
Emma guneha mi tê bi lawan

Herdem ko Sitî û Zîn dibêjin
şed reng sirişkê xwîn dirêjin

Qurbana we bim bi vê kemalê
Ew herdu beşer bi wê cemalê

Çawa we bijarin ew du mumtaz
Zîbendeyê weşl in ew serefraz

Wellahî qesem dikim bi barî
Ew herdu durê d' we bijarî

Nabin di çu ber û behr û kanan
Nînin we melek di asimanan

Ew herdu ji bo we ra seza ne
Mîrza ne eger we ger geda ne«

Ew delle bi dil we bûye delal
Dildade ji pêş ve man demek lal

Zîn û Sitiyan nema di dil hûş
Gava ko ewan kir ev xeber gûş

El-qîşşe ji kunhê macerayê
Hişyarî ko dayeyê didayê

Agir te digo gihande neftê
Pêt jê diçû asimanê heftê

Işq agir e ten çiyayê Tûr e
Dil ew şecera bi nar û nûr e

Muşkat e qefes qebes çira ye
Can zeyt e, fitîl-i wê xefa ye

Dil şûşe ye, ew çira di nav e
Sir cuz e, di kulli da belav e

Bi-l-kul ji serî hetta bi eqdam
şohtin bi wî agirî dilaram

Gotin »ji me ra tu dilnewaz î
Ey daye, ji bo me çaresaz î

Dehqan tu yî em wekî nihâl î
Ezman tu yî em bi xwe di lal î

Ger lehzeyekê nekî tu guftar
Ger saetekê nebî tu xemxwar

Em dê weko xar û xes heba bin
Em dê weko berg berhewa bin

Ey waqîfê waqîatê dêrîn
Em xeyri te mehreman nedêrîn

Tacdîn û digel Memê te gotî
Perwane ne per li wan me şotî

Ew jî nuhe pir di intizar in
Belkî ji me zêdetir niçar in

Rabe here zû bibêje Tacdîn
Ger dê te Sitî bivê, Memê Zîn

Mizgîn ji we ra, me hon qebûl in
Em jî ji we zêdetir melûl in

Işqa we celew ji me reva ye
Mani li me perdeya heya ye

Ew perde ji bo we ra edîm e
Bêperdeyî bo we ra qedîm e

Xwazgîn û wesait û wesîle
Herçî ko ji ba we bîn cemîl e

Evrenge bibêje wan hebîban
Mecmûê mewalî û xetîban

Hindek ji we ra bibin ricaçî
Hindek ji me ra bibin diaçî

Belkî kiribit Xwidê muqedder
Weşla me û we bibit muyesser«

22.Xweş weqt e jibo elîlê muştac

Xweş weqt e ji bo elîlê muştac
Xaşma ko ji bo qebîlê uşşac

Dermanekê şihhet û şefayê
Mizgîn û beşareta wefayê

Nageh bigihîte wan ji durdan
Azade bikit ewan ji derdan

Ew daye ji rengê Eristetalîs
Ser ta bi qedem libasê telbîs

Dîsan ketî şûretê tebîban
Hadir xwe gihande nik hebîban

Ew mijde wekî me gotî, gotin
Ew şûretê wekî neşotî, şotin

Emma bi wî agirî we geş bûn
Te digo qe nexweş nebûn di xweş bûn

Goya ko ewan ji dest Filatûn
Xwarin bi yeqîn dewa û mecûn

Rabûne ve çûne nik hevalan
Çendek ji meharim û rewalan

Agah kirin ji macerayî
Rabûn bi teesssub û tebayî

Gava ko ewan bihîstî mizgîn
Hay dan bi tebayî xelq û xwazgîn

Hindek ulema û hin di adil
Hindek umera û hin di cahil

Rabûne ve cumle çûne nik mîr
Evrenge kirin qediyê teqrîr

Key waliyê mulk û mal û millet
Wey hamiyê dad û dîn û dewlet

Tu sayeyê lutfê girdegar î
Îro li me şah û xundikar î

şah î nezera te kîmiya ye
Mah î esera te pirdiya ye

Herçî te vexwend ew ezîz e
Herçî te nexûd bêtemîz e

Herçî te kire çirax û geş kir
Ger halxirab e jî te xweş kir

Tacdîn egerçî mîriza ye
Nisbet bi te bende ye geda ye

Hatin ko bikin ji dil diayê
Fi l-cumle dikin ji te ricayê

Tacdîn Sîtiyê ji te dixwazit
Ew qul bi çiraxiyê dinazit

Ew bende ye wî bigêre azad
Zîbende ye wî bidêre damad«

Mîr go ko »heçî we dît-i laiq
Elbette ji bo me ra ye faiq

Herçî ko wekîl e bêt û rûnit
Mewla kî ye xutbeyê bixûnit

Eqda Sîtiyê me kir li Tacdîn
Icabe ev e qebûl e amîn«

Fi l-hali Çeko bezî û pê mîr
Teqbîl-i kir û qebûlê teqrîr

Mecmûê mela û şêx û mîran
Axa û ekabir û feqîran

Vêk ra bi devê xwe wan sena kir
Têk da bi dilê xwe wan dia kir

Mîr go »biqutin def û rebaban
Bînin hemî şerbet û şeraban

Da bezmeke şadimane danîn
Îrohe ko şubhe em nizanîn

Dê şubhetê vê demê di xweş bin
Ya dê bimirîn we ya nexweş bin

Hibla ne leyalî, ey mewalî
Kanî çî dizên ele t-tewalî

Ev şîwen û şahî teweman in
Ev çerx û felek di bêeman in

Geh nûrnima ne gah mezlem
Geh sûrnima ne gah matem

Gava ko dibînî weqtê uşret
Da fewt nekî zeman-i furşet

Lewra ko zeman misalê şîr e
Nabêjîtin ev mela ye, mîr e

Îrohe ji bo ridayê Tacdîn
Min jî ji xwe ed bikin bi xwazgîn

Evçende zeman e ew xulam e
Daim di xulamîyê tamam e

Ew hinde di xidmeta me da bû
Emrê wî di ber me da fena bû

şert e di şerîeta wefayê
Em jî ji wî ra bixwîn cefayê

Îrohe di xidmeta wî rabîn
Bi z-zati di xidmeta wî da bîn

Mîrê wehe kî bitin ko canî
şabaş neditê bi şadimanî

Ger min hebitin hezar û yek ser
Wan cumle di rojekê bi defter

Ger ez nekirim fida bi carek
Mîrînî li min nebit mubarek«

Tacdîn ko di xidmeta emîr bû
Çeşna wî di dest û çaşnegîr bû

El-qîşşe bi şewketa xwe ew mîr
Rabû bi xwe bûye çaşnigîr

Kêşa wî bi meclisa xwe xwanek
Goya kire ferş asimanek

Qurşê meh û mihrê asimanî
Înan te digo bi cayê nanî

Ev lengeriyê di zîv û zêrîn
şubhet felekê di jor û jêrîn

Her şehnê mezin misalê bircek
Serpoşê li ser ji rengê durcek

Her tebsî û kaseyê di fexfûr
Yek exterê pirdiya yê pirnûr

Cedy û Hemelê di asimanî
Biryan û kebabê meyhimanî

Her kase û tebsiyek yek enbar
Serşar-i şebîhê nefse emmar

Enwaê teamê çurp û şîrîn
Elwanê xida û nuqlê rengîn

Van meşrebe û eyaxê çînî
Dewran dikirin bi nazenînî

Seyyare şifet bi geşt û seyran
Herçî ko didî dimayî heyran

Narinc û turinc û nar û lîmo
Nûbaweyê şaxisarê mîno

Fanîz û nebat û qend û şekker
Mawerd û zabad û misk û enber

Hindan dikirin meide xaze
Hindan dikirin dimax taze

Mecmer geriyan bi ûd û enber
Bûn cumle meşamê can muetter

Ramîşger û xweşnewa û xweşdeng
şayeste û xweşqumaş û xweşreng

Hevdeng hinek bi şewtê sazan
Hemdeng hinek bi fexr û nazan

Mexnî û kemançe ûd û tenbûr
Çeng û def û şurna û şentûr

Uşşaq û newa, iraqî û ewc
Vêk ra dikirin bi rastî zewc

Awaze û şube û meqamat
Bêperde bi muciz û keramat

•ahir ko dibûn ji nayê gerdan
Xaretgerê eql û dîn û îman

Saqî şewişîn bi abê engûr
Mutrib herişîn bi şeytê şentûr

Qewwal û muxennî û xezelxwan
Mexmûr û siyah û mest û sekran

El-qîşşe li rexmê sebi şidad
Danîn bi wî resmî urs-i binyad

Xettatê felek ji dest qelem ket
Celladi fikir ko wî qelem ket

Nahîd bi erdê da dida çeng
Meh çû veşirî di Bircê xerçeng

Keywan di Delwê da nihan bû
Bercîs di Hûtî bênişan bû

Dinya hemî bûye eyş û uşret
Zala felekê ji kerb û hesret

Çu jdest nedihat û maye aciz
Naçar-i ecûze bûye Kadiz

şeyxûxeyê çerxê rengsemawî
Rehwar-i semai kir rehawî

Alem hemî bûye uşretabad
şehrî û bedewî, ebîd û azad

Mustexreqê nimet û tereb bûn
Mustecmeê şahî û leeb bûn

Rabû ve ko xwan ji ber xewaşan
Saqî geriyan bi cam û kasan

Mîr xwendine pêş Memo û Tacdîn
Go »çerx-i li min Memo tu şûşbîn«

Ew herdu kirin tamamî melbûs
Rabûn bi edeb etek kirin bûs

Rûniştin û pêk ve wan vexwarin
Ewroj bi yek ve rabiwarin

23. Weqtê weko nû erûsê Xwirşîd

Weqtê weko nûerûsê Xwirşîd
Neh qubbe misalê cam-i Cemşîd

Fi l-cumle kirin bi rux mucella
Goya ko kirin bi zêr mutella

Meşşate û daye û perestar
Işqê kirî cumle germibazar

Çûn zeyn bikin Sitî û Zînan
Nazende bikin du nazenînan

Ewwel fikirîn di zilf û xalan
Dîtin ko dilan dibin bi talan

Gava fikirîn di qewsê ebrû
Bûn şubhetê wesme jê siyehrû

Fekirîne ruxê di wan di taze
şermende dibûn bi cayê xaze

Qadir nedibûn ji surmeyê reş
Ahûyê xeten bikin muşewweş

Ser ta bi qedem ji rengê şane
şed seî kirin ji bo behane

Mehda ji du ahûyan yek ahû
Wan seh nekirin heta serek mû

Illa sermûyekê miyan bû
Ew jî bi mesel ne ten, ne can bû

Qeta ji mexafeta şikestin
Qet lê kemerek nehate bestin

Kes dil nedida çu lê bibînit
Belkî ko ji nazikî şikînit

Ma dest dida ko dest û pence
Henna bikitin bi rengê rence

Neqşê ko Xwidê kirî muxeyyer
Kî qadir e wî bikit muxeyyer

Axir geriyan ji rengî meyûs
Ew man û hena û reng û pabûs

Zînet ji qedê di wan hebîban
Bexşîne zemîn tela û şîban

Ferxunde kirin bi ferqê efser
Tabende kirin bi tacê gewher

Serlewheyê şefheyê muşenne
Zîbende bi zîwer-i mureşşe

Pîraye ji rewneqa cemalê
Bû hale li xermena hilalê

Elmas û zumerred û merarî
Xal û xet û turreyê di tarî

Manend-i kitabê şairan e
Mewdû bi wedê xane xane

Ev rewneqê aridî û zatî
Bû nusxeyê sihr û mucizatî

Ebyat bi cemê bûne dîwan
Ayat bi şunê bûne Quran

Ew şunetê ustadê mutleq
Herçî ko didî digo »huwe l-heq«

Tezyîn ko tamam bû li bûkan
Ayîn kete çarsû û sûkan

Enwaê tecemmul û melabis
Elwanê cewahir û nefais

şed cariyê û dused benî çûn
Zerbeftilibas û zerbenî çûn

Naqe bi qîtar û dur bi qentar
Yaqût bi bar û zêr bi xerwar

Xaric ji teedduda hisaban
Xariq li teqeyyuda kitaban

Nedihate teeqqul ev cihaze
Nedibûn mutehemmil ew cemaze

Vê debdebeyê we kirine aşiq
Bû zelzele rakirin xelayiq

şehrî, ji muzekker û muennes
Fi l-cumle muzeyyen û mulebbes

Teşbîh-i bi behrê pir temewwuc
Cunbuş dikirin xered teferruc

Nageh geriya bi Cûdî meftûh
Dergahê kerem li keştiya Nûh

Yenî ko imareta Sitî tê
Qeşra periya bi rasiî tê

Her texte ji ûdê şendelûsî
Textek xetebendê abenûsî

Erşek ji cewahiran mureşşe
Belqîs celîs û lê murebbe

Dest bestî ji pêş ve pêşekaran
Durrînkemer û guherguharan

şed Aşef-i berxiya wekî ba
Hemmalî dikir bi erşî dilşa

Hilgirtine ser serê xwe ew mehd
Dest dest direvand ji hev bi şed cehd

Ew textirewan wekî gemî bû
Behra ko bi ser ket ademî bû

Behrek ji hewa ko bête coşê
Naçar ji dil dikit xuroşê

Xelqê cihê cumle aşiqan e
Perwane û şem der miyan e

şofî û mela feqîr û paşa
Vêk ra li teferruc û temaşa

Xelqê ko ji dest xeman bi feryad
Ferdek qe nema nebûyî dilşad

Her berderekê şemateyek lê
Her mecmeekê temaşeyek lê

Te digo ko erûs eynê can e
Lew bûne beden li pey rewan e

Sazan mirî hey kirin wekî şûr
Kûs û def û kerrena û naqûr

şabaş û şeda û gaze-gazan
Guhdar-i xenî kirin ji sazan

Vêk ra ko şeda ji wan bi derket
Qeşra felekê şeda bi ser ket

Ev eyş û neşat û şadimanî
Nadîde bi dîdeyan zemanî

Fulka feleka melek di navê
Mewcan ko reva di weqt û gavê

Ev tentene û şiar û ayîn
Çûn lehzeyekê gihane Tacdîn

Tacdîn bi xwe bûye padişahêk
Mem jî li tenişt şubhê mahek

Rûniştî di şehnişîn-i alî
Cemek ji ekabiran hewalî

Rabûn li teferrucê vewestan
Wan cumle tebeq di herdu destan

Manend-i tîbaqê asimanî
Yaqût û zumerredê di kanî

Ruhtin tebeqê di wê nisarê
Jor da li imareya nîgarê

Emma tebeqê di wan hemî pir
Zêr û wereq û cewahir û dir

Yexma kir genc bûne maşa
Xîzan hemî bûne mîr û paşa

şed car-i li hêviya herîşan
Xaric ji çevandina xesîsan

Fadil ji kerameta kerîman
Zaid ji xwidaniya leîman

Xîzan û geda we bûne munem
Mufliş bûye zenperest û muxlem

Xîzan û geda xenî û zengîn
şadan û hezîn û şa û xemgîn

Êdî nedibûn ji hev muşexxeş
Te digo hemî mîrek in murexxeş

Têk da di munasib û muwafiq
Vêk ra di muşafih û muaniq

Haşil ko ji meqşeda seramest
Bûn ew der û ban û ew sera mest

Hin mest û hinek dikir di bengî
Xwanende û bezlego û çengî

Her bengî û serxweşê di Botan
Têk hatine çerx û baz û lotan

Bêrîte sema û saz û govend
şêrîn û şekerleb û şekerxend

Ezra û rewal û bîkr û merdan
Hor û melek û perî û wildan

Gulpeyrehan û semenqebayan
şekkerdehanan û qendixayan

Zerînkemeran û keckulahan
Teletqemeran û xetsiyahan

Sîmînbeden û semenezaran
Sêvînzeqen û memikhinaran

Ev mûyemiyan û marê gîsû
Ev çard-sale çar ebrû

Merdan û murahiq û mucerred
Lawê weko xet wekî zumerred

Xweşdeng hinek hinek di xweşreng
Hin cergebezî û hin dîger leng

Bi l-cumle li rexmê vê ecûzê
Yenî li xilafê piştikûzê

Kîjê di sivik kurê di lawîn
Manend-i benat û mislê Perwîn

Hin dairebend û hin di dewwar
Hin silsilebend û hin di seyyar

Encumşifet encum in firûzan
Heft şev di tamam û heft-i rûzan

Bezma Sityê û cem-i Tacdîn
Gêran bi vî rengî zîb û tezyîn

24.Daman-I erûsê pakê gerdûn

Daman-i erûsê pakê gerdûn
Damad ko kir bi mihrî gulgûn

Tarîtî bi rohnîyê ko rakir
Xem şubhetê zulmetê fena kir

Weqtê seherî ji roj-i heftê
Agir te digo gihişte neftê

Germiyyet-i narê qurbê meqşûd
Rakir ji wucûd-i aşiqan dûd

Cemiyyet-i xasê ateş û bad
Elbette dikit mirovî berbad

Ev işq û hewa ko bûne dildaş
Can û dilê dê bidin bi şabaş

şebra şewitandî iftiraqê
Têk şoht qiran û ihtiraqê

Deryayê mehebbet uştulum kir
Aram û şekîb û şebir gum kir

Mehbûb û muhib ji fertê teşwîr
Hatin ko bibin bi şewqê teqdîr

Meşşate û mihreban û dayîn
şoşbîn û meharimê di Tacdîn

Mustewcibê weqt dîn mullaqat
Bermucib û muqtedayê adat

Mecmûê mubexxirat û mutir
Memzûcê mufferihat û muskir

Cam û qedeh û eyax û mexmer
Ev miskê zebad û ûd û mecmer

Mawerd û gulab û itr-i şahî
El-qîşşe ji mahê ta bi mahî

Esbabê neşat û eyş û uşret
Alatê şefa û zewq û şuhbet

Ewçend kirin ewan muheyya
Mehda mirî pê dibûn muheyya

Araste bû erûsxane
Dîwar û der û urûsxane

Rabûne ve xaşekî û xadim
Hindek di eqarib û meharim

şemek bi temame mutella
şemsek bi cemale mucella

Hilgirtine ser serê xwe reqqaş
Înane meyanê meclisa xaş

şemê bi zebanê halê bêqal
Evrengehe kir beyan-i ehwal

Key aşiqê bêqerar û bêtab
Ger şubhê min î xwidan teb û tab

Rabe here hecleya erûsê
Pabende bibe bi payebûsê

şema te wekî te intizar e
şewqa te li can û cismî nar e

şohtin te bes e misalê şeman
Bes şubhetê min bibare deman

Ger aşiq î rabe şubhê ferraş
Canê xwe bide nisar û şabaş

Ey saiyê meqşeda tewafê
Wey salikê menheca metafê

Ew qible û kebeya te meqşûd
Nêzîk-i te bû ye emrê mebûd

Beyt û hecer û meqam û hucre
Sey û teleb û tewaf û umre

Barî ji te ra kirin muqedder
Ha bûne ji bo te ra muyesser

Av î tu rewan be pêş-i selwê
şêr î tu heman kerem ke xelwê«

Tacdîn ji şûretê şemalê
Menayê mehebbeta şepalê

Zanî bi teemmul û bi idrak
Rabû ji cihê xwe çist û çalak

Yarê xem û şahiyar Memê jar
Vê ra bûye şahib û silehdar

Destê wî di dest û dil di dil bû
Bû hacibê derge şîr li mil bû

Tacdîn bi vî terzî çû serayê
Mem ma li derî digel duayê

Lewra ko mexwuf bû ew mulaqat
Melzûm e li aşiqan muadat

Ger qîşmê muhibb û ger hebîb î
Elbette bi dijmin û reqîb î

Hin dêw û hinek ji wan perî ne
Hindek di munafiqê ademî ne

25.Zava bi edeb ko çû ji der dan

Zava bi edeb ko çû ji der dan
şema ko li pişt hicab û perdan

Rabû ko ji pêş ve çû xeraman
Kêşa li zemîn bi naz-i daman

Zulfê di xwe kirine pay-i endaz
Destê di xwe kirine ferq-i perdaz

Dêma ko bi nûrê Beyti l-eqşa
Qendîlê felek bi wê teyîsa

Mexmûrê xebûqê derdê hicran
Muştaqê şebûhê weşlê canan

Jewwel ve li adetê mubahî
Destê xwe dirêj kire şurahî

Noşî ji şurahiya şekerleb
Noşîn qedehek ji mey leba-leb

Mexmûr-i ko defi kir meya nab
Bêhn kir gul û sunbulê di têrab

Geh nêrgis û lale gah şorgul
Reyhan û binefşe gah sunbul

Têk têk ve didan û têk dibestin
Hin bûse didan û hin digestin

Ewçend-i bi yek ve radimûsan
Nobet nedidane hev li bûsan

Elmas û guher cebîn û dindan
Tebdîl bûyin bi lel û mercan

Deryayê mehebbetê we kir cûş
Dest gerden û leb bi leb hem axûş

Medhûş bûyin bi wê mudamê
Bêhiş we ketin ji ser qiyamê

Qadir nedibûn bikin quûdê
Gêr bûn bi yek ve bo sucûdê

Tekrar ji secdeyê ko rabûn
Ewçend-i bi yek ve herdu şa bûn

şekker ji lebê di yek revandin
şorgul ji ruxê di yek civandin

Terkîb kirin ji bo xwe gulqend
Tezwîc ko bûn bi yek ve dilbend

Sê roj û şevan bi dil peya-pey
Wan teşneleban vexwarin ew mey

Mustesqeyê şerbeta meya nab
Axir ko nebûn bi şurbê sîrab

Keyfiyyet-i neşeya şerabê
Kêşane kemal-i idtirabê

şafîzeqen û bedenşefafê
Kir meyl û mehebbeta zifafê

Sermest bi dest têk heristin
Bû gelte û gelc û daheristin

Dem lêk piçiyar û dem cuda bûn
Geh têk hejiyan û geh di ba bûn

Dem ew didu bûn û gah yek bûn
Geh cot û bi yek ve gah tek bûn

Tîra ko ji acê ber hedef bû
Amac bi şefweta şedef bû

Amac ko bû mehelle peykan
Durdane bedel kirin bi mircan

Nebil hate ve neşil ma di wê da
Nesla xwe ji can û dil bi wê da

Peyweste bi roj eger bi şev bû
Wan ber ji mehebbetê bi hev bû

Hemware du serxweşê di serkeş
Vala dikirin li yek du terkeş

Ger roj û eger şevê di reş bûn
Ew herdu melek we pêk di xweş bûn

Goya te digo du kîmiyager
Meşxûl bûyin bi eqdê cewher

Ew rûh û cesed bi yek ve mundem
Nefseyn-i bi yek ve bûne mudxem

Inzalê legen nuzûlê ibrîq
Teşîd kirin bi qer û inbîq

Memzûc-i şebîhê şîr û şekker
Mexlût-i wekî heyat û Kewser

Qeta çu nebû ne xur ne xwabek
Wan bîr nedihat-i nan û abek

Ew hefte tamam bûye gerdek
Agah nebûn ji halê ferdek

Xalib geriya li derdî şihhet
Xem çûn veşêrîn ji kerbê weşlet

Nageh seherê, ji roj-i heştê
Ridwan meşiya ji nêv biheştê

Mem hêj wisa li ber derî bû
Daim ewî ser li ser berî bû

Hêj ewî mesken asitan bû
Rojan û şevan we pasiban bû

Tacdîn ko ji gerdekê bi der ket
Rojek te digo Memê bi ser ket

Fi-l-hali we reng-i şadiman bû
Hemefserê ewcê asiman bû

Yarek te hebit meger we bîtin
Ger dê we nebit meger nebîtin

Yarê bi te ra bitin muwafiq
şed xizmê di xain û munafiq

Qurban bike qet mebê mixabin
Çi d'kî bi kesan ko bêwefa bin

Qurban bide qet mebêje kî ne
Bêkîn e bira, eger bikîn e

Yarê te ji bo te ra bira ye
Hem çav e ji bo te hem çira ye

26. Gava ji edem Xwidê kir îcad

Gava ji edem Xwidê kir îcad
Ev kewn û mekan ji nû ve bunyad

Mecmûê mukewwenatê alem
Hetta ve xulaşê newê adem

Eşya bi heseb şifat û efal
Înane wucûd muxtelifê hal

Mewcûd kirin bi hev mueyyen
Eddad kirin bi dud mubeyyen

Ev erd û sema betî û dair
Ev mulk û melek muqîm û sair

Ev nûr û zelum û kufr û îman
Ev xuld û seqer biheşt û nîran

Ev barid û har û retb û yabis
Ev mîr û geda xenî û bais

Ev ax û hewa û agir û av
Ev leyl û nehar û sî û sîtav

Ev hecr û wişal û şahî û xem
Ev mewt û heyat û sûr û matem

Hin nûrmisal û hin wekî nar
Hindek di helîm û hin di dijwar

Van şadiq û rast û xêrixwahan
Van qemşî û xwar û rûsiyahan

Van ehlê cehennem û ezaban
Van laiqê cennet û sewaban

Nabînî ko pêk ve cumle didd in
Hikmet çi ye, bo çi pêk ve nedd in

Lewra ko nebit eger texaluf
Temyîz mehal e, hem tearuf

El-qîşşe, bi iqtidayê xilqet
Mîrê bi kemal û izz û rifet

Ragirt-i ji bo xwe dergevanek
Fettanê zeman e şeypişanek

Daim li derê wî qapûcî bû
Qella û qelaş û qawecî bû

Emma bi neseb ne merd bû ji Buhtan
Belkî mutewellidê ji buhtan

Eşlê wî dibên ji Mergever bû
Mehda wî beşer bi şûr û şer bû

Navê wî munafiqî Bekir bû
Belkî ji belûqiya betir bû

Menna û muzebzebîn û iblîs
Xedda û xeberbezîn û telbîs

şagirdê şeameta wî şeytan
şermende ji guhtina wî Buhtan

Bedçehre ji rengê dêwê kabûs
Bedfil û sitîzekar û salûs

Tacdîn digote mîr eyanî
»Mîrim, bike der vî dergevanî

Ev laiqê dergehê te nîne
Ev kelb e nehîndîr e bikîn e

Herçend şeh û dergevan bira ne
Ekser şeh bi mihr û bawefa ne«

Evrengehe mîr digote Tacdîn
»Filê di Bekir meger nizanîn

Em qismê emîr qismê aş î
Pirfetl û ger î û pêş û paş î

Naçare ji bo me aşivanek
Labudde ji bo me dergevanek

Hindî bi hukûmetê dikîn dewr
Geh edl e ji bo me kar û geh cewr

Herçend Bekir weledzina ye
Aşê me ji wî bi fetl û ba ye

Ev zumre ko zalim û ewan in
Sûbaşî û şehne û dergevan in

Aşê di me zaliman digêrin
Dexlê di mezaliman dihêrin

Aşê me egerçi weqfê am e
Gewrî tejî garisê heram e

Wî garisî harisek diçînit
Ev harise bo me dê hilînit

Ev adete nîne xaşê mîran
Nabînî li ber derî feqîran

Wan jî hemî pasiban ji şan in
Ew jî hemî qismê dergevan in

Sultanê serîrê bêniyazî
Nabînî ji boyî karisazî

Hindî ewî rakirin selatîn
Deh çend ewî çêkirin şeyatîn«

Haşil di şeyê xwe mîr neborî
Telîl didane ber derûrî

Mîrin hene ew şeyê di tazî
Nadin bi edaleyê di Tazî

Ew kênewer-i xebîs-i mudbir
Yenî Bekirê bi dil muzewwir

Xewfa wî hebû bi xef ji Tacdîn
Daim di dilê wî da hebû kîn

Weqtê ko bi dewlet û seadet
Ev dewete bû bi resm û adet

Xef j' ademiyan wekî Ezazîl
Mehda xereda wî kizb û teswîl

Tenha wehe gote mîr di xef da
»Mîrim te Sitî qewî telef da

Ew cewher-i tac û tac-i cewher
Ew efser-i zîb û zîb-i efser

Ewrengê sezayê text û ewreng
Ferzane bi eql û ferr û ferheng

Kisra bi keser ji boyê dînê
Fexfûr bi xewr bo evînê

Qeyşer ji kurê xwe ra bixwesta
Xaqan ji pêş ve dest bibesta

Hêja nedibû ewê tu erzan
Ewrengê he serserî bidî wan«

Mîr go »qe didim, eya bedexter
Tacdîn û Memê bi textê Qeyşer

Roja weko bûye ceng û perxaş
Tacdîn û Memê duşed qizilbaş

Bi-l-cumle bi zirh û zend û binper
Înan ji me ra bi şîrê şesper

Xaqan kî ye ez çî kim bi fexfûr
Nadim ez ewan bi rubê memûr«

Melûnî ko dî nebû çu tesîr
Ew mesele wergerande tezwîr

Go »qenc e heqîqeta humaman
Hemseng-i şedaqeta xulaman

Roja vedixwin şerab-i belwa
Gava ko dixwin kebab û selwa

Çawa ne di şahî û şefayê
Ewrengê di tengî û cefayê

Arid nebitin li wan tebeddul
•ahir nebitin ji wan tehewwul

Mehda nekin ev quşûr-i xidmet
Qeta nekin ew futûr-i himmet

Ev zewq û cefa bibin muqabil
Ew şîdq û wefa bibin muadil

Lê dayî e himmeta kerîman
Der heqqê nelaiq û leîman

Nakes ne sezayê genc û mal e
Nûres ne munasibê celal e

Menzûreyê nûresan şerab e
Mexmûreyê serxweşan xerab e

Pir eqil divêt û pir tehemmul
Nûres bi meyê nekit tehewwul

Mîrim, te nedî kurê Sikender
Dayê te nezer ji heddî çû der

Roja ko Sitî te daye Tacdîn
Wî jalê xwe dayiye Memê, Zîn«

Mîr go »çi eceb bi min nekir pirs
Ya ne qe nemaye wî ji min tirs«

Go »ma tu nizanî ew kusan e
Mîrza ye ciwan e pehlewan e

Meydan diye wî, celew reva ye
Herçî weko ew bikit rewa ye

Tirsa min ew e bi kubr û kînê
Tuxyan bikitin ji paş-i Zînê

Dewa nesebê bikit bi Xalid
Qeşda hesebê bikit zewayid«

Mîr go »me ji dil hebû bi daxwaz
Zînê bi Memê bikim serefraz

şondê dixwim ez bi rûhê walid
Hetta bigihîte ceddê Xalid

Mehda bi zukûrê neslê adem
Zînê bi jinînê ez qe nadem

Herçî ji serê xwe bûye bêzar
Ha Zîn û bila bibit xerîdar

Merdê ji ser û ruha xwe têr e
Bêxewf-i bixwazitin ko mêt e«

Hukkam bi batin û bi zahir
Bêşubhe muşabih in bi agir

Zahir di spahî û binûr in
Batin ji mudareyê di dûr in

Rehmê ko dikin ji rengê roj in
Qehrê ko dikin cihan dişojin

Zinhar bi wan nekî tu bawer
Ger bab û pis î û ger birader

Xasma ko muqerrebê di bedxwah
Nêzîk bibin neûzu bi-l-lah

27. Tacdîn û Sitî ko bûn bi hev şad

Tacdîn û Sitî ko bûn bi hev şad
Weşlê kirin ew ji hecrê azad

Mem mayî di kuncê wehdetê ferd
Ne yar û ne hemnişîn, ne hemderd

Hemdem ko nebin ji bo deman ra
Hemderd nebin ji bo xeman ra

Xemgîn bi çi dê bikin tehemmul
şahîn bi çi dê bikin tewessul

şahî û xeman divêt-i enbaz
Derdan û deman divêt-i demsaz

Unsiyyet-i aşiqan sukûn e
Sermayeyê wehşetê cunûn e

Asûde dibin bi yekdu hemqal
Xasma ko hebin bi yek ve hemhal

Zîn û Sitî û Memo û Tacdîn
Vêk ra dikirin mudar û teskîn

Zînê ko dikir ji derdî efxan
Dengê Sitiyê dibûye derman

Gava weko Mem bi dil dinalî
Tacdîn dibûye hekîm li alî

Ev herdu ji herdiwan cuda bûn
Çûn herdu bi meqşeda xwe şa bûn

Man Zîn û Memê di bêserencam
Bêmeqşed û bê murad û bê kam

Çil roj-i ne xur ne xwab-i Zînê
Ser ranedibû ji ser girînê

Xwîna dilî bû xida û xwarin
Hêstir bi xwe şerbet û vexwarin

Hemware bi roj, eger bi şev bû
Wê hal-i ji firqetê her ev bû

Rojan digirî, bi şev fikir ah
Ewreng geriya deîf ew mah

Bedra rûyê wê bûye hilalek
Telet dinima wekî xeyalek

Hemzad û heval û hemnişînan
Hemraz û emîn û nazenînan

Herlehze digotinê bi riqqet
Key serwê riyadê baxê rifet

Sersebz î û tazeberg-i bar î
Evçende çî hêstiran dibarî

Hemşîre eger ji te cuda bû
Xweş çû û bi hemserê xwe şa bû

Wê girtiye bo xwe şebr û temkîn
Ew şa ye li wê tu lêre xemgîn

Min bedi xeman ji qelbê rake
Teşbîhê bi zulf-i ber vi ba ke

Çîn çîn bike turreyê di şebreng
Gul gul veke aridê di gulreng

Zulfan veke da bibin muselsel
Ikîl li cebhetê mukellel

Biskan tu ji xemriyan cuda ke
Zulfan şe ke bi yek ve berhewa ke

Da sinbil û şorgul aşina bin
Reyhan û binefşe ta bi ta bin

Biskan biwerîne ser hilalan
Sewda ke di bekkeê bilalan

Dîsan bike xemriyan qedehnoş
Cedan veke Kebe bit siyehpoş

Ta xelq ji xerb û şerq-i ta şam
Huccac şifet bibînin ihram

Pêwend bike pêk ve bisk û xalê
şîraze ke muşhefa cemalê

Serlewheyê dêm bibit muzehheb
Ayatê Xwidê bibin muretteb

Da furqê kafir û musilman
Teşdîq bikin bi neşşê Furqan

Van xemze û awirê di xwînxwar
Wan xencer û keyberê di dijwar

Zinhar, medî cewaz û ruxşet
Wan nîne bi kes çu rufq û rehmet

Mezûn bike terreyê di terrar
Da hukim bikin li şah û xundkar

Perdê tu ji ber gulan hilîne
Bêşebrê bilbilan bibîne

Xendan bike xunçeya dehanî
Nalan ke hezar di asitanî

Serxweş ke li gerdenê guharan
Sersem ke cunûn û dîn û haran

Meyxur ke melan bi xenc û nazan
şêxan tu bişihîne ber berazan

Destûr bide bisk û zulf û xalan
Agah bigêre ehlê halan

Da murşidê bêterîq-i haim
Sergeşte nebit wekî behaim

Inkar bikit delalê mutleq
Iqrar bikit bi şûretê heq

Farix ji tecelliya celalê
Qani bi teşewwura cemalê

Fanî bikitin ewê wucûdê
Baqî bibitin bi vê şuhûdê«

Evçende ewan digotin ev pend
Zîn pê nedibû şebûr û xursend

Belkî bi neşîhet û bi pendan
Yekcar dikete bela û bendan

Işq agir e nefhe ye neşîhet
Sir perde ye lewme ye fedîhet

Hindî ko ewan dikir melamet
Wê zêde dibû ji wan nedamet

Eşkan nedidane çavî furşet
Ahan nedida dehanî muhlet

Da ev bi kelamekê xeber dit
Ya ew bi meqamekê nezer dit

Naşih fikirîn ko wez û teqrîr
Nakin bi çu rengî nef û tesîr

Mayin di teeccubê ko ew mah
Evçende ji bo çî ra dikit ah

Wan herwe qiyas dikir ko Zînê
Her bo Sityê dicit girînê

Dîtin ko xeber hemî hewa bûn
Naçar-i kirin sukût û rabûn

Zîn ma bi tenê digel xeman cot
Xem lê civiyan ji bo xeman got

28.K ey hemnefesê di bênewayan

Key hemnefesê di bênewayan
Feryadiresê di pircefayan

Hemderdê dilê di derdimendan
Hemperdeyê sirrê mustemendan

Hemrazê dilê di dilbirînan
Hemxwabeyê xatira hezînan

Hemkaseyê xwanê bêteaman
Hemmeşrebê rah-i telxikaman

Aşiq bi we waşilê cemal in
Salik bi we nailê celal in

Wêraneyê dil we maye xalî
Qet xeyri we kes nehin hewalî

Çawa dikirin ji bo xwe memûr
Mutleq ji we ra me daye destûr

Dewlet bi we ye di darê dunya
Rifet ji we ye serayê uqba

Xem lew me divên ko bawefa ne
Nabên eve tehlî û cefa ne

Roja reşiyân e yar-i canî
Yarê xweşiyân e şadimanî

Ko nîn-i çî acil û ci acil
Xemxwarî nebit ko têne haşil

Haşil bi we xweş dibit li min dil
Bê genc-i xeman ji dil çî haşil«

Geh gah dikir Sitî muxateb
Evrenge he ew melek muateb

29.K ey rûh û rewanê qelbê Zînê

Key rûh û rewanê qelbê Zînê
Nûra beşerê diyar û dînê

Hemşadî û hemcefa û hemdem
Hemlehm û izam û cild û hemdem

Hemşîre û hemcenah û hemser
Hembeyde, hemaşîyan û hemper

Wey tebi bi tebê min mutabîq
Illa ko bi bext-i namuwafîq

şed şukir te bext bûye yawer
Çawa te divê, we da te dawer

şed şukir, te bext-i bû musaid
Tali geriya ji bo te şaid

Bextê min egerçi zêde reş hat
Ev qismete bo me zêde xweş hat

Teqşîm-i xeman ji bo mi ra bû
Teqdîr-i ezel yeqîn wisa bû

şahî ji te ra û xem ji bo min
Tacdîn ji te ra û Mem ji bo min

Xem çunko li şûretê Memê ne
Lew xem ji mi ra li ser xemê ne«

30. Dem şemi fikir ji bo xwe demsaz

Dem şemi fikir ji bo xwe demsaz
Key hemser û hemnişîn û hemraz

Herçend bi şuhtinê wekî min
Emma ne bi guhtinê wekî min

Ger şubhetê min te jî biguhta
Dê min bi xwe dil qewî neşuhta

Derdê min û te ji yek biferq e
Ew ferq-i ji xerbê ta bi şerq e

Meşriq tu yî agirê te zahir
Mexrib ez û batinê min agir

Daim dişojit me rişteyê can
Te naşojitin bi xeyri ezman

Pêht-i min li ser di dil pereng e
Canê me digel perengê ceng e

şewqek te li ser serî diyar e
Sewdayeke serserî diyar e

Ew şewq ji bo te ra zeban e
Ev pêht-i ji bo me ra ziyan e

Pêhta ji dilê me dayî ser ser
Hukmê dikitin li bayê şerşer

Herçend-i bi şev dimînî bêdar
şubhan dinivî heta ve êvar

Êvar û seher bi roj eger şev
Ez her dişojim wisa li ser hev«

Geh gah-i ji dest-i dil birîndar
Naçar-i dibû ji canî bêzar

31.Perwa nedikir bi ateşê xem

Perwa nedikir bi ateşê xem
Perwane dikir ji bo xwe hemdem

Key tairê aşîyanê firqet
Wey bilbilê bositanê hirqet

Ey huccet-i aşîqê di şaib
Wey mubtilê muddeiyê kazib

Merdane dibexşî canî erzan
Heyfa ko bi mir giran î lerzan

Nawestî demek li ber hewayê
Napuxte teleb dikî fenayê

Ew lez ji te ra gelek quşûr e
Ew lerze ji bo te ra futûr e

Bêşebr î û bêsukûn û bêtab
Lewra xwe dikî bi zûyî pirtab

Napuxteyê eybeke tamam e
Metbûx dibêjinê ko xam e

Puxte dişojin meger çu caran
Fanî qe dibin bi nûr û naran

Baqî digerin, wekî semender
Wan cisim dibête can-i enwer«

Wê cisimnewwera melekrûh
Beydaqemera muqabeleti yûh

Yek zerre ji asiman û erdan
Nedima ko nekit digel xebirdan

Jev ademiyê di şahibexrad
Mehda fikir ihtiraz û irad

Fikra xwe fikir ji uns û canan
Sirra xwe digote bêzebanan

Ser ta bi qedem xerîqê xem bû
Neqşê dil û can xeyalê Mem bû

32.Mem jî ji xeyal-i rûyê dildar

Mem jî ji xeyal-i rûyê dildar
Yenî ko ji arezûyê dîdar

Bû dînekê dilpezîrê sewda
Mecnûnekê bênezîrê şeyda

Xalib geriya li eqlî dehşet
Mûnis geriya li qelbî wehşet

Ne qabilê heml-i dax û derdan
Ne nailê seyr-i baxê werdan

Haşil ko nebû wişalê Zînê
Rahet çunebû ji ber birînê

Lewra ko du teşneleb di bê gav
Bêtab-i bibin ji bo firek av

Nageh birijit ji asimanî
Serçeşmeyê ab-i zindeganî

Yek teşne muradê dil hilînit
Yek soxt û her wisa bimînit

Yek kesib bikit heyat-i sermed
Ê dî diçite memmat-i mumted

Tacdîn ko ew wişal-i dest da
Ewreng li Memê melal-i dest da

Eşla ji xeman nebûye hêsa
Mehda bi kesan nebû muwasa

Qeta wî nebû li cih qerarek
Eşla wî nebû bi kes mudarek

Ew weqtê we ko diçûye pêş mîr
Te digo ko du saxe û pê di zincîr

Herlehze ji derd û ah û wahê
Agir digihande baregahê

Gava ko diçûye pêş-i Tacdîn
Ew jar-i digel dilî bi nalîn

Nedişî bikitin mudar û şuhbet
Nedibû bigirit qerar û ulfet

Naçar-i ji hêşetê diçû dûr
Hemderd-i dibû digel şetê kûr

33.K ey şubhetê eşk-i min rewane

Key şubhetê eşk-i min rewane
Bêşebr û sukûn î aşiqane

Bêşebr û qerar û bêsukûn î
Yan şubhetê min tu jî cunûn î

Qet nîne ji bo te ra qerarek
Xalib di dil te da ne yarek

Herlehze te jî çî têtê bîrê
Sergeşte dibî li rex Cizîrê

Ev şehre ye ger ji bo te mehbûb
Haşil geriyaye bo te metlûb

Daim di dilê te da ne menzil
Destê te li gerdenê hemail

Hêja ji Xwidê tu fikir nakî
Herroj-i hezar şukir nakî

Evçende dikî hewar û gazî
Êdî çî muradekê dixwazî

Beyhûde çira dikî tu feryad
Aware diçî diyarê Bexdad

Ger ez bigirîm we ger binalim
Wer ez bimirim we ger bikalim

Herçî weko ez bikim rewa ye
Meqûl ji bo mi ra fena ye

Carek li dilê mi jî guzer ke
Serçeşmeyê çeşm-i min nezer ke

Derdê dilê min ko bêdewa ye
Çeşm-i terê min çi ma-cera ye

Dîwane me, min perî bi der da
Ez Dicle me zenberî me berda

Westanî û Nêrgizî û Seqlan
Derwaze û Ummerî û Meydan

Van seyrigehane tu lê dikî geşt
Ez mame ji bo mi ra der û deşt«

34.Geh behis dikir digel şebayê

Geh behis dikir digel şebayê
şerha xemê dil digote bayê

Key cisimletîf-i şubhetê rûh
Dergahê beden li ber te meftûh

Ez hêvî dikim ko bê teweqquf
Rencîdeqedem be, bê tekelluf

Carek here suddeti s-seadet
Gavek here sudreti n-nihayet

Ewwel tu bibûse asitanî
Paşê here pêş-i dilistanî

Emma bi tewadu û bi tezîm
şed mertebe ihtiram û tekrîm

Aheste ji bo bike duayê
Wabesteyê wê bike senayê

şayeste bike tu ihtiramê
Destbeste vewest, bike selamê

Paşê hereket ke pêş ve çapik
Siqlet negirî li tebê nazik

Ev name ko xwîn-i dil mîdad e
Ev şefhe ko merdumek sewad e

Perdê melivîn ji ber cemalê
Tenha bide dest-i erdihalê

Zinhar-i di ba nekî niqabê
Gava ko dixwînitin kitabê

Bêjê ji mi da ko Padişahim
Benden ana soyle Qiblegahim

Lew metleê nûr-i zu l-celal î
Lew menbeê Kewsera zelal î

Lew menzer û mezhera ilah î
Em bûne geda, tu padişah î

Da bo me bi heqqî mutteşif bî
Der heqqê me edl û munteşif bî

Der dîde ji dîdeyê tewella
Geh gah-i bikî li dil tecella

Ev deb-i qedîm e padişahan
Wan am e nezer li pirgunahan

Wella gunehê xwe ez nizanim
Emma me dilek hebû dizanim

Ew dil periyân ji min revaye
Ev pêlek e ew ji min cuda ye

Weqtê ko digel min ew teba bû
şahibhewes û xwedanhewa bû

Belkî kiribit xeta û uşyan
Insan xuliqîn bi nuqş û nisyan

şedcar-i ko zêde pîrgunah e
Lê sayeyê zulf-i te penah e

Ger qehir bikî li wî ceza ye
Wer efû bikî eceb eta ye

Evrenge bibêje ey şeba tîz
Wan gah zemîn bibûs û berxîz

Ey bad-i şeba bi heqqê mebûd
Gava weko tê ji pêş-i meqşûd

Zinhar-i hinek ji xak-i dergah
Bîne ji mi ra digel xwe hemrah

Toza ko ji rengê tûtiya ye
Bîne bi xwe ra ko kîmiya ye«

35.Geh ceng fikir digel dilê jar

Geh ceng fikir digel dilê jar
Key xainê şermesarê xeddar

Kan qewl û qerar û ehd û peywend
Peyman û qesem, yemîn û sükend

Te digo ko digel te şadiq im ez
Te digo bi te ra muwafiq im ez

Te digo ko digel te yekdil im ez
Te digo ko xwedantehemmul im ez

Heyfa, ko ziyade bêwefa yî
Weyla, ko ne qabilê cefa yî

Qelp î, dexel î, bi dil neyar î
Pir çîl û çep î, xerab û xwar î

Ey tûtiyê perweriş şirîn î
Wey tîfl-i tufeyl-i nazenîn î

Yarê xweşiyar bûyî meger tu
Qelbê reşiyar bûyî meger tu

Dilhay, kusan derûn-i ten ha
Inşaf e tenê bihêlî tenha

Ev bilbil-i can-i di mehbesa ten
Maye bi tenê misalê Bîjen

Inşaf e bikî tu canî bedrûd
Derwazeyê ten bigêrî mesdûd

Sirra di te da ji feyd-i can e
Nûra di zemîn ji asiman e

Ey dil, meçe bê çirax-i canî
Zulumat e, tu kor î rê nizanî

Meqşûd e eger ji bo te canan
Canan te di canî da ne penhan

Lewra tu numûnedar-i zat î
Ayîneyê şûretê şîfat î

Zinhar-i meçe li dû tewella
Da can nekitin ji te teberra

Çûna te dibîte xariciyyet
Terka te dibîte rafidiyyet

Xaric mebe da bibî tu daxil
Terkê meke da bibî tu waşil

Refdê meke tu bi dil be sunnî
Ma baleke weyhek ente minnî

Sabit be ko da ne naxelef bî
Da waqif-i surrê men eref bî

Herçend-i tu çûyî ber derê dost
Lê dost-i li nik min e, li wê post

Qedda te hebandî bo te dar e
Zulfa tu çivandî ew qenar e

Cezba tu revayî can li bal e
Surra tu fida yî ew xwemal e

Bawer te neyê li zulf û xalan
Malî mede hindiyan bi talan

Pabende mebe bi tar-i gîsû
Sergeşte mebe bi qews-i ebrû

Herçend xelîl î ey belakeş
Gulzar li te dibîte ateş

Teşbîh-i te şed hezar-i bulbul
şedcar bikin fixan û xul-xul

Perwaneşifet li pêş-i werdan
Herdem dişojim bi dax û derdan

Ey dil te xwe daye ber hewayê
Qeşda te ew e bikî şefayê

Emma ji tebîb-i işq-i şadiq
Min zaniye bo te ra muwafiq

Perhîz-i ji qismê muştehatan
Teqwa ye ji van mulezzezatan

Herçî ko muxalif-i hewa ye
Eynê wî ji bo te ra şifa ye

Min pirsîye bêguman ji Luqman
Xaşîyyetê şerbetan û luqman

Herçî ko şîrîn e eyn-i da ye
Herçî weko tehl e ew dewa ye«

Ewçend-i ewî digel dilî got
Naçar-i dilê dilî bi wî şot

Dûkel ji herareta suweyda
Rabû tejbî bû mehellê sewda

Rabû ve ji dil duxan û yehmûm
Reş kir li serî dimax û xeyşûm

Neynîk-i xeyal-i bû mukedder
Ayîneyê eqil bû muxebber

Ewrek te digo ji erdê rabû
Evrazî li asiman cema bû

Wî ewrî ji nîveka hinavan
Xwînbarî dîkir bi herdu çavan

Seyla cegerê wesa li gurr hat
Goya ko bi ser Erez ve gur hat

El-qîşşe ji illeta di dil da
Seylek we diçû Memê bi mil da

şettu l-ereb û Ferat û Ceyhûn
Hersê te digo bi yek ve rabûn

Herçend ji hêstirê Memê jar
şîn bûn li rexê şetî spîndar

şehra Memê bûye şehne bistan
Sahil bûye gulşen û gulistan

Wî bêdilî her li wê mekan girt
Wî bilbilî bo xwe aşiyar girt

Ew bilbil egerçi pirhewes bû
Zindan-i beden li wî qefeş bû

Vêk ra weriyan li wî per û bal
Têk da weşiyar ji wî xet û xal

Qedda wî ye şubhetê şenewber
Xwim bû, çeviya misalê erer

Rûyê di wî gerçi her di ter bûn
Manend-i uram-i lêk-i zer bûn

Arid qewimî li neynikê jeng
Rewneq çu nema li neqşê erjeng

Işqê we nexweş kir ew belakeş
Hubbê we teles kir ew muşewweş

Dêma wî nema çu ab û rengek
Nutqa wî nema cewab û dengek

Ji ewwel ve li rex şetî nexweş ket
Çil rojî tamam-i şubhê leş ket

Eql û xired û şuûrê insan
Hiss û hereket qiwayê heywan

Qeta qe nema ji van çu asar
Yek cuzi li nik Memê birîndar

36.şeyyadê şîkar-i husn-i exbar

şeyyadê şîkar-i husn-i exbar
Kir bo me ko serguzeşt-i izhar

Go, rojeke xweş bi feşl û eyyam
Dewra feleka fena serencam

Ferraşê qeda bi şunê qudret
Xebra kiribû misalê cennet

Meşşateşifet cihan-i dêrîn
Tezyîn kiribû erûs-i ayîn

Her yek ji newal û koh û deştan
Reh şubhet-i goşeyê di bihiştan

Her rewde riyadê xuld-i ekber
Her çeşme ji eynê ab-i Kewser

Her koh ji rengê Torê Mûsa
Ji enwarê tecelliyê teyîsa

Her nehir ji rengê ejdeha bûn
Her sebze bi mucizan eşa bûn

Her dar-i ji feydê nûbiharî
Têk şule dida ji nûr-i barî

Her gul ji misalê ateşê Tûr
Yek mişel-i bêquşûr-i pirnûr

Her murx-i seher bi xwe kelîmek
Her tutî û qumrî yek nedîmek

Her nexil nidakunende hergah
Teşbîhê şecer digo »ene l-lah«

Xergûş û xezal û gor û ahû
Ev qaz û quling û kebk û tîhû

Ker ker diçêrîn li koh û deştan
Ref ref difirîn di nêv bihiştan

El-qişşe bi iqtida zemanî
Bû firşet-i eyş û kamiranî

Feşla bigerin li geşt û seyran
Nêçîr bikin ji weş û teyran

Mîrê ko felek mutî-i ferman
Go »şubhe nebûyî qewm-i Buhtan

Rabestî silah û gurz û şimşîr
Bi-l-cumle digel me bêne nêçîr

Hadir nebitin kesek di şeydê
Ew dê bimirî di bend û qeydê«

Xelqê ko heta bi şubh-i kazib
Hadir kiribûn bişat û ratib

Fecrê ko nemaye wan elamet
Rabû di wî şehîrî da qiyamet

Mêran vekirin uqab û bazî
şêran dibirin piling û tazî

Derrende û adem û behaim
Ferdek qe nema di şehîrî qaim

Dam û ded û ademî û heywan
Tifl û şebî aşvan û rezvan

El-qîşşe qebîleya ricalan
Fi l-cumle kesek nema di malan

Bû heşirgehek li şeydigahan
şefqet nekirin li bêgunahan

Ewçend-i ji weşîyan dikuştin
Goya ko wuhûş qet nehiştin

Derrende dewende û perende
Hin kuştî di girtî hin fikende

Çapikherekat û nûciwanan
Wan faris û kurd û pehlewanan

Derrende dirandibûn bi şîran
Perrende birandîn bi tîran

Mehbûb-i misalê şehlewendan
Merkebereban xwidankemendan

Çewgan-i di dest digel gupalan
Avêtine gerdenê di xezalan

Ew şêresîwar û bi berçengî
Xwînî kiribûn belek pilingî

Ewçend xezal ewan kirin şeyd
Ewçend piling ewan kirin qeyd

Êdî nedişîn digel xwe bînin
Belkî nedişîn ji cih hilînin

Kuşî ji xwe ra birin feqîran
Girtî bi xwe ra birin emîran

37. Baxek we hebû Emîr Zeydîn

Baxek we hebû Emîr Zeydîn
Baxê Iremê diçû bi mizgîn

Herdewhe ji wî û her tuyûrek
Yek qeşir ji cennetê û hûrek

Bo şuştin-i dest û pê û çahvan
Kewser kiribûn sebîl-i Ridwan

Hemser bi meqamê Sudre serwek
Manend-i firîşte her tezerwek

Teşbîhê Memê dilşenewber
şed pare ji işqê qedd-i erer

Narinc û turunc-i şubhê Zînê
Zer bûyî ji illeta evînê

Sêv û ruteb û enarê bistan
Lêv û zeqen û enarê pistan

şimşad û çinar hemqedem bûn
Xweş sayewer û elîhîmem bûn

Zêrînqedehê di mest lebrîz
Reyhan û binefşe cumle nûxîz

Mecmuyê xudrewat û ezhar
şîrazeyê selsebîl û enhar

şehna rezî, mucmelen kitabek
Her qite û feşl-i, feşl û babek

Goya bi edeb edîb-i tencîm
Serşefheyê bax-i şubhê teqwîm

Cedwel kiribû bi hellê sîmab
şengerfşifet gulê di sîrab

Etraf ji sinbil û reyahîn
Elwan ji xutût-i sebz û mişkîn

Heryek dikirin beyan-i ehkam
Bextê siyeh û sefîd-i ilam

38.Ew ahûyê şeydgah-l wehşet

Ew ahûyê şeydgah-i wehşet
Ew banûyê baregah-i ulfet

Sergeleh-i xezal-i deşt-i derdan
Sergeşte nihâl-i bax-i werdan

Pabesteyê qeyd-i işq-i xwînxwar
şeyda ko Memê kirî birîndar

Dî şehîr û mehelle cumle xalî
Xalî bûye kuçe û hewalî

Tenha û tehî ne bax û bistan
Bêuns û perî ne, şehî-ni eywan

Zanî ko zemanê bêeman e
Go »rabe dilo eceb zeman e

Furşet xweş e da biçîne seyran
Ca seyr-i bikîn li weş û teyran

Kanî qe heyin ji wan-i hemderd
Lewra ko ev ademî ne bêderd

Teyrek me bihîstiye di baxan
Bextê wî reş e ji rengê zaxan

Lê jar û deîf û bêmecal e
Aşifteyê rûyê werdê al e

Rojan dikitin fixan û zarî
Xwîna xwe dixwit şevê di tarî

Daim dikitin fixan û xul-xul
Hevdengê min e bi navê bulbul

Hemderdekê qenc e, ehlê hal e
Dermanekê derdê min li bal e

Ey dil, were da biçîn nihanî
Hêja ko heye me zindeganî

Belkî bi neşîhet û bi pendê
Aza me bikit ji qeyd û bendê«

Evrengehe got û bê teweqquf
Zîn hate ve baxî bê tekelluf

Agah-i nebûn ji wê çu deyyar
Ne daye, ne xadim û perestar

Meqşûd-i ewê ne işretek bû
Wê mehdê murad ezletek bû

Lew hate ve baxî ew perîzad
Da têr-i bikit ji dest xeman dad

Her lale li sîne bûne daxek
Her xunçe bi şuhtinê çiraxek

Her dar-i li cismî bûne barek
Gulnar-i li qelbî bûne narek

Tenha ko xwe dî berek di des bû
Ew seng zebaneyê ceres bû

Dem dem we dida li deff-i mermer
Bêşubhe dilê beran dibû ker

Gava ko nezer fikir li avan
Xûnabe diçû ji herdu çavan

şehna rezî bû hewayê bulbul
şadab-i fikir bi ab-i gul, gul

Qedda ko bi rastîy-i şenewber
Dêma bi diyayê mihr-i enwer

Ewreng dida li ax û erdê
Ewçend dihesû di toz û gerdê

Axê fikir ax û ber dinalîn
Daran fikir ah, belg dikalîn

Herdem ko fikir ji derd-i yahû
Mirat-i felek fikir siyehrû

Pejmurde kirin bi rengê sorgul
Efsurde kirin bi dengê bulbul

Bilbil nedişî bibîte hevdeng
şorgul nedibû bibîte hevreng

Hindî ko di baxî da nezer kir
Behsa xwe digel gulê di zer kir

Key şubhetê aşiqan digergûn
Wey şubhetê min zerîrû zergûn

Bergê di we şed newa hezar in
Hon bo çi zer in, deîf û jar in

Yan şubhetê min di bê Mem in hon
Lewra weko min di pîrxem in hon

Bilbil bi gulê di şor e meşxûl
Hon mayine şubhê min di mezûl

Lewra di elîl û derdinak in
Lewra di hezîn û sîneçak in

Hon qenc ji bo mi ra delîl in
Hon bo me di halî da edîl in

Xwişkek me hebû, ji rengê şorgul
Hilgirtiyê wê ji bo xwe bulbul

Ha hêştîye bo me endelîbek
Mehrûm û sefil û bêneşîbek

Ez jî ji zelîl û bêneşîbî
Zer bûme ji hicr-i endelîbî

Dêma min e şor e erxewanî
Zer bûye wekî we zeferanî

Carek bidiya min ew bi dilxwah
Êdî nedikir min ah-i bi-l-lah«

39. Herçî bibitin ji xêr eger şer

Herçî bibitin ji xêr eger şer
Bê daiye nabitin muyesser

Ger weşl e we ger qumaş-i dîdar
Bê daiye nabitin çu bazar

Ew daiye cumle remz û hal in
Belkî ji cenabê zu l-celal in

Qelbê te dibêjtin ko rabe
Ev saete eyn-i feth-i bab e

Ew koh-i weqar û behr-i mewzûn
Işqê kiribû xeffî û mecnûn

Yenî ko Memê merîdê bedhal
Difê kiribû ziyade pamal

Roja ko ji şehîrê xel bi der ket
Sewdayê xiyal-i Zîn bi ser ket

Bîmarê bi derdê işqê sekran
Bê nedc-i mered gihişte buhran

Bû qelqeleçek di qelbê xemgîn
Eşla nedibû di xanî teskîn

Naçar ji xanê ew bi der ket
Ew daiye Xudir bû bi ber ket

Ew Xudir çi bû teşewwuqa dil
Ew şewq-i çi bû teeşşuqa dil

Qelbê wî digel wî bûye baxî
Kêşan û keşan gihande baxî

Zîna ko şevê di reş di tarî
Herdem bi fixan û ah û zarî

Daim ji Xwidê fikir temenna
Mem rabbit û bête nik bi تنها

Nageh fikirî ko Mem ji der hat
Bîmar Mesîh dî bi ser hat

Zînê ji evîn û şadimanî
Fi l-hal-i nema çu zindeganî

Bêhiş kete ser çimen wekî gul
şed pare ceger ji işq-i bulbul

Mem hat û teferruca gulan kir
Seyrek li rihan û sinbilan kir

Go »ey gul eger tu nazenîn î
Kengê tu ji rengê rûyê Zîn î

Ey sinbil eger heyî tu xweşbû
Reyhan ji te bûyine siyehrû

Hon ne ji misal-i zîlf-i yar in
Hon herdu fudûl û herzekar in

Ey bilbil eger tu ehlê hal î
Perwaneyê şem-i werd-i al î

Zîna me ji şorgula te geştir
Bextê me ji taliê te reştir

Bilbil ez im ey nikûserencam
Beyhûde çira dikê xwe bednam

Gul yek ne tenê ko şed hezaran
Gulşen diditin di nûbiharan

Meşûqê ko mislê wan gelek bin
Herçend ko horî û melek bin

Ew nabine mûcibê çu derdan
Lewra ko heyin li cumle erdan

Yek bit û nebit misal û hemta
Mestûr-i ji rengê Zînê enqa

Aşiq bi çî dê bikit mudare
Bêşebr û mirin ewî çî çare«

Evrenge digo ji halî xafil
Nageh fikirî ko pêş muqabil

Zîna ko duşed perî perestar
Hora ko Memo ji bo giriftar

Wê sebzeşifet li ser zemînê
Bêhiş kirî darûyê evînê

Zîna ko şebîhê durr-i meknûn
Fi l-hali ko dî Memê cegerxûn

Bêhiş kete ber piyan bêgav
Serwî ko gihişte ber piyan av

Xunçe ji xewa şher vebîşkift
Wê bûyî bi bilbilê xwe ra çift

Go »ev xew e ya nexud xeyal e
Ev xewn e şehîh e, ya betal e«

Haşil ko ji paş-i şed xeyalan
Xaşiyyet-i bûye zulf û xalan

Zînê ko gihande ber meşamê
şeyd-i mirî zinde kir bi damê

Rabû ko li pêşedestê Zînê
Fek'rî ko du dest di destê Zînê

Man herdu gelek li pêş-i yek lal
Ne nutq û xeber, ne qîl û ne qal

Ewwel dikirin bi dest îşaret
Paşê ko vebû li wan ibaret

Ewçend kelim bi yek ve gotin
Ewçend ji pêş-i yek ve şotin

Ewçend şeker bi yek ve rêtin
Ewçend lebê di yek dimêtin

Ewçend qedeh bi yek ve xwarin
Ewçend qeda ji nû bijarin

Çeşm û leb û sîne gerden û dûş
Ruxsar û zeqîn ber û binagûş

Yêk yêkê bi dil ji yek dixwestin
Hin bûse didan û hin digestin

Ew teşnelebê d' ji weşl-i yek têhn
Gerden dikirin li yêk û du bêhn

Zîna ko bi rux misalê şeman
Pirşewq û diya û nûr û leman

Perwaneşifet Memê bi zahir
Cismê xwe û can didane agir

Geh geş dibû agirê evînê
Perwa nedima ji boyê Zînê

Herdu di wî halî da eyanî
Bê perde sera û bêniwanî

Wan dît-i di baxî da serayek
Ayîneyê Cem cihannimayek

Rabûn û meşîne şehnişînan
Rûniştin û herdu nazenînan

Hicran dikirin ji ser şikayet
Wecdan dikirin ji nû riwayet

Dem ebirşifet hezîn û giryan
Geh xunçe mesel letîf û xendan

Herdem dikirin qeda û sunnet
Ferda weko bûse ne çi minnet

Herçend ko refî bûn-i tekelluf
Lêkin evişandibûn teşerruf

Ew gerçi hebûn ji hev bi hîvî
Emma nediçûn qewî nişîvî

Hubba di dilan ji heddî der bû
Serheddê zerafetan kemer bû

Işqa ko ji ser hedê kemal e
Ava ko ji menbeê zelal e

Elbette xwe dê bikit hiraset
Nakit çu qebûliya necaset

Ciwanî û bihar û bax û mehbûb
Aya di dinê çi maye metlûb

Xaşma hebitin evînê xalib
Lebteşneyê işq-i herdu canib

Êdî çi bibêjim, ez nizanim
Bilmez kî ne soyleye zebanim

40.Saqî mi bigir ko ez bi dest im

Saqî mi bigir ko ez bi dest im
Mexmûr im û meynexwarê mest im

Gava ko vexwar Memê û Zînê
Axift li min cihê birînê

Em aşiq egerçi meyperest in
Emma ji meya elestê mest in

Ew mey ne wekî meya te al e
Ew mey ji cemal-i zu l-celal e

Ew hubb-i hebîbê pakizat e
Qinwan-i hedîqeyê şîfat e

Saqî bide min ji bo Xwidê ra
Camek ji meya te duh digêra

Her cureyekê ejê bikim tam
Yek neşe bes e heta serencam

Ew kêfeke mehd e bêkem û keyf
Esrareke bêxeyal û bêteyf

Da defî bikim xumar-i doşîn
Hişyar bibim ji xwab-i noşîn

Da şubhê Memê nebit ko xafil
Bêt mîrê ecel bi ser me acil

Roja min e umrî çûye êvar
Hêja nebim ez ji xwe xeberdar

Zîna hewesa dilê hewayê
Min dabite nave xwe ebayê

Mîr hat li ser wî hinde esker
Zirna û nefîr û kûs û mehter

Dadî li tebilxan û sazan
Çawûş-i şeda û gaze-gazan

Pabendê bi işqê herdu ceyran
Dermande ji pêş-i yek ve heyran

Qet seh nekirin ko ev çi reng e
Qet guh nekirin ko ev çi deng e

Mîr go ko »vekin evan xezalan
Pabend-i mekin ewan şepalan

Têk berdine baxî wan wekî teyr
Da em bikirin hero li wan seyr

Xelqê ko xezal û gor û xergûş
Xweş girtî li ser mil û der axûş

Anîn hemî mîr tejî rez kir
Axul ko şivan tejî pez kir

Mîr gote ekabir û xewaşan
»Tenbih-i bikin nedîm û nasan

Da çîn û demek di baxî rûnîn
Lewra ko ji rehtiyan zebûn î

Ew hatine der serayê alî
Dîtin der û ban hemî di xalî

Emma ko derîçe têk kuşad in
Reng qureyê texteyê murad in

Hadir kete qelbê wî xeyalek
Zanî ko ne xalî ye ji halek

Mîrê bi weqar û eql û ferheng
Tacdîn û Bekir xwe dane ber çeng

Înane sera ko Zîn û Mem tê
Guh dane şeda ko zîr û bem tê

Mîr hat-i bi ser ve dî Memê jar
Pal daiye balîkê di zertar

Kêşaye serê xwe wî ebayek
Êvar e ne şem û ne çirayek

Mîr go »kî ye ev di vî zemanî
Bê ruxset-i min di vî mekanî«

Zînê ko bihîst-i dengê nasî
Fi l-hali xwe daye bin libasî

Mem qet ji cihê xwe ranebû, got
»şeyda te li min dil û ceger şot

Mîrim, te dizanî ez nexweş bûm
Hetta ve duhî qewî nehiş bûm

Îro me bihîst ko xel digel mîr
Têk da bi tebayî çûne nêçîr

şebra me nema di nav nivînan
Rabûm û digel evan birînan

Naçar bi der ketim ji xanî
Nageh me xwe dî l' vî mekanî«

Mîr go »nexweşan nehin ji bo qeyd
Barî te di baxî da çi kir şeyd«

Go »ez ku bibê m bike tu bawer
Dawer bi mi ra ko bûye yawer

Min dî di vî baxî da xezalek
Emma ne xezal-i bû şepalek

Ahûyê spî û çav di reş bûn
Biskin di siyah û bihin di xweş bûn

Herlehze ji nafeyê di tetarî
şed bar-i ji turreyan dibarî

şehrayê Xuten teji bitin misk
Yek ta ye ji zulf-i wê û yek bisk

Herçend spî û çavbelek bû
Emma bi qiyas-i min melek bû

Lewra ko tu hatî ew nihan bû
Hindî tu nehatî ew eyan bû«

Tacdîn ji tekelluma wî zanî
Zîn hatiye ba Memê nihanî

Go »guh medine Memê ko dîn e
Malxolî ye wî eqil çunîne«

Irada kirin ji wî kalamî
Eyan hemî vêk ketin tamamî

Saqî û şerab û şemi xwestin
Dîwanekê hakimane bestin

41. Tacdîn fikirî ko bezme boş e

Tacdîn fikirî ko bezme boş e
Pirzewq û şefa û eyş û noş e

Mem zêde bi xuşşe û melal e
Çû bal ve go »bira, çi hal e«

Emma bi işaret û muemma
Pirsî û Memê bi remz û îma

Destê xwe ji hûçikê ebayê
Kêşa û ecayibek nimayê

Dîtin du kezî ji mişkê tatar
Manend-i du ser bi mehr-i şehmar

Gerdayî di paşila Memê da
Mem mayî di heybet û xemê da

Zanî ko qewî xirab e ehwal
Rabû bi lez û bezî û çû mal

Nageh bi xedeb ko çû ji der da
Zanî Sityê digel xeber da

Gotê »te çi hal e, ey tehemten
Tecîl çi ye kî ye te duşmen«

Go »rabe Sitî ko min dereng e
Îro me digel vî malî ceng e

Tiflê xwe xilaş ke dê biçit mal
Mal bo min û ha ji bo te mindal

Sermayeyê umrê zindeganî
Yenî Mem û Zîn bi dilgiranî

Mayîne di werteya belayê
Min qeşd e ko ez bidim rehayê

Xel vedikujit agirî bi avê
Ez dê vekujim bi agir avê«

Mala xwe ji rengê qewmê Zerdeşt
Da agir, û gaziya xwe raheşt

Agir ko digirte xan û manan
Wî girte bi gazî û fixanan

Eqwam û qebail û eşair
Bi-l-cumle bezîne def-i agir

Agah ko bûn emîr û xulman
Xalî kirin ew sera û bustan

Ew jî ko bezîne wê hewarê
Wî muttehemî we gote yarê

»Tacdîn te dî çî reng eda kir
Mûsa li me behr-i xem ziwa kir

Rabe tu here heremserayê
Da ez çime agir û nidayê«

Zîn rabû we çûye xelweta xaş
Tacdîn ne ma ne cil ne palas

Esbab û tecemmul û defîne
Emlak û cewahir û xezîne

Bi-l-cumle di riya birayî şotin
Lew nav-i bi qencî tête gotin

Malî mehebîn tu ey nikûnam
Hubba wî dikit mirovî bednam

Zinhar mebe li malî hariş
Lewra ko dibin ji dest te waris

Cema wî ji bo te barê zehmet
Terka wî ji bo te narê hesret

Roja biçî pêşedestê barî
Destê te ji genc û malî arî

Ev cennet û ev qumaş-i dîdar
Ey muflisê axiret xerîdar

Kengê ji te ra dibin muyesser
Dê bêne te »mifliso, here der«

Reh şubhetê vê cihan-i fanî
Mift nadine pareyek ji nanî

Malî mede warisan tu meccan
Ger dê te bivê hesaiya can

Waris ji te ra kefenbihayî
Hetta nekirîn didin hesayî

Hêja ko xweş î telef bike mal
Bi-l-cumle bide bi husn-i emal

Yan şerf bike misalê Tacdîn
Pê nav-i ebed ji bo xwe bistîn

Yan pê bigire tu yarekê qenc
Ew çêtir e bo te ra ji şed genc

42.Sultanê wilayet-i mehebbet

Sultanê wilayet-i mehebbet
Serxeylê eyalet-i meweddet

Gava ko ji mekmenê xulûşî
Binimêt li textê dil cilûsî

Kengê dikitin qebûl-i estar
Hetta elema xwe nakit izhar

Reh şubhetê padişahê encum
Tabende ji taremê çîharum

Ji ewçend tebeqatê asimanî
Ji ewçend mesafe û mekanî

Ji ewçend enaşir û sehaban
Ji ewçend mewani û hicaban

Naçar-i dikit nufûz-i her rûz
Elbette dibîte alem-i efrûz

Ev padişehê ko işiq nam e
Rojê bi wî nisbetek tamam e

Ew jî qe venaşirit çu caran
Naçar bi ker dikit sitaran

Razê di dilê Memê û Zînê
Sazê ko di perdeya evînê

Hindî negihîştibû zebanan
Ned'bû çu ziyan ji bo xwidanan

Midrabê zebanê xelqê nasaz
Bê perde ko bû terane perdaz

Zînê ne guneh, Memê ne sûcek
Agah-i kirin buzurg û kûçek

Zengil bi devan gihan ve zengûl
Meftûlê enamilan ji merxûl

Uşşaq hezîn û bênewa bûn
Xel teşne Huseynê Kerbela bûn

Meclis bi newayê zîr û bem bûn
Memlû ji hewayê Zîn û Mem bûn

Barê li cummazeyê ne bes bû
Xemmaz-i di merteba ceres bû

Yenî xeberê di herdu yaran
Nemmam û hesûd û hîlekaran

Ewçend di meclisan gerandin
Ewçend bi qemsiyan gihandin

Hetta Bekirê ji rengê iblîs
şahibxeredê xebîsê telbîs

Ew jî ji wî halî bû xeberdar
Rabû ji cihê xwe ew xereddar

Tenha xwe gihande xelweta mîr
El-qîşşe kir ew qediyê teqrîr

Mîr hate tehwura bi xîret
Bû xerqeyê behrê fikr û hîret

Pîrsî ji ewê xebîse salûs
Go »ev xebera xilafê namûs

Em dê ku heqîqetê eyan kin?
Serrişteyê tuhmetê beyan kin«

Go »emir bike Memê bixûnin
Hon herdu di xelwetê ko rûnin

Mem aşiqê şadiq e bizan qenc
Vê ra bileyîze tu bi setrenc

şertê xwe ji wî bixwaze dilxwaz
Dê keşif bibit heqîqeta raz

Gava ko ewî dikî tu mexlûb
Bê rast bibê kî ye te metlûb

Mem fihris û betl û sîneşaf e
Xaşma bi te ra xwe bêxilaf e

Hubba di dilê xwe nakit inkar
Sirra xwe dikit ji bo te iqrar

Sabitqadem e di vê evînê
Dê bêt-i ko aşiq im li Zînê

Paşê tu yî şahibê kiyaset
Laiq wî bibîn çi ye siyaset«

Hukkam ji cinsê şah-i mar in
Eşhabê sumûm û mihredar in

Mihran ko didin bizan ko zehr e
Mihre ko dikin bizan ko qehr e

Aqil hezerê dikin ji maran
Xafil dibine muhibb û yaran

Herçend li nik bi izz û naz î
Herçend digel bi lub û baz î

Cuzê bibitin ji te texeyyur
Kullê dikitin li te tedebbur

Xaşma ko hebin xebîs û xennas
Bedxwah-i bexîl bin mine n-nas

Tehqîq-i xirabtir in ji şeytan
Ya reb, meke wan qerîbê sultan

43.Salarê mewakibê kewakib

Salarê mewakibê kewakib
Serdarê tewali û xewarib

Sultanê serîrê çerxê rabi
Weqtê weko bû ji şerqê tali

şetrencê mah û cundê exter
Bi-l-cumle li ser bisatê exder

şehmat kirin bi beydeqa nûr
Te d'go hemî bûn di tûrî mestûr

Mîrê ko ji xîretê dilefkar
şêrê ji hemiyetê birîndar

Hetta şibeh xew nehate çavan
Sakin nedibû ji rengê avan

Rojê ko ji meşriqê nema nûr
Afaq kirin ji zulmetê dûr

Mîr rabû û hate şehnişînê
Nêzîk-i serayê nazenînê

Rûnişt we gote pêşekaran:
»Hon gazî bikin nedîm û yaran

Tenha ji mi ra Memê bixwînin
Tacdîn û digel biran mexwînin

Îro li Memê ezê xedeb kim
Sûcek wî heye edê edeb kim

Nabit ko ji min bibin di xafil
Bi-l-cumle bi emrî bin di acil«

Jew paş şihande nik xwe Mem xwend
Hadir kiribûn gulab û gulqend

Ewçend şerab û qend û şekker
Ewçend gulab û misk û enber

Înan û di meclisê gerandin
Kêfê di xwe ser bi ser gihandin

Encam-i tekellum û xeberdan
Kêşane bi satirenc û nerdan

Mîr gote Memê bi kîn û kerbe
»Îro me digel te ceng û herb e

Rabe ji mi ra were muqabil
Bêşik bi te ra ez im mucadil

şertê me digel te ey serefraz
Herçî te divê ji bo me dilxwaz«

Lê mîr ji kuran hebû ciwanek
Mehbûbê zemanê niktedanek

Yûsif ji melaheta wî mehcûb
Rustem ji şecaeta wî mexlûb

Hemşuhbet û hemdemê Memê bû
Hemşahî û hemxemê Memê bû

Serdarê kuran bi navê Gurgîn
Fi l-hali xeber gihande Tacdîn

Ew betil ko bû ji halê waqif
Rabûn bi wî ra Çeko û Arif

şêran verisand-i qeyd û zincîr
Hersê bi tebayî çûne nik mîr

Tacdîn ko digel biran bi meş hat
Kebeyn ji bo Memê duşêş hat

Fîl û rux û kerkedan ko hatin
Dîn mîr û muellimê xwe mat in

Zanîn ko Memo bi bend û baz e
Mîr gote Memê »du destê taze«

Sê dest ji mîr birin tamamî
Mufsid fikirî ji wî meqamî

Zîn dî ko li pencerê diyar e
Mihr e li mehê dikit nezare

Bedxwah binê çî hîle rakir
Evrenge behaneyek eda kir

Go »bend û leyîz û cih bi dor in
Hon herdu cihan bi hev bigorin

Mem dê bibitin vê carê mexlûb
Haşil bibitin ji bo te metlûb«

Mîr rabû û çû cihê Memê jar
Mem hate cihê ji pêş ve dildar

Çavê di Memê ko dîn ruxê Zîn
Muft dane ji dest xwe fil û ferzîn

Dil maye li pencer û şibakan
Hespê xwe dida l' ciyê peyakan

Mîr bir ji Memê tamamî şeş dest
Mem bû ji meya ji pêş ve sermest

Mîr gote Memê »me bir xwe dilxwaz«
Wî go ko »bibê, çi ye te daxwaz«

Mîr go »me xered ne kesb-i mal e
Meqsûd ji teyê me keşf-i hal e

Metlûb ji leb û bend û bazan
Qet nîne bi xeyrê keşf-i razan

şertê min ew e bikî tu iqrar
Kanî di dinê kî ye te dildar

Herçî periya te dil li bal e
Horîşifet e melek misal e

Ger laiqê te ewê bibînim
Malê xwe bidim ez ji bo te bînim«

şahibxeredê di weqtê furşet
Tena xwe ji rengê def-i tuhmet

Go »min diye ya Memê hebandî
Kîjek ereban e lêvdeqandî

Ser ta bi piyan reş e wekî qîr
Ne laiqê behs û xwestina mîr«

Tenê li Memê wereng eser kir
Yekcar-i ji eqlî bêxeber kir

Behra dilî perde lê bi coş hat
Nagam bi gazî û xuroş hat

Go »qet ne we ye wekî wî guhtî
Mîrim periya dilê me şuhtî

şehzade ye şehnişîn mekan e
Enqa ye bilind-i aşiyân e

Mîranî ye ew ji nesl-i pak e
Nûranî ye ew ne ab û xak e

Serdefter-i hor û nazenîn e
Herçend melek-i bi nav-i Zîn e«

Mîr ev xebera xilafê heybet
Gava ko bihîst-i hate xîret

Wî gote qebîleya xulaman
»Hon bo çi gelî nemekheraman

Vî nakesî nagirin bi zillet
Da ez bikujim ewî bi ibret«

Rabûne Memê duşed xedenfer
Mem rabû pê bi dest-i xencer

Tacdîn û Çeko digel birayî
Rabûn bi teeşşub û tebayî

Gotin »gelî cundiyan, vewestin
Hon cumle ne serxweş û ne mest in

Hon qenc dizanin em kusan in
şahibhiner î n û pehlewan in

Panşed ji we hemle kin bi kerban
Nadîne we nobeta çu derban

Gerçi we ecel bi dest me nîne
Emma we gelek ji dest me dîne

Hetta ko bikin Memê giriftar
Sêşed ji we dê bibin birîndar

Hetta ne me hersiyan bi ker kin
Hon dê li Memê kusa nezer kin

Herçî kirî hakimê me ferman
Em nabine maniê çu hukman

Destê di me bestine li ber mîr
Ha gerden û dest û pê û zincîr«

Mîr rabû û dest û pê Memê best
Tacdîn mirina xwe wê demê xwest

Emma çî bikit ji bo ne ar e
Cellad ne mîr e xundikar e

Mem girt û şihande pêş-i serheng
Go »hebs bikin di qulleya teng«

Hilgirtin û birne pêş-i dizdar
Mehbûs kirin di qulleya tar

Dîwanî û meclisî belav bûn
Bi-l-cumle ji bo Memê di mehzûn

Dîwane şifet bi ah û feryad
Hemyan dikirin ji bo Memê dad

44.Mihra felekê ezel edîm e

Mihra felekê ezel edîm e
Kîna felekê ebed qedîm e

Herçî weko ew ji erdê rakit
Elbette wî dê di erdê ra kit

Ulwê ji xwe ra eyan dixwazit
Suflê ji me ra nihan dixwazit

Nabînî, hero ko afitabê
Davête muxareya turabê

Xasma ko digel qebîlê aşiq
Hem xain û xwar e hem munafiq

Elbette dilê me işqibazan
Ewwel dibitin bi xenc û nazan

Axir dikitin melûl û meyûs
Manend-i Memê zelîl û mehbûs

Davêjite mehbesê bi nakam
Datînite merqedê serencam

Ew bextreşê leqeb li wî Mem
Bê hemnefes û heval û hemdem

Havêtine çalekê bi zarî
Teşbîh-i bi gorê teng û tarî

Mekrûh wekî dehanê ejder
Menkûr wekî Nekir û Munker

Rûnişt-i di wê ve abidane
Zindan li wî bûye çillexane

Ew cih li wî bûye çah-i Nexşeb
Ew Meh geriya hilal-i yekşeb

şofî ko gihişte kuncê xelwet
şêxînî giha meqamê wehdet

Geh şubhetê aşiqan bi dilxwaz
Geh şubhetê abidan bi daxwaz

Herlehze digel kela girînê
Evrengehe wî digote Zînê

Key mislê herareta xerîzî
Îrohe di mişrê dil ezîz î

şedcar hero li qelbê xemnak
Pîrahen-i şebir min te kir çak

Geh geh çi dibit wekî Zuleyxa
Pirsa me bikî tu ey şekerxa

Leyla tu yî ez ji bo te Mecnûn
Gulgûn ji te ra sirişkê pîrxûn

Ferhad im ez û tu bo mi şîrîn
Seylab-i sirişkê coyê şîrîn

Dinya li me gerçi bûye zindan
Îrohe tenê ez im musilman

Lewra ji devê nebiyyê mursel
Bû ev xebere şehîh û mursel

Dinya ko bihişt-i kafiran e
Mewayê belayê muminan e

Herçend qewî muşewweş im ez
Ewçend bi muşewweşî xweş im ez

şed sal bigêrî min tu mehbûs
Ma ez qe dibim ji weşlê meyûs

şondê dixwim ez bi sûreyê Nûr
Dêma ko ew e kitab-i mestûr

Deh car-i bi heqqê bejn û balê
Çil car-i bi heqqê zulf û xalê

Tehqîq bi afitabê ruxsar
Teşdîq bi mahitabê dîdar

Tekîd bi qiblegahê ebrû
Tezîm bi secdegahê gîsû

Sed car qeşem bi herdu nûnan
Ehda min ew e digel uyûnan

Hetta remeqek hebit ji canî
Cana, tu di canî da nihan î

Hindî ko ji hecrê bêqerar im
Ewçend-i ji te umîdiwar im

Herçend ko mîr li min xedeb kir
Ev qehre li min ne bê sebeb kir

Herçend xeberê Bekir wî guh kir
Ev cebr-i li min ewî bi cih kir

Lewra ko tu şah î ez geda bûm
Ez bo te ne kufû û hemliqa bûm

Tu mihircemal û mehcebîn î
Evçende letîf û nazenîn î

Ez xar û zelîl û xakisar im
Evrenge deîf-i dîlfikar im

Perwane me ten mi daye agir
şuhtî me bi batin û bi zahir

Nîlûfer e dil tu afitab î
Ten şubhê kitan tu mahitab î

Ger ten birizit we ya bibit xerq
Wer dil bibitin di behr-i xem xerq

Heqqê min e edl e zulm nîne
Xaşiyyet-i agirê evîn e

Ev çale egerçi zêde kûr e
Emma ji edaletê ne dûr e

şofi me û şewmeenişîn im
Xweş talibê nûr-i rûyê Zîn im«

Haşil qewimî meqamê »mûtû«
Bermûcibê »qeble en temûtû«

Tezkiyyeyê nefis bû mukemmel
Teşfiyyeyê qelb bû muheşşel

Ayîneyê rûh bû mucella
Nefs û dil û can bi hev muşeffa

Ew mutekifê di dewr-i çalê
Hêja negihiştî dewr-i salê

Belkî ne çil û ne erbeînek
Zenna di dilê wî bû yeqînek

Meşhûd bûyin li qelbî enwar
Mekşûf bûyin li ber wî esrar

Ayîneyê dil we bû muşeyqel
şûret we bi meneyê mubeddel

Ew heykelê metleba mecazî
Bû meleb-i tîflê işqibazî

Ev mumkin û ma-siwa sera-ser
Fi l-cumle ji bo wî bûne menzer

Ev dar û ber û dewab û insan
Ev meden û ev nebat û heywan

Herçî ko bi dil wî lê nezer kir
Herçî bi xeyal wî lê guzer kir

Her yek dinima ji bo wî Zînek
Meşhûd-i ji her yekê yeqînek

Goya bi xwe ew reşednişîn bû
Ew çal-i ji bo wî dûribîn bû

45.Zîna ko bi derdê hecrê xemgîn

Zîna ko bi derdê hecrê xemgîn
Bêşebr û sukûn, qerar û temkîn

Hindî weko Mem nebûyî mehbûs
Hêja nedibû ji weşlê meyûs

Gava weko Mem gihişte çalê
Umîd nema ji bo wişalê

Nezhetgeh û şehnişîn û eywan
Lê bûne hisar û hebs û zindan

Hindî weko şerbet û team bûn
Goya ko li wê hemî heram bûn

Canî nedikir çu xwab û rahet
Cismî nedidî çu tab û taqet

Ewreng deîf û jar-i bûbû
Goya ko bi cismî tar-i mû bû

Ew mû geriya ye zeferanî
Teşbîhê bi reng û rûyê Xanî

şeb ta bi seher seher heta şeb
Farix nedibû ji zikrê »ya reb«

Herlehze digote çerx-i dewwar
Key zalimê bêeman xwînxwar

Min qeşd û xered digel te nîne
Aya te digel min ev çi kîn e

Dewrek te nekir demek ji bo min
Pir dî te meger Memek ji bo min

Nûrek di rûyê me kir te peyda
şuhtin li Memê te pê suweyda

şewqek di ruxê Memê te hil kir
Qelbê me bi wê te şot û kul kir

Aya te çi meşlehet di min dî
Nîşan-i me da te yêkê cundî

Ewwel te kusan li min eyan kir
Paşê te çira li min nihan kir

şuhtîn te bi agirê firaqê
Kuştîn te bi derdê iştîyaqê

Alem hemî bi yek ve şad û xurrem
Dayîne min û Memê te metem

Derdê xwe ji bo mi ra bibêje
Jehra di dilê xwe da birêje

Yûsif te li min şihande çalê
Hiştim te di vê xirabemalê

Yeqûb şifet hezîn û nalan
şebra dil û can te bir bi talan

Ez mayime her wekî Zuleyxa
Bê Yûsif û bê murad û mewa«

Geh şekwe fikir ji bo Memê jar
Key Yûsifê bêguneh giriftar

Da fikir nekî ko rahet im ez
Da zen nebirî bi taqet im ez

Wellah qeşem dikim bi barî
Rojê di spî şevê di tarî

Nînin ji mi ra çu xwab û xwarin
Illa ko du dîde xwîn dibarin

Bîdarî ye şenetê du çavan
Xwînxwarî ye xwarina hinavan

Ey qibleyê qelbê min, bi dilxwah
Wey kebeyê can bi Kebetu l-lah

Herlehze ji destê firqeta te
Herweqt-i ji derdê hesreta te

şed ah û duşed enîn û efxan
Bêgav-i me tîn ji nêv dil û can

Evrenge ye halê min şeb û rûz
Halê te kusan e ey dilefrûz

Zindaniyê min te kî celîs e
Sewdaiyê min te kî enîs e«

Ey dil tu ji qelbê min bi der kev
Wey can tu ji bo dilî bi ber kev

Hon herdu herin Memê bibînin
Lê yek xeberê ji bo me bînin

Ey dil tu ko lê dikî selamê
Zû bîne ve bo mi ra peyamê

Kanîn bi çi hal e ew giriftar
Danîn çi xeyal e ey dilefkar

Kanî li me aş e ya ne zîz e
Baxê wî bihar e ya peyîz e

Xweşreng û letîf e şubhê şorgul
Yan jar û deîf e mislê bulbul

Eywan li me bûye darê mihnet
Zindan bi me bûye baxê cennet

Xweziya ko li min xedeb kira mîr
Manend-i Memê bi xull û zincîr

Ez jî bişihandima wê çalê
Rojek veketa li min ji salê

Carek bidiya min ew giriftar
Derman bikira min ew birîndar

Umrê min egerçi yek remeq bû
Heqqa ko mirin ji bo me heq bû

46.Eczayê kitabê işqibazî

Eczayê kitabê işqibazî
şehhafê mucelledê mecazî

şîraze û cuz û bend û terkîb
Evrenge kirin bi nezm û tertîb

Go, Zîn û Memê di naziperwerd
Gava wehe der vebûn li wan derd

Ew derd we bûne behr-i ateş
Ew ateşê xem we bûye serkeş

Xelqê ko hebû ji işqê teşwîr
Wî agirî kir li wan we tesîr

Melûl bûyin hemî bi derdan
Yekcar bi der ketin ji perdan

Xaşma ko muwafiqê di dêrîn
Hemşuhbetê wan Sitî û Tacdîn

Derdan we li wan ji nû ve serdan
Êdî nedihate jê xeberdan

Herçend ko ew ji van cuda bûn
Dîsan bi wî derdî mubtela bûn

Derdê Sîtiyê xeyal-i Zîn bû
Tacdîn ji xema Memê we dîn bû

Herlehze digel biran bi şer bû
Qeşda di dilê wî ev xeber bû

Rabit bi xedeb biçîte pêş Mîr
Daxwaz bikit Memê bi teqşîr

Carek biçitin Memê reca kit
Sûc û gunehê Memê tika kit

Da mîr ji wi ra birayî berdit
Ya ev ser û malî tê bi der dit

Arif wehe gote Ristemê Zal
»Ev emir bi min mehal e bê qal

Bê ceng û cidal û bê tehewwur
Qet vî şuxulî mekin teşewwur

Ev mereke nabitin bi dîwan
Em mane û şubhe şehnê meydan

Ya qenc ew e em şube siwar bin
Hersê bi silah û kar û bar bin

Çarane û cewşenan di ber kîn
Zendane û mexferan li ser kîn

Gurzan bihejîn rîman bibazîn
Evrenge Memê ji mîr bixwazîn

Ya dê bi kutek Memê xwe berdîn
Ya cumle bi merdî ser bi der dîn

Ger wî bi vî rengî Mem reha kir
Derdê di dilê me wî dewa kir

Wer mayî muşir li ser inadê
Em dê bikirîn we reng cihadê

Jewwel ve biçîn Bekir bi ker kîn
Wî mudbirî jê re der bi der kîn

Her berderekê gurek li ber bit
Xeşmaneyê qenc ser bi ser bit

Mîr er ji wi ra bikit teeşşub
Rabit li me ew bikit texellub

Aşê ecelî wisa bigêrîn
Teşbîhê heban seran bihêrîn

Buhtane bikirîne reqş û govend
Da bêne temaşeyê şekerxend

Gava weko dest bidîne herban
Mehbûb-i temaşe kin li derban

Herlehze bibêjin ew perîzad
Destê di we ey ciwan merîzad

Hindek bigirîn hinek sena kin
Hindek bikenin hinek dua kin

Dildar nezer bikin ji burcan
Durdane bi der kevin ji durcan

şehzade ji penceran nezer kin
Gulpîrehanan di ber xwe ker kin

Herdem bibihên ji nazenînan
şed medh û hezar aferînan«

Tacdîn xebera birayî guh kir
Muhkem di dilê xwe da bi cih kir

47. Serşubhe, ko şehsiwarê efleq

Serşubhe, ko şehsiwarê efleq
Eşheb ko kişande cayê ebleq

Edhem di tewîleyê nehîn kir
Eşheb ji xwe ra ji nû ve zîn kir

Gurzê xwe yê ateşîn deranî
Tîxê xwe yê zerfeşan ko danî

Dunya ji mehabeta xwe zer kir
Tîx û kemera çiyar bi ker kir

Tacdîn û biran ji xelqê li alî
Xwestin bi dilê xwe wan helalî

Kêşane derî bi reqş û bazî
Rexşê erebî semendê tazî

Mismar kirin bedû ji xeflet
Hişyar kirin edû bi şewlet

Meydan bi dewan kolan bi destkor
Goya vedidan li dijminan gor

Tacdîn ji tewabiê xwe yek pîr
Teyîn kir û zû şihande pêş mîr

Gotê here bêje »mîr û axan
Bînende venakujin çiraxan

Mîrê me egerçi dûribîn e
Îro wî di çavî nûr-i nîne

Em çar bira hebûn di şadiq
Herçar li xidmeta wî aşiq

Inşaf e ko zêdetir ji salê
Mem mayiye bêxwidan di çalê

Dijmin li me şa ne dost-i xemgîn
Ferd e mirina Çeko û Tacdîn

Mem gerçî ko zêde pîrgunah e
Lê aşiq e, işiq padişah e

Hukum tu meke li padişahan
Zulmê tu meke li bêgunahan

Em hêvî dikin Memê reha ket
Derdê di dilê Memê dewa ket

Em çar bira ne çar-i dîwar
Erkanê seadeta wî herçar

Herçar serê di me wekî go
Çewganê iradeta wî kaşo

Ya meşlehetê ji bo me çêkit
Ya ne ji me ra Bekir verê kit

Da em xeberan ji bo wî bêjin
Derdê di xwe em li wî birêjin

Rûmet me nema li rûyê amê
Dê neqil bikîn biçîne şamê«

48. Teqrîr-i ko kir tamamî qaşid

Teqrîr-i ko kir tamamî qaşid
Waqif geriya bi halî hasid

Zanî ko ji bo wî ra xirab e
Go »efû ji bo Memê şewab e

Mîrim me nego ji bo te pêşîn
Tacdîn û biran ji xwe meêşîn

Zînê bide wan we ya bikuj min
Yan ew bi te ra ne xeşm û dijmin

Ya qenc ew e qet nekî tekellum
Tacdîn ji te nakitin tewehhum

Bêjê me fida kirin Mem û Zîn
Tezwîc kirin me dane Tacdîn

Zahir meke tu vê inadê
Carek vekuj agirê fesadê

Jew paş-i tu bêxe weqt-i furşet
Zinhar medê eman û muhlet

Xeşmê ko neşî bibî muqabil
Derman çî ye şerbeta helahil

Lew lazim e hakimî du fincan
Yek xaşê xerab û êke qencan

Da yek nexweşan ji bo wî xweş kit
Ya dî ji wi ra xweşan nexweş kit

Yek canî ji dijminan cuda kit
Ya dî miriyan ji nû ve rakit

Kerba xwe meke tu aşikara
Ya qenc-i ew e em bikîn mudara

şolin hene ew bi kerbê nabin
Lewra ko bi zor û derbê nabin

Ustadî divêtin û teemmul
Ixfa û texaful û tehemmul

Ewqatê zemanê, gûne-gûne
Barî ji me ra kirin numûne

Yenî şev û roj û şubh û şam in
Hin rohne ne hin ji wan zelman in

Em jî di leyalî û neharan
Da bân bi nihan û aşikaran

Hin zahir û hindekan bi xef kîn
Rakîn hinekan hinan telef kîn«

Wî mulhidî şîr wisa seqa kir
Mişrî ji xwe ra wisa bira kir

Pend û xelet û xilaf û yalan
Bend û seqet û xilaf û kalan

Teşnî kirin wî hinde teşnî
Bestin wî li şîrî şubhê terşî

Ew şîr li bin serê xwe danî
Ewreng-i veşar kes-i nezanî

Mîrê weko dil bi kerbê şotî
Herçî ko Bekir ji bo wî gotî

Bawer kir û gote merdê qaşid
»Ey pîr, meke tu fikrê fasid

Ger fewt bikim cemîê ferdan
Tacdîn ku didim ji dest xwe erzan?

Min şewket û şeltenet bi wî ne
Ev şuhret û şanê min ji wî ne

Ev nam û nîşan û ev meqame
Bê xatirê wî li min heram e

Ew rustem-i gêw e, lendehe ye
Gencîne me ez, ew ejdeha ye

Bêjê bi dilê xwe min Mem û Zîn
Herdu bi helalî dane Tacdîn

Bêwec ji min tu bûyî wehşî
Daxwaz te kir ko min nebexşî

Tacdîn û Çeko bi izz û naz in
Dê her we bitin wekî dixwazin«

Qaşid ko rewane bû ji pêş mîr
Teqrîr ko kir tamam-i tebîr

şêrê dilşer we bûn mulaim
Gotin »dem û dewleta wî daim«

49. Êvarê ko asimanî menqel

Êvarê ko asimanî menqel
Danî û li wan veşar-i meşel

Yenî ko vekuşt çiraxê zerrîn
Wergirt-i ji nû libasê rengîn

Mîrê ko hemîşe şad û xurrem
Goya ketibû libasê metem

Wî bextek-i rûsiyah-i melûn
Gava ewî dî emîr-i mehzûn

Go »xem mexwe ey çiraxê dewlet
Ger umir bidit ji bo me muhlet

Ev kerb û elem eger te navê
Zînê û Memê ji dil xwe bavê

Ew herdu ne, baisê fesadê
Ew bûne sebab ji bo inadê

Ger izin bidit ji bo mi ra mîr
Ez dê bikujim Memê bi tedbîr

Tacdîn û biran bi şerbetek zehr
Tu d'şî demekê ewan bikî qehr

Emrê ko dibit tedarik asan
Ageh meke pê tu xelq û nasan

Mîrim, tu here bibêje Zînê
Mem şuhtiye agirê evînê

Mem teşn e tu ab-i zendegan î
Mem murd e tu canê cawidan î

Bêjê ko here Memê derîne
Min dayiye te, ji bo xwe bîne

Min zaniye Mem ziyade jar e
Perwane ye meqşeda wî nar e

Gava ko nezer bikit li Zînê
Tehqîq e ko nakitin çu jînê

Fi l-hali dema ko wê bibînit
Bawer meke ew bi rûh bimînit

Mem ger bi vî rengî zû fena bit
Dê keşmekeş û niza-i rabbit«

Mîrin hene aqil in, ezîz in
Lê sadedil in di bêtemîz in

Ew sade ji bulh û natemamî
Dil nadine menşea kalamî

Wan dil guh e, guh bi dil ve nîne
Reşçav in û merdimek spî ne

Herçî ko dibêjinê xereddar
Bawer dikin ew bi rastiye xwar

Nabên »eve qenc e ya xerab e«
Nabên »eve xet e ya şewab e«

Qaşirnezer in di bêteemmul
Hadirxedebe in di bêtehemmul

Exleb dibin ew bi eqlî mexrûr
Ekser digerin ji danîşê dûr

Bedxwah û bexîl û bedsigalan
Bedeşl û sefîh û bedfialan

Tînin dikine refîq û rehber
Bednam dibin wezîr û serwer

Dispêrine van kesan umûrê
Ew têxine dewletê quşûrê

Mîrê di bi dewlet û firaset
şahibşefqet-i xwidansiyaset

Ew her kesekê xwidan-i nakin
Hetta weko imtihan-i nakin

Çil car-i dikin yekê mucerreb
Paşê ewî dê bikin muqerreb

Ev mîr û wezîriya cihanî
Ev begme gizîriya zemanî

Herdu bi misal-i yek leyîz in
Herdu di betal û bêtemîz in

Hetta weko kerr nebî tu el-heq
Kengê dibiye wezîrê mutleq

50.Tedbîrkunende pîrê aqil

Tedbîrkunende pîrê aqil
Evrenge he bû ji bo me naqil

Go, mîr bi muşawirî û rayê
Weqtê weko çû heremserayê

Zîn gazî kir û li ba xwe danî
Ew perde ji ser serî hilanî

Go »bêdiliya Memê me bes kir
Azerdenî min li wî ebes kir

Cewr û sitema ko min li wî kir
Ew cewr te kir, sitem ewî kir

Işqa te ji wî eqil revabû
şeyda û cunûn û muhtela bû

Zanî ji hekîmekê me tedbîr
Dîwane dewa dibin bi zincîr

Lew min bi xedeb şihande çalê
Ew hebis li wî gihande salê

Da işq bikit kemal-i haşil
Hubba we nekit wişal-i batil

El-hal-i dema bi qelb û canî
Miqdar-i mehebbeta we zanî

Hon herdu di merteba kemal in
Meqbûl in û qabilê wişal in

Mem aşiqê sadîq e bi tehqîq
Qelbê me dîkî ji bo wî teşdîq

Memûr e bi emrê padişahî
Mezûr e bi uzrê bêgunahî

Herçî ko li wî bîkî tabê
Elbette dibînitîniqabê

Husna te ye ew kirî giriftar
Hubba te ye ew kirî birîndar

Tîra wî li dil ketî te lê da
Ew darûyê bêhişî te pê da

Ew surme di çavê wî te kêşa
Hetta tu nedî wî dil neêşa

Zulfa te li dest û pê wî bestî
Eqrebşifeta dilê wî gestî

Toqa te li gerdena wî danî
Dava te veda li qelb û canî

Çawa vekirin te herdu ahû
Berdane feqîrî herdu cadû

Dîsan tu here digel xeber de
Qeydan tu veke ji bo xwe berde

Ey xunçeyê naşikefteê sorgul
Bişkîn qefeşê derîne bulbul

Ew têhn e tu kahniya ferat î
Ew xest e tu çeşmeya heyat î

Ew teşn e tu ab-i zindegan î
Ew murd e tu canê cawidan î«

Ew perdegiya ko pirhewa bû
Medbût-i di perdeya heya bû

Ew perde biray ko lê hilavêt
Xwînê di dev û gepê we havêt

Zîna ko dişed birîn li cergê
Çû halet-i fewt-i şadimergê

Behra ko ji cunbuşa hewayê
Mehfûz-i bi perdeya heyayê

Haciz ko hewa reva ji mabeyn
Berzex ji heya nema di behreyn

Ew qulzim-i xem kelî bi ser coş
Ser coş û kelî yû perand-i serpoş

Serpoş perî ji dilê pela xûn
Havêt-i wekî Ferat û Ceyhûn

Goya hejiya hezar-i bîşe
Mey bû rijîya ji qelbê şîşe

Mîrê bi xered ketî li Zînê
Ewreng-i reva kela girînê

Hadir ji dûyê kebabê ulfet
Gerîya wî di çavê eşk-i şefqet

Fewwareyê merhemet bi kel hat
Bêgav-i girî ewî digel hat

Ewçend girî bira digel wê
Hetta şubeh her we man di xelwê

Zîn xerqeê xwîn-i dil wekî gul
Mîr lê digirî misalê bulbul

Mehrem hemî vêk ketin li ba wan
Bi l-cumle bezîne dest û dawan

Key xusrewê heqşinas ê adil
Naheq tu ji bo çi bûyî qatil

Zîn gulbun-i baxê îşmetê bû
Zîn serw-i riyadê iffetê bû

Pakîzedira şedef ji her can
Laiq te nebû bigerî mercan

Nazikbedena letîfe meşûm
Bêcurim bikî ji umrî mehrûm

Evrenge di xak û xwîn tu rakî
Bêsûc ji can beden cuda kî«

Mîr go »mekirin xeyalê batil
Ew bêhiş e ez nebûme qatil

Zînê dikujim meger bi emda
Tûba ye di cenneta herem da«

Ehlê heremê bezîne ser wê
Cobar rewan kirin li ser wê

Bû şîwen û şîn di xan û manan
Feryad gihane asimanan

Yek hat ji der ve nagihanî
Go »Mem mir û dawê zindeganî«

Zînê mirina Memê bi guh ket
Goya miribû ji nû bi ruh ket

Rabû, fikirî di çar kenaran
Dî mîr digirît şubhê baran

Xelqê heremê xewaş û amî
Matemzede bûne bi-t-temamî

Go »ey sebebê seadeta min
Bêkêf-i mebe di deweta min

Ey şah te daye ruhî ruxset
Fewta xwe wî dî ji bo xwe furşet

Can çû û bi canî mutteşil bû
Ew rûh bi rûh-i mudmehil bû

Hetta ko nebû ji dev te iqrar
Ew mayî di hebs-i ten giriftar

Teşbîhê Memê melûl û mehbûs
Bo hifz-i rida û nam û namûs

Ew lew nediçû heta ve îro
Mabû li jivaniya te gîro

Rûhim te ji dil dema rida da
şahim te di mulkê ten şela da

Cismê min î bênewa giran bû
Rûha min e natiwan rewan bû

Derhal-i ji qalibê bi der ket
şewqek ji ruha Memê bi ber ket

Wan terk kirin serayê fanî
Ew çûne cihanê cawidanî

Herçî ko qebûl nekit mekanaan
Dê seyr-i bikit di lamekanaan

Hon vê seferê xelet mexûnin
şahid ji me ra muqerrebûn in

Gava weko can ji ten rewan bû
Canan ewî dît û can bi can bû

Haşil ko ji paş-i ittişalê
Ew pertew û meşela cemalê

Gavek sekinîn û mutmein bûn
Hîna ko bi yek ve mutemin bûn

Ew qetre di qulzima şifatan
Ew zerre di behra muhlikatan

Dem hatine sahilê fenayê
Geh çûne bi ser hedê beqayê

Fi l-cumle ji merkeza turabê
Ew zerre gihane afitabê

Qeta ne bi ittişal û tehlîl
Mehda ne bi infişal û tehwîl

Wan rê ko birin bi canibê zat
Baqî geriyan bi zatê zerrat

Nînin eceb ev xeber ji bo min
Hon vê mekine hiner ji bo min

şêxê we ko ez bi dil murîd im
Ew ruhirewan e ez qedîd im

Herçend-i li ba we navê Mem bû
Lê padişahêk elîhîmem bû

Bû laiq-i ferr-i padişahî
Meqbûl-i teqerruba ilahî

Qelbê wî ye wadiya muqeddes
Rûha wî bi nûr-i heq muqebbes

Hilgirtim û bir'me Tûr-i Sîna
Bînende kırım digel xwe bîna

Îname derê ji vê hicabê
Ev zerre gihande afitabê

Hîna ko bi can min ev sefer kir
Ev can mi ji canfiroş-i qer kir

Herçend-i ko zahir »iqleî« got
Hadir wî di pey ve »irceî« got

Lew hatime da bikim we radî
Merdiyye bibim li pêş-i qadî

Da ez bikirim digel we tewdî
Da hon bikirin digel me teşyî

Dîsan vegerim ji ba we reqqaş
Murtad-i bibim bi cenneta xaş

51.Zînê ko nimane wan keramat

Zînê ko nimane wan keramat
Evçende menazil û meqamat

Rûnişt û weşiyeta xwe bo mîr
Evrenge he kir beyan û teqrîr

Key padişehê ruhan û qelban
Hemşîre bûyî fida û qurban

Qurbane te bin hero dişed Zîn
Ez hêvî dikim nebî tu xemgîn

Roja weko bir me Mem ji bo xwe
Bi l-cumle birin me xem ji bo xwe

Menşûr bûyim li kişwerê xem
Xem bûne ji bo mi ra musellem

Mem bo min û merhemet ji bo te
Xem bo min û seltenet ji bo te

şahim bi mi ra mebe munazi
Ez bûme bi hişşeya xwe qani

Rûnî tu li textî, şubhê Xusrew
Tacê xwe yê zer bigêre kecrew

Bezma terebê bidêre tertîb
Zewq û ferehê bigêre terkîb

Serxweş bike sade û rewalan
Çûn xweş ke ji nû ve pîr û kalan

Esbabê neşat û kamiranî
Adabê şefa û zindeganî

Amade ke şerbet û teaman
Azade ke carîye û xulaman

Pir ke tebeqan ji bo nisarê
Da bên fuqera di vê hewarê

Mecmû-i bike mufferrehatan
Mexlût-i bike muetteratan

Meclis bibitin bi wan muzehheb
Tehniyye bibit ji nû muretteb

Da vêk bikevin li min şekerxend
Têk ra hejînin bi reqş û govend

Eqsamê bixûr û ûd û enber
Mawerd û zebad û miskê ezfer

Ev cins ji nimetan bitir bin
Ew qism ji heddî zêdetir bin

Heywaniyeta me bûye zail
Rûhaniyeta me bûye kamil

Cismê me eger diçîte çalê
Rûhê di me dê bikin wişalê

Eqda weko dawetî melek bin
Eqşamê bixûr-i dê gelek bin

Lewra ez û Mem melekşifat in
Em mail-i tîb û teyyibat in

Ursa ko firîşte dawetî ne
Damad û erûs-i cennetî ne

Roja ko Sitî te daye Tacdîn
Çawa te di şehrî bestine ayîn

Tenbîh bike dikan û sûkan
Tezyîn bikin ji rengê bûkan

Buhtan tu bibê bila siwar bin
Cindî tu bibêje da bi kar bin

Sergerm bibin wekî di îdan
Hindî ko li hev bidin cirîdan

Roja ko te ew perî verê kir
Çendî weko keyfxweşî te çêkir

Ez hêvî dikim bikî inayet
Qanûnê bikî wisan riayet

Îrohe ji bo mi ra du çendan
Dîsan tu wisan bî şad û xendan

Ihsan ke tedarik û cihazan
Hadir bike mutriban û sazan

Manend-i imareta Sitî tê
Her şubhetê mehmela perî tê

Tabûteke zeringar û rengîn
şindoqeke xurdekare zerrîn

Serpoş ewê zemîn tela bit
Sîwan ewê xwidancela bit

Zinhar me herdu bûk û zavan
Bêqedir neke li pêş-i çavan

Gava ko diçîne nêv mezarî
Da xelq nebêjitin bi zarî

Eqda Sitî çi rojexweş bû
Zînê ji ezel çi bextireş bû

Neşê mi bila Sitî digel bit
Tacdîn digel Memê bedel bit

Manend-i Memê ji boyê Tacdîn
Tacdîn bi wi ra bigêre şoşbîn

şoşbîn bitin ew digel Memê min
şahî bitin ew digel xemê min

Ey mailê xeyrê bêmukafat
Wey bazilê meqşed û muradat

Hetta veke salekê tamamî
Hindî ko telef dikî teamî

Hindî ko bi der didî libasan
Hindî vedixwînê am û xaşan

Hindî ko bi ker dikî qumaşan
Hindî ko belav dikî meaşan

Her roj bi niyyeta xezayê
Hindî ko gelek dikî etayê

Hindî weko tu li textî rûnê
Her roj-i tu cundiyan vexûnê

Hindî ko tihê dikî xezînan
Hindî weko şa dikî hezînan

Hindî ko xenê dikî feqîran
Hindî ko reha dikî esîran

Hindî di hukûmetê xeber dî
Hindî weko girtiyan tu berdî

Herçê ko ji bo xwe ra dikî xerc
Herçê di xezîneyan dikî derc

Qehra weko dijminan dikit def
Zecra weko zaliman dikit ref

Edla ko ji bo xwidê tu xaş kî
Mezlûm ji zaliman xelaş kî

Sazê ko di cengê da dibêjê
Xwîna ji muxalifan dirêjê

Hetta xwirekê seyê şikarê
Heqqê elefê kerê di barê

şahim li te bit weşiyeta min
Wan şerif bike bi niyyeta min

Mef'kir di heqîqet û mecazê
Bin'vîse li deftera cihazê

Da fexir bikim li pêş-i zavê
şermende nebim di weqt û gavê

Herçend ko min qewî dirêj kir
Pirbêjê ye wê çira me bêj kir

Gorê te meqşeda me dût e
Dût bit ji te merqeda me gor e

Lew hinde qeder dibêm bi diqqet
Da bite dilê te rehm û riqqet

Der heqqê min û Memê nekî ar
Gava dimirit Memê birîndar

Ez dê bi cenazeyê wi ra bim
Hetta veke meqberan teba bim

Weqtê dimirim bidî tu destûr
Da min bikirin digel wê mestûr

Min j' alê wî derbider negêrî
Bêperde digel ewî veşêrî

Zînê ko kirin weşiyet axir
Xaib geriya ji derd-i hadir

Mîr go »tu here Memê bibîne
Ger dê mirî bit ewî vejîne

Bawer tu bike bi şîdî û îman
Bûme li te û Memê peşîman

Ger hon bimirin û ger ko rabin
Nabit tu û Mem ji hev cuda bin

52.Zînê ko bihîstin ev tekellum

Zînê ko bihîstin ev tekellum
Ev mihr û wefa û ev terehhum

Rabû xemilî ji payî ta ferq
Bû behr-i husin di gewheran xerq

Dayîn û Sitî û şed perestar
Xurşîd û meh û nucûmê seyyar

Bi-l-cumle bi der ketin ji burcan
Durdane bi der ketin ji durcan

şed cariyê û Sitî û dayîn
Hilgirtin ewê bi resm û ayîn

Zanî ko nebû murad-i haşil
Bê xelwet-i xaş-i şêxê kamil

Ew zuhre misalê zerre reqqaş
Bû mehrem-i raz-i xelweta xaş

Gava ko gihane xelwexanê
Dergeh vekirin li hebixanê

Ew pêk ve bi meşel û fener çûn
Dayîn û Sitî hinek di ber çûn

Dîtin ko di sahilê şedefwar
Ew xerqeyê behr-i işq-i xwînxwar

Durdaneyê bêbihayê canî
Der daye ji dest xwe rayiganî

Fanos-i qefeş we mayî bêtab
Gulzar-i beden we mayî bêab

Wan pirs kirin ji xelqê bendî
Halê wî feqîr û mustemendî

Xelqê ko digel Memê giriftar
Gotin ko »me dî ji sethê dîwar

Berqek bieceb Memê bi ser ket
şewqek ji serê Memê bi der ket

Yek şubhetê rojê yek heyîv bû
Yek şubhetê zêr û yek ji zîv bû

Ew şems û Qemer ko mutteşil bûn
Derhal bi yek ve mudmehil bûn

Gava weko pêk ve muqtebis bûn
Ew herdu li dewê munekis bûn

Ewreng geriyan munîr û rewşen
Zindan li me kirine şehn-i gulşen

Mem jî bi vî rengî bêxeber bû
Xwîna dilê wî bi der ve der bû«

Ey dîdeyê dil nebûyî meftûh
Inkar nekî tecelliya rûh

Da fikir nekî ko ev hulûl e
Yan nesx e, xurûc e, yan duxûl e

Da zen nebirî ko ev misal e
Ya qewl-i deîf e ya betal e

Xewna tu dibînî ev meqam e
şeyek ji şuhûd e natemam e

Hemşuhbetiya Memê mukerrem
Agah-i kirin heval û hemdem

Wî murşidî qenc li wan nezer kir
Qelbê wî di qelbê wan eser kir

Hemxelwetiya Memê giriftar
Bû perdeguşayê yar û exyar

Dayîn û Sitî ko çûn bi ser da
Hindî ko ewan digel xeber da

Gotin ko »Memo, tu rabe Zîn hat
Rûha te ye, bêguman, yeqîn hat«

Ew teşnelebê zelalê dîdar
şadab-i nebû bi navê dildar

Hindî ko reya dilî kişandin
Hindî ko gulav-i lê reşandin

Wan seh nekirin di cismî canek
Illa ji serî diçû duxanek

Wî murdeçiraxê nagihanî
Dûkel ji serî diçûye banî

Zîn hat û ji pêş ve bû hewale
Bedrê ko veda ji ber xwe hale

Burqe ko veda ji ber cemalê
Xurşîd nema digel hilalê

Zînê wehe gote wî bedîhî
»Qum ya ceseden nefextu fîhî«

şewqa xeberê di vê şepalê
Ber bûye serê dûyê şemalê

Wî dûyî qebes ji şewqê ragirt
Qendîl-i qeş qebes ko dagirt

Ew xelwetiye di itikafê
Rabû ve bi niyyeta tewafê

Ewwel ewî kir bi şîdq-i der dem
Tecdîdê wudû bi ab-i zemzem

Westa li muşella û meqamê
Wî cebhe gihande istilamê

Tewfek du kirin li dorê beytê
Perwaneyê per gihande zeytê

Gava weko per li wî dişotin
Wan çend kelim-i pêk ve gotin

Perwaneyê go tu xweş delîl î
şemê wehe go tu xweş xelîl î

Perwaneyê go tu rehnima yî
şemê wehe go tu canfeza yî

Perwaneyê go tu dilfirûz î
şemê wehe go tu sînesûz î

Perwaneyê go tu çaresaz î
şemê wehe go tu dilnewaz î

Perwaneyê go tu padişah î
şemê wehe go tu qiblegah î

Perwaneyê go tu hûr-i zat î
şemê wehe go tu nûr-i zat î

Wan teşnelebê di bêtekelluf
Wan soxteyê di bêteşerruf

Evreng dikirin bi yek ve şuhbet
Lêk erd dikirin kemal-i ulfet

Dayîn û Sitî û ew perestar
Ew bendî û hebsî û giriftar

Sergerm bûyin bi guft û goyê
Sermest bûyin ji bêhn û boyê

Wan gote Memê ko ey cegerxûn
Em hatine da nebî tu mecnûn

Zîn bû sebebê cunûniya te
Mîr bû sebebê zebûniya te

Mîr bû bi te ra xwidantereħhum
Zîn hat û digel te kir tekellum

Ger teşne yî, evehe ab-i heywan
Wer xeste yî, hate ser te Luqman

Mecnûn î, xwe hate ba te Leyla
Ger Wamiq î, ha ji bo te Ezra

Ger bilbil î gul ji bo te hadîr
Nîlûfer î mihir bûye nazîr

Perwane yî, şemi wê eyîsa
Wer murde yî, hate ser te Îsa

Dîwane mebe bi vî hewayî
Bêgane mebe tu aşina yî

Hora ko te can û dil di des bû
Zîna ko te daima hewes bû

Çawa te divê we hate ba te
Dinya ye fena ye hat û bat e

Erzan mefiroşe umrî dayi
Bêhûde mebe li canî bayi

Cama ecelê heta binoşî
Nabînî ji bo xwe canfiroşî

Dîsan xwe bi eqlî aşina ke
Zincîr-i cunûniyê reha ke

Lewra vekirin me qeyd û zincîr
Rabî bi me ra biçîne pêş mîr

şahibkerem e, xwidaneta ye
Zilla wî siha perê huma ye

Vêk dane ji bo te yar û ehbab
Hadir kirine bisat û esbab

Sabitqedem e li deweta te
Rû daye te bext û dewleta te

Derhal dema biçî muqabil
Dê bo te bikit muradê haşil

Çawa te ji wî murad e dilxwaz
Ewrengê te dê bikit serefraz

Weqtê ko Memê bihîstin ev pend
Ewrengê go ewê hinermend

Ez naçime hedreta çu mîran
Ez nabime bendeyê esîran

Ev mîr û wezîriya mecazî
Ev şubede û xeyalibazî

Bi-l-cumle betal û bêbeqa ne
Bêaqibet in hemî fena ne

Mîrê ko mirin hebit ne mîr e
Mezûlî hebit ewî esîr e

Em çûne hudûr-i mîrê mîran
Wî hakimê hakim û feqîran

şahinşehê mîr û padişahan
Bexşendeyê tuhmata gunahan

Ê çêkirî neynika cemalê
Tîra xwe nima bi zulf û xalê

Fanos-i beden kirî mutella
Tê da ji me ra kirî tecella

Ew mîr hekîm e, zu l-celal e
Bêezl û texeyyur û zewal e

Tezwîc kirin di alema xeyb
Tebîd kirin bi emrê "lareyb"

Bakûreyê baxê izz û naz în
şed şukir ko bikr û serfiraz în

Haşa ko di vê seray-i fanî
Bê cennetê edn-i cawidanî

Heywanşifet em bikîn zinayê
Bêhûde di meskenê fenayê

Terdamen û sernigûn û merdûd
şermende biçîne pêş-i mebûd

Mebûd ji bo me hor û xilman
Tezyîn kirine di baxê ridwan

Ew muntezir in li rihleta me
Fexrê dikin ew bi deweta me

Lê cennet-i aşiqan cuda ye
Miad-i liqayê kubriya ye

Alîtir e ew ji baxê ridwan
Naguncine wê çu hor û xilman

Hêvî dikin em ewê ji mebûd
Nînin me bi xeyri wî çu meqşûd

Gava ewî kir temennî axir
Dergah vebû li ber wî hadir

Teyrê ko qefeş li ber vebûyî
Ewreng-i firî wekî nebûyî

Destê xwe ji qeydê gil kişandin
Çengê di dilê xwe raweşandin

şehbaz-i ji qeydê merkeza ferş
Perwaz-i kir û gihişte Zi l-erş

53.Ew matemiyê ko baxeber bû

Ew matemiyê ko baxeber bû
Evrenge ji bo me newheker bû

Go, can ko ji hebs-i ten cuda bû
Feryad û fixan ji şehî rabû

Bû welwele û fixan û zarî
Bû zelzele û bezîn hewarî

Buhtan ji mezin heta biçûkan
Niswan û keç û benat û bûkan

Eyan û ekabir û ealî
Mîrza û rewal û laubalî

Yek ferd nema di şehî dilxweş
Bi-l-cumle di serxweş û muşewweş

Vêk ra dibezîn bi ser Memê ve
Wan derd-i birin bi ser xemê ve

Tacdîn û Bekir bi ittifaqî
Bûn herdu li erdekê mullaqî

Go »ey sebebê fesad-i alem
şeytanşifetê li şiklê adem

Ey baisê fitne û fesadan
Wey maniê meqşed û muradan

Ey perdedirê Memê û Zînê
Wey daxikeşê li ser birînê

Iblîsê xebîsê pîrnedamet
Bes nîne li min te kir qiyamet

Der heqqê Memê seqet xeber da
Hetta ko li min te Mem bi der da

Evçende munafiq û neyar î
Hêja tu bi çavê min diyar î

Mem dê bimirî tu dê bimînî
Hêj xweş bigerî li rûy zemînî

Hadîr wî Bekîr di erdê ra kir
Cismê bi bela ji can cuda kir

Gava ko gihiştê ser birayî
Nûrek wî nedît di wî çirayî

Tacdîn ji serê xwe tac û tomar
Havêtine ser leşê Memê jar

Dîn bû ji tehesura birayî
Herçî ko didî wî ejdehayî

Fi l-hal dikir ko wî fena kit
Teşbîhê Bekîr di erdê ra kit

Qet kes nedişî bibit muqabil
Bêşubhe bi wî dibûye qatil

Naçar-i xeber birin ji bo mîr
Mîr hat û li pê wî best-i zincîr

Gava ko cenaze wan hilanîn
şahid ko ji meşhedê deranîn

Meşhûd bûyin li wan elamet
Rabû li xelaiqan qiyamet

Dêwê ko vebestî wan bi tedbîr
Bizdandî li ber xwe qeyd û zincîr

Zincîr û kemend ewî şikînan
Derwaze û perde wî hilînan

Ejder ji mexareyê ko ber bû
Derhal bezî di neş-i wer bû

Tabût li ser serê xwe danî
Efxan digihande asimanî

Hindî ko di şehrî ademî bûn
Têk da bi libasê matemî bûn

Hindî ko hebûn di şehrî meşhûr
Xatûn û muxedderat û mestûr

Gîsûvekirî bi tayê terpoş
Ser ta bi qedem hemî siyehpoş

Bê mecer û burqe û serendaz
Reşgirtî ji bo Memê bi dilxwaz

Neyyahe û mihreban û dayîn
Goyende bi nale şubhê goyîn

Wan mersiye distiran bi aheng
Zîn rabûye pê bi qameta şeng

Nahîdşifet li dengê sazê
Reqqaş diçûye ber cenazê

Dam û ded û ademî û mûran
Dar û ber û camid û tuyûran

Bi-l-cumle ji bo Memê dinalîn
Her yek bi meqamekê dikalîn

Telpê reş-i wan siyahpoşan
Reh şubhetê ewrekê xuroşan

Ewçend-i ji aridê di gulgûn
Vêk ra diwerîn sirişkê pirxûn

Goya ko di feşlê nûbiharî
Baran li gulşenan dibarî

Ev matem û ev siyahpoşî
Ev çarşev û izar û poşî

Buhtan wî zemanî kirine adet
Bû resmê qedîm ta qiyamet

54. Weqtê weko çûne ser mezar

Weqtê weko çûne ser mezar
Wan dî miriyek di nêv du daran

Havêtine erdê şubhê murdar
Bênewheger û xwidan û xemxwar

Pirsîn eceb ev çi bênewa ye
Gotin Bekirê xwidenceza ye

Tacdîn ji rûyê dinê fena kir
Alem bi fenayiya wî şa kir

Rawê wehe gote min riwayet
Zînê ko bihîst-i ev hikayet

Evrengehe gote mîr û Tacdîn
»Ey şah û wezîrê izz û temkîn

Ez hêvî dikim nekin inadê
Der heqqê vî menbeê fesadê

Lewra ko xwidanê ins û canan
Wî xaliqê erd û asimanan

Roja ewî hubb-i da hebîban
Hîngê ewî buxd-i da reqîban

Mewcûd kirin dema ji medûm
Em pêk ve di lazim in û melzûm

Em şorgul in ew ji bo me xar e
Em genc in û ew ji bo me mar e

Gul hifiz dibin bi newkê xaran
Gencîne xwidan dibin bi maran

Jewwel ve egerçi wî cefa kir
Axir bi me ra ewî wefa kir

Zahir wî eger muxalefet kir
Batin bi me ra muwafeqet kir

Ger ew nebiwa di nêv me hail
Işqa me dibû betal û zail

Wî gerçi ji bo xwe ra xirab kir
Der heqqê me wî qewî şewab kir

Ew bû sebebê heqîqeta me
Daxil geriya terîqeta me

Ew jî di riya me da şehîd e
Tehqîq bikin ko ew seîd e

Zinhar-i ji meşheda ko Mem tê
Elbette ji merqeda ko em tê

Mehrûm mekin Bekir emanet
Em bûne bi wî şeyî şîyanet

Gava ko diçîne nêv şeîdê
Kelbê me bitin li ber weşîdê

Inşaf ji bo xwidan-i insaf
Ayîne dibîtin ev qeder şaf

Qet mumkin e ab û abigîne
Evrenge nekit qebûl-i kîne

Haşa ko bi xeyr-i puxteyê işq
Kella ko siwayê suxteyê işq

Evçende li şahibê cefayê
Evrenge kesek bikit wefayê

Ev taife merhemetsirişt in
Lew laiqê nimeta bihişt in

55.El-qişşe şehîdê işq-i cellad

El-qişşe şehîdê işq-i cellad
Meqtûlê sitem qetîlê bêdad

Ew kuştayê curmê bêgunahî
Teşbîhê beratê padişahî

Menşûr kirin bi nûr-i pakî
Mestûr di nêv qubûr-i xakî

Ew dir bi xezîneyê siparin
Ew mar li ber piyan veşarin

Daynandine ber serî elamet
Yenî »ev e serwerê qiyamet

Serxeylê qebîlê pakibazan
Serdarê cemîê serfirazan

Zîn hat û bi qameta şenewber
Bû serw-i li ser wî sayeguster

Bêperde misalê ney dinalî
Hêstir diwerîn ele t-tewalî

Eynî te digo di feşl-i nîsan
Derya rijiya ji ewr-i dîsan

Baran ko li tirbeyê dibarî
Her dane dibûne deh mirarî

Herdem ko fikir ji derdê dil ah
Wan matemiyên neûzu bi-l-lah

Vê ra bi newa digirtin aheng
Herneh felekan bi ser dikit deng

Cundî û sipahî û emîran
Derwêş û reyye û feqîran

Dildar û şepal û nazenînan
Horî û perî û xemrevînan

Vêk ra dikirin hewar-i herkes
Efxan digihane çerx-i etles

Zînê ko nema qewam û quwwet
Nalî biriyan û ket ji qudret

Rûnişt li ber serê Memê jar
Mem kir bi tekellumê xeberdar

Key malikê mulkê cism û canî
Ez baxçe me û tu baxiban î

Baxê te gihandî bêxwidan e
Bê riwê te ew ji bo çî ra ne

Ev xal û xet û izar-i gulzar
Ev husn û cemal û bax-i ruxsar

Badam-i siyah û çeşm-i şehla
Nar û bih û sêbê şaxê bala

Xweşreng û bi lezzet û bi tam in
Bêşubhe li xeyri te heram in

Nexla bedena xwe raweşînim
Vê meyweyê cumle daweşînim

Van sinbil û laleyê di xerra
Reyhan û binefşeyê muterra

Yenî ko izar û zulf û xalan
Ya qenc ew e ez bidim bi talan

Manend-i gulan libas-i ker kim
Ax û xweliyê bi ser xwe wer kim

Zulfan hemî ta bi ta bikêşim
Heqqê min e ca bi ca biêşim

Ev bax û bihar û berg û esmar
Enwar û şikûfe cem-i ezhar

Nuzra nezera te bûn bi carek
Weqfa beşera te bûn mubarek

Talan bikim ez ewan tamamî
Da behre nexwin ji wan çu amî

Lêkin xwe bi xwe dikim teşewwur
Belkî tu li min bibî texeyyur

Ev cuze nebit li ba te meqbûl
Tirsim ko tu min bigêrî mesûl

Terkîb-i wucûd-i cism û can in
Mulkê di te ne, ne bêxwidan in

Nuqşan bibitin ji husnê mûyek
Belkî ko bikî li min tu sûyek

Gava ko li min bikî itabê
Zanim ko neşêm bidim cewabê

Nêzîk e bibim wekî te medhûş
Ha weqt e digel te bim hemaxûş

Laiq ew e tey bikim bisatê
Pakîze bibim ji ixtilatê

Ya qenc ew e her bi vê cemalê
Azurde nekim qe zulf û xalê

Teslîm bikim emanetê heq
Tefwîdê te bim bi xeml û rewneq

Evrenge eda kirin heqaiq
Bizdand-i ji alemê elaiq

Hembêz di merqedê weranî
Bêzarê nema beden ji canî

Destê xwe bi dil ji canî şuştin
Goya ko şemal-i bû vekuştin

Rûha xwe şihande pêş-i barî
Cismê xwe sipare wî mezarî

Wan matemiyê di dilbirîndar
Tekrar ji nû ve kirine hawar

Efxan ji canê hadirînan
Feryadê nihadê nazirînan

Sê roj û şevan ji ferşê xebra
Peyweste diçûne erşê ela

Hetta weko Zîn bi resm û ayîn
Techîz-i kirin wekî dizanîn

Lehda ko Memê meleknezer tê
Yenî şedefa ko ew guher tê

Ewçend-i li ser girîn bi zarî
Baran-i sirişkê lê dibarî

Ewçend li ser bûyin guherbar
Ser lê vekirin ji nû ve tekrar

Ew herdu guher di durcekê da
Ew şems û qemer di burcekê da

Bê wasite wan kirin muqarin
Bê faşile ew bi hev siparin

Haşil vekirin ji nû ve şundûq
Mîr gote Memê ji bo te meşûq

Sê car-i ji qalibî şeda hat
Awaz bi lefzê merheba hat

Hemyan ko bihîst-i surrê tehqîq
Bi-l-cumle kirin bi işqê teşdîq

Tehsîn û şed aferîn ji wan ra
Qet meyl-i dinê nebû ji wan ra

Alûde nebûn bi xak û xaşak
Ev bû esera mehebbeta pak

Pakîze û pakibaz ew çûn
Dûşîze û serfiraz ew çûn

Lebteşne û ber ji hev nexwarî
Hesretzede çûne pêş-i barî

Xweş eyş kirin bi işqê wellah
Xweş pêk ve mirin tebareke l-lah

Herçî bi ciwanî, şubhê Zînê
Tebdîl-i bikit bi işqê jînê

Ya mislê Memê bi işqê ser det
Eyş û xweşiyê li rê bi der det

Elbette muradê dê hilînit
Herçî ko irade dê bibînit

Ya reb bi kelal-i işq-i şadiq
Ya reb bi kemal-i şidq-i aşiq

Ya reb bi şîrîniya cemalê
Ya reb bi evîniya celalê

Ya reb bi derdê hecr-i cangah
Ya reb bi zewq-i weşl-i dilxwah

Ya reb bi helaweta hebîban
Ya reb bi edaweta reqîban

Ya reb bi nazê nazenînan
Ya reb bi niyazê xemguzînan

Ya reb bi av-i çavê bulbul
Ya reb bi xwinav-i nav-i şorgul

Ya reb bi eşkê al-i Mecnûn
Ya reb bi rûyê Leyl-i gulgûn

Ya reb bi Memê û wê evînê
Ya reb bi tehessura li Zînê

Weqtê ko cuda dikî ji canî
Bêbehre nekî ji işqê Xanî

Yenî ji wilayeta Muhemmed
Mehrûm-i nekî tu ya reb Ehmed

Çawa ji nubuwwetê bi qal e
Metleb ji wilayetê wî hal e

Daim ewî guft û go wela ye
Lêkin ewî cust û co bela ye

Qewlê di wî serserî guzaf in
Filê di wî cumleten xilaf in

Zahir ji wi ra selîs e guftar
Batin bi wi ra xebîs e kirdar

Manend-i Memê ewê merencan
Teşbîhê Bekir bibexşe qencan

56.Hikmet ew e ew ji darê dunya

Hikmet ew e ew ji darê dunya
Çûn, seyr-i kirin serayê uqba

Wan terk neda cibilleta xwe
Her yek xuliqîn li xilqeta xwe

Yenî ko li ser Memê û Zînê
şîn bû ji ziraeta evînê

Reskîn du eded nihâl-i serkeş
Rabûn bi hewa ve herdu serxweş

Yek serw-i sehî û yek şenewber
Sersebz û letîf û sayeguster

Wan dest di gerdenê di yek ra
Qedda xwe dirêj kirin bi yek ra

şîn bû ji ewî berê ji xêrê
Darek li qiyafeta kinêrê

Ew dar ji rahatî berî bû
Manend-i xwidanî bi istirî bû

Rabû xwe gihande herdu daran
Bû maniê weşl-i herdu yaran

Rahet wî neşî bikî midara
Xesmaneyî kir wî aşikara

Dîsan xwe gihande wan hebîban
Ew lê piçiya wekî reqîban

Haşil li furû eger uşûlan
Ew lê fitilî wekî fudûlan

Xelqê ko bi eşl-i bedsirişt in
Ew eşil ji wan qe têtê şîştin

Çil sal-i tu henzelê biçînî
şed av-i bidî bi hingivînî

Perwerde bikî bi afitabê
Herdem bireşînî lê gulabê

Her-roj reha wê lê bi ker kî
Wê faşileyê tejî şeker kî

Xizmet bikirî tu hind-i wane
Ew bo te dibîte hindiwane

Da fikir nekî dema ko ber dit
Ew xeyr-i ji tehliyê semer dit

57. Agah ji halê dewrê eyyam

Agah ji halê dewrê eyyam
Evrengehe gote min serencam

Go pîrekê mihridar-i aşiq
Qewlê wî ji rengê şubh-i şadiq

Weqtê weko ew dibû muraqîb
Rûha wî dibû li cismî xalib

Esrar dibûn li wî diyarî
Nêçîr dikir li erşê barî

Xaib ko dibû ji alema gil
Xalib ko dibû li alema dil

Qelbê wî ji sirrê lewh-i mehfûz
Herlehze dibû bi keşf-i mehzûz

Zahir ko dibûn ji wî keramat
Ageh dikirin xwidanmeqamat

Wî pîrî bi xewn eger bi ilham
Evrengehe kir heqîqet ilam

Go çûme diyarê baxê ridwan
Min dî du hezar û hor û xilman

Bi-l-cumle di qeşrekê emeldar
Ew qeşir bitûn ji durrê şehwar

Yek şubhê Bekir bi tac û binper
Westayî li ber derî muqerrer

Çewganekê heyzeran di des bû
Emma me nezanî ew çi kes bû

Min gote wî »ey xwidanmeratib
Aya tu xwidan î ya ne hacib

Go şêx tu ma nizanî kî me
Ez ew Bekirê ko qapûçî me

Ez muşterekê Memê û Zîn im
Lew lêre he asitannişîn im

Ev qeşre ko heşt tebeq eyan in
Yek ya min e heft tebeq di wan in

Ez lêre emîn û destbidar im
Lêkin di vî mulkî hişşedar im

Herçend bi şikil pasiban im
Emma bi mekan şirîkê wan im

Min gote wî ey nikûserencam
Wadih bike halî bo min ilam

Herçend kerema kerîmî am e
Barî bi çi da te ev meqame«

Go »şêx tu hêj nebûyî arif
Emma di dinê tu bûyî waqif

Ez ger bi xeber reqîbê wan bûm
Lêkin bi nezer hebîbê wan bûm

Min ew ji dinê bi paş ve kêşan
Mutad kirin bi derd û êşan

Xweşî di dinê li wan bi der dan
Munqad-i kirin bi dax û derdan

Ewçend me dane wan siyaset
Hetta weko bûn xwidanriyaset

Lewra me li derrê wan xeber da
Hetta ko serê xwe tê bi der da

Ev herdu cihan bi hev hewî ne
Ev derre li derrê hev qewî ne

Hetta weko bernedî tu yêkê
Nabînî çu lezzetê ji yêkê

Ew derre bi wan me daye berdan
Kêşane bi asiman ji erdan

Min dayiye wan bitûn bihiştêk
Wan dayiye min ji baxî xiştêk

şêx mayî li guhtina wî guhdêr
Go ey şeqiyê te aqibetxêr

Tacdîn ko tu kuştî bê cinayet
Barî bi wi ra çi kir inayet?

Go efû kir ew cenabê barî
Bû cennetî û neçûye narî

Xellaq, xirabî û xebîsî
Bexşîne wî, cennetî nivîsî

Alem ko bi dest xerabiya min
Aciz kirîbû fesadiya min

Kuştim wî ji bo nizam-i alem
Bo rahetiya ewam-i alem

Zahir wî egerçi kir qebahet
Batin biwe rahet ew qebahet

şolin hene zahiren xirab in
Filin hene şûreten şewab in

Yek edl e li şûretê cefayê
Yek qehr e di kiswetê wefayê

Yê perdekeşê rumûz-i hikmet
Bê sir nekir ew kunûz-i qismet

Tewzî nekir li amê nasan
Mexşûş-i wî da nedîm û nasan

Ew sir wî nekir ji bo me melûm
Hin muhrem in û hinek di mehrûm

şed şukir ezê xirab û Tacdîn
Mehda bi teelluqa Mem û Zîn

Mehrûm nebûn bi pirgunahî
Bûn mezherê rehmeta ilahî

Ey dost bi dil be yarê qencan
Ya qenc bibe neyarê qencan

Ew qenc in û qencyê dizanin
Ew xeyr-i ji qencyê nizanin

Hindî ko bi wan bikî cefayê
Ew dê bikin bi dil wefayê

Zinhar mebe muhib xiraban
Ne dost-i ne dijminê kilaban

Ger dost bî dê bikin te murdar
Wer dijmin î dê bikin birîndar

Ev himmete xaş-i aşiqan e
Ev mertebe-i rah-i şadiqan e

Xelqê ko wekî Bekir şeqî ne
Filê di wî cumle naheqî ne

Yan şubhetê Tacdîn di cebbar
Qettal û dilawer û cegerdar

Mefû bikitin kerameta wan
Mexfûr bibin ji himmeta wan

Teqewiyyet wan bibit mededkar
Tebeiyyet wan bikit sezawar

Ev remze heqîqeten letîf e
Izan bike nukteyê zerîf e

Izan bike meselê, muderris
Texmîn-i mesahetê muhendis

Dijmin ko ji işqê behrewer bin
Bes dost-i ne dê di muteber bin

Evrenge teelluqa reqîban
Bes çend e tefewwuqa hebîban

Xaşma ko muhibb bibîte mehbûb
Ew talibê heq bibîte metlûb

Heqqa ko tenê wî heq dizanit
Qet xeyr-i wî kes bi heq nizanit

58.Ey mustemi ê missal û teswîl

Ey mustemiê misal û teswîl
Wey muctehidê qiyas û tewîl

Xanî ko ji cam-i işqê dîn bû
Ew şoreşerab pê şirîn bû

Ewçend vexwar-i ewê nehişyar
Agahî nema ewî ji guftar

Mestanî ye ew bi kêf-i memûr
Dîwanî ye ew bi urf-i mezûr

Mexmûr e û badenoş û serxweş
Lew badefiroş e û muşewweş

Herçî ko dibêjtin hewa ye
Ger guh bidinê newayê nay e

Ew ney ne helal û ne heram e
Bêperde ye lê ne bêmeqam e

Kurdî, erebî, derî û tazî
Terkîb kirin bi hezl û bazî

Hindek ji fesaneyê di Buhtan
Hindek di behane heyin di buhtan

Buhtî û mehmedî û silîvî
Hîn lel û hinek ji zêr û zîvî

Xermuhre û morik û mirarî
Hindek di şefaf û hin di tarî

Terşî kirin wekî biçûkan
Înane bi qeyserî û sûkan

Hîn qîşşe û hin ji wan misal in
Hindek di heram û hin helal in

Her qîşşe ji hişşe behremend in
Her emsile ger bizanî pend in

Lêkin wî xered ji guft û goyê
Meqşûd ji hinde cust û coyê

Zahirkirina cemalê îşq e
Sabitkirina kemalê îşq e

Îşq ayîneyê xwidanima ye
Xurşîdşifet xwidandiya ye

Xafil mebe îşq-i fi l-heqîqe
Ey rahirewê eqrebu t-terîqe

Xweş cewher e cinsê kîmiya ye
Qedrê wê bizan giranbiha ye

Tebê weko şifr û bêcela ne
Qelbê weko qelb û ya qela ne

Ev cewhere wan dikit mutella
Ev şeyqele wan dikit mucella

Herçî ko kesek bikit irade
Ya işq murîd e ya murad e

Ayîneyê eks-i bêmisal e
Gencîneyê sirr-i bêzewal e

Kes nîne ji işqê bêeser bit
Mumkin ko ji zewqê bêxeber bit

Her kes bi qiyas-i himmeta xwe
Dê şerf bikit iradeta xwe

Lê ekserê amiyan nezan in
Nefsa xwe ji bo xwe ra nizanin

Nabalix û ebleh û seffih in
Ya zahid û şofi û feqih in

Ew cahil û ummî û sefil in
Bêmurşid û rehber û delil in

Naçar dibin li işqê bayi
Neqdê xwe didin bi husnê dayi

Hin şerf dikin bi eyşê dunya
Hin pê dikirin serayê uqba

Ev herdu celeb dibin ziyankar
Mehrûm dibin ji zewq-i dîdar

59.Saqî were bêje mîn çi lewn e

Saqî were bêje mîn çi lewn e
Ev kewne xeyal e ya ne xewn e

Tebîr meke ko ew betal e
Teşwîr meke ko ew xeyal e

Axaz egerçi rengheyat e
Encam-i heyat-i wê memat e

Yenî ko wucûd e bêwucûd e
Xweşxilqet e heyf-i bêxulûd e

Eflak û enaşir û mewalîd
Exlat û tebayî û meqalîd

Vêk ra di bedîi l-iştirak in
Têk da di serîi l-infikak in

Serriştayê gewhera beqa ne
Sermayeyê illeta fena ne

Hindek di seqîl û hin xeffî in
Hindek di xefî û hin letîf in

Herçend ji bo me eşl û bîx in
Herçar ji bo me ax-i şîx in

Agir vemirit hewa hewa ye
Av er çikiya heba heba ye

Eflak misalê asiyab in
Hemware bi çerx û inqilab in

Dexlê li wî aşî ademî ne
Metmûreyê erdê ardelîn e

Ew dane bi nobet û tewalî
Daim dirijin ji dev cuwalî

Herçî rijiya dibit mucezza
Jêk ra dibit û dibin muherra

Texmîr dikin ji nû ve tekrar
Ew qalibê qelb e qabili n-nar

Ewçend dikêşin ew siyaset
Radî ne bi merteba necaset

Fi l-cumle ne murd e û ne ehya
Bermucibê la yemûtu we yehya

Illa ko nefîs û pakîfînet
Yenî ko nufûs-i nîkisîret

Dehqan bi xuşûşiyet hilînit
Wê daneyê xaşşeten biçînit

Hetta nerizit helak-i nabit
Nariskit û qenc pak-i nabit

Weqtê resiya û bûye xûşe
Wê dê biqutin ji boyê tûşe

Aşê dev û çeççeqa zebanan
Ava dehen û berê didanan

Ewçend ewê deq didin dihêrin
Ewçend di şehrê ten digêrin

Ewçend diqutin wê ev emeldar
Hetta weko hûr bibit wekî ar

Haşil ko ji paş-i wan cefayan
Dê bête teşerrufa qewayan

Geh cazibe batinê vekêşit
Geh masike bigivişit biêşit

Dem hadime bêt ewê bikit hedm
Dem dafie bêt ewê bikit kezm

Tennûr-i mede wê bipêjit
Herçî ko xirab e jê birêjit

Teşîd bikin heçî letîf e
Tenzîl bikin heçî kesîf e

Paşê ji wê eltefê cuda kin
Temyîz bikin ji hev bela kin

Tebbaxê herareta xerîzî
şebbax û mumeyyizê temîzî

Tewzî bikit li cism û edan
Memûr bibin cihat û erkan

Dîza ceger û dilê zucacî
Teqtîr bikin meya muzacî

Haşil ereqa meya heyatê
Teqtîr ko bû wekî nebatê

Hêja ji zuhûr-i van şuûnan
Bû qabilê alema butûnan

Geh xewt dixwit di behrê maî
Rengîn dibitin demek dimaî

Dem eqid dibit ji boyê terkîb
Teşwîr dibit bi nezm û tertîb

Terkîb ko bû misalê mercan
Bû eks-i pezîr-i pertewa can

Ew can çî ye muhceya nebatê
Ew muhce ye menşea heyatê

Hindî weko sakinê butûn e
Xamûş e û xwarina wê xûn e

Weqtê ko ji mezreê xefayê
Ew sebzeyê ter bikit nimayê

Wê sebzeyê dem bi dem bi xûnê
Dê av bidin ji paş-i bûnê

Baran ne ji feydê bit mededkar
Ew dane dibîte nexlê bêbar

Sersebze dibit ji berg û baran
Ger lê biwerit ji feyd-i baran

Ew sebze ko bû nihalê serkeş
Serxweş geriya ji meyweyê xweş

Ew meywe dema giha kemalê
Bû mezherê pertewa cemalê

Ger laiqê izzeta emîr e
Wer derxurê hedreta qedîr e

Wê hildigirin ji bo diyarî
Bê waşite wê dibin diyarî

Fi l-hal ko çû dibîte mehbûb
Navê wê li wê dibîte meczûb

Ev nexline wafiri l-furû in
Lê zêde di nadiri l-wuqû in

Wer mayî wisan li ber hewayê
Ew dê çite meşera cefayê

Lazim ew e perweriş bibînit
Terbiyyet-i derxûriş hilînit

Geh puxte bi afitab-i şerê
Geh suxte bi mahitab-i werê

Gava pijiya giha kemalê
Weqta rijiya ji ser nehalê

Hetta nekevit ji ewc-i izzet
Hetta negihête xak-i zillet

Ew nabite salikê terîqî
Wê nabine meşera heqîqî

Evrengehe dest bi dest bi rê ve
Ew mertebe mertebe bi wê ve

Ew meywe bixwit kemal-i xerbet
Ew luqmeyê xweş bibête şerbet

Ew şerbet eger şîrîn e xam e
Wer tehl e û tirş e natemam e

Hetta ne bi destê pîrê meyxwer
Ew hilkelitin di xummê ekber

Gava ko di wê ve kel bi ser ket
Weqtê ji xumê mezin bi der ket

Yenî ko ji kesreta şifatan
Ew tey bikitin tecelliyatan

El-qîşşe ji germiya cemalê
Haşil ko bi şewketa celalê

Cewher ko tamam mudmehil bit
Teşbîhê ered ko munfeil bit

Germiyyet-i wan tecelliyatan
Wan muhriq û wan muqewwiwatan

Tenzîl bikin ji wê xubarê
Teşîd bikin ji wê buxarê

Xaliş ko bibit ji paş-i teşîd
Hêja diçite meqamê tecrîd

Cewher ji ered ko bû mucerred
Datînine bûteyê mucedded

Ew bûte egerçi tengina ye
şehrayê fena yê dilguşa ye

Hemrengê şurahî û peyal e
Hindî weko şor e ya ne al e

Hêja nebûye rehîqê mextûm
Hêja neçûye meqamê melûm

Hindî ji xwe wê hebit wucûdek
Nînin ji xwidê ewê nimûdek

Bê meşrebeyê wefayê şahî
Ew naçite meşreba ilahî

Fanî nebitin fenayê mutleq
Nabînitin ew beqayê bi l-heq

Fanîti ji bo wi ra beqa ye
Baqîti ji bo wi ra liqa ye

Emma ne bi ittişal û ilhaq
Belkî ne bi infişal û itlaq

Evrenge dikit muradê haşil
Anca dibite murîdê waşil

Ya reb çî dibit ji ber me koran
Carek tu vedî hicab û toran

Bînende bikî emê di aciz
Bê perde û bê hicab û haciz

Deryayê yeqîn bikit temewwuc
Em jî bikirîn demek teferruc

Ev zenn û guman û ilm û teqlîd
Tebdîl bibin bi eyn-i tewhîd

Esbab û wesîle qet nemînin
Carek te musebbibî bibînin

Îman me heye bi zat-i wacib
Imkaniyeta me bûye hacib

Dîsan ji me her tu me xelaş ke
Ya reb me ji bo xwe ra xwenas ke

Ev seyr û sulûk û teyy-i menzil
Mexşûş e ji bo murîdê muqbil

Kengê ji me ra dibit muyesser
Xaliq ji ezel nekit muqedder

Lewra ko xirabî û qebûlî
Nînin bi fedail û fudûlî

Abid bi riyayekê helak in
Aşî bi diayekê di pak in

Alem ko wekî xeyal-i zill e
şani bi xwe hadî û muzill e

Ew tînite menzera xeyalê
Ew têxite perdeya delalê

Lê daye me cuzê ixtiyarî
Nefsa me bi lîp û hîlekarî

Ew jî biriye ji dest me naçar
Em mane û lutf-i heq mededkar

Bes qenc ji bo me amiyan ra
Her ev bes e bo me asiyan ra

Jewwel ve xwidê bi heq binasîn
Herçend quşûr û kême û kas in

Paşê bi dilê xwe jê bitirsîn
Dînê xwe ji aliman bipirsîn

Çawa ko dibêjin em wisa bîn
Hetta ko ji rû dinê fena bîn

Pala xwe bidîne lutf-i barî
Belkî me bibexşitin ji narî

60.Ey rakibê waqî ê peyade

Ey rakibê waqîê peyade
Wey aşiqê şefheyê di sade

Ey şairê şaxir û nigûnser
Wey sahirê saxir û fisûnker

Ey haimê wadiya delalê
Wey xawiyê deweya kemalê

Ey xameyê serteraş-i bedreng
Bes nameyê xweşqumaş-i xweşreng

Rûreş ke bi navê xett û xalan
Bednam bike bi bê û dal-an

Hindî weko xet xubar û hûr e
Ew xet ji letafetê ne dûr e

Gava ko ji rengê meşqê pir bû
Ya şubhetê nesx û sulusê gir bû

Ew nasixê nusxeya cemal e
Bêrewneq û rohnî û kemal e

Lazim ew e dilberê di sade
Xet lê nebitin wekî qilade

Xweş zînet e xet li mah-i ruxsar
Hindî li rûyan nebûye hevsar

Ey xame te jî gelek dirêj kir
Ev name bes e te pir qirêj kir

Herçend-i kalam şubhê dir bit
Bêqedir dibit dema ko pir bit

Nabînî bi qîmet in cewahir
Lewra ko di hindik in di nadir

Sehw û xelet û xeta û nisyan
Mecmûeyê napesend-i isyan

Tehrîr kirin te, bê teemmul
Kî dê bikitin ji te tehemmul

Kes nîne bikit ji bo te tehsîn
Goyendeyê aferîn û nefrîn

Ey bêdeba xirabe bêar
Gustax û sitemger û siyehkar

Hindî ko serê te min qelem kir
Ewçend te xetê xeta reqem kir

Hindî ko serê te min teraşî
Ewçend te kir gunehtelaşî

Fehhaşî te kir ji rengê Xanî
Neqqaşî te kir misalê Manî

Meşxûlî bes e bi lub û lehwan
Toba xwe bike j' xet û sehwan

Carek were ser terîq-i tobe
Hindî negihîştiye te nobe

Nobet ko gihişte xeşim xame
Tey kir li me ev nizaname

Ew betl-i dilawerê zeberdest
Ewwel kemera tehewwurê best

Bû rakibê duldulê enamil
Derhal-i digel me bû muqabil

Kêşa ji zebanî zulfiqarek
Bû xeşim digel me şehsiwarek

Sil bû rikiya ji wan itaban
Ezman geriya bi van cewaban

Go »Ehmed eger tu ney xebîs î
Herçî ko te go min ew nivîsî

Qewlê di te qenc eger xerab in
Filê di te xete eger şewab in

Ey bedemelo tu qenc dizanî
Tu qail û fail û xwidan î

Ney bûm di alema nepestan
Mey bûm ne bi destê meyperestan

Gava ko te ez birim ji sazî
Ne deng-i di min hebû ne gazî

Te dûr kirim ji nik hevalan
Mehcûr kirim ji mulk û malan

Bend û weşilê di min sera-bun
Ewwel te kirin bi emrê kun kun

Paşê ko te kir di baxê işqê
Kun kir dilê min bi daxê işqê

Te pif kire cismê min dema can
Hatin ji dilê min ah û efxan

Nefxa te li min dil û ceger şot
Herçî ko te pif kirî min ew got

Ez lal im û bêzeban û xamûş
Bênefs û nefes ji qismê qamûş

Bezma terebê bi min te xweş kir
Dîwan-i guneh bi min te reş kir

Herçend ko zahirî heyim ez
Sazende tu yî wekî ney im ez

Ma ney bi xwe tişteke dibêjit
Xame bi xwe reşhekê dirêjet

Katib qelemê dikit siyehkar
Sazende ye ney ji dest bi hawar

Nay û qelem û kitab û nîşan
Tîr û hedef û keman û kîşan

Mehkûmieleyhî bûn di teqdîr
Hêj ismê guneh nebûyî testîr

Ya reb tu dizanî Xaniyê jar
Teşbîh-i bi xameya giriftar

Qelbê wî di dest te da ye el-heq
Destê wî destê xwe nîne mutleq

Gava ko li wî te ser qelem kir
Herçî te irade kir reqem kir

Amir tu yî, ew bi emrî memûr
Memûr dibin hemîşe mezûr

Ger dayiye wî te ixtiyarek
Ew jî wî sipare te bi carek

Ew ger ilim û ger qelem bû
Peyweste di dest te ser-qedem bû

Nef û derera xwe ew nizanit
Ya qenc-i ji bo xwe ra çî zanit

Çawa ko ji bo te ra rida ye
Ew ney şifet e wî ew hewa ye

Wellah ji sefîdî û siyahî
Wî qeşd û xered tu yî ilahî

Emma bi murekkeba qebaih
Rûreş kirine gelek şefaih

Xettê te ye serniwişt û sermeşq
Sih sal e xetê xeta dikit meşq

Lewra ko dema ji xeybê fek bû
Tarîx hezar û şêst û yek bû

Îsal gihişte çill û çaran
Wî pêşrewê gunahikaran

Vêk da ji menahiyan gelek mal
Yek pol nehin ji husn-i emal

Ewwel ko te da ji işq-i metle
Axir bide wî tu husn-i meqte

- DAWÎ -